

Yù Napiá nga Dámak nga Initúrâ ni Lukas

Yù Meyannung sawe Napiá nga Dámak

Yù ngaw doktor nga mangngágan ta Lukas yù nattúrâ sawe libru. Á yawe yù olu nga libru nga initúrâ na, nga napiá nga dámak nga meyannung kâ Apu Kesu Kiristu nga Mangiyígù, nga netapil megapu nittam ngámin nga tatolay. Istoryá na ta napiá ni Lukas yù keyanâ ni Apu Kesu, á ilistá na yù ngágan nayù ira naggaká kâ Apu Kesu, nga namegapu kâ Maria nga yená na ta áddè ngaw kâ Kákay Adan, nga olu nga tolay nga pinarò ni Apu Namarò.

Aru yù istoriá ni Lukas nga awán sù libru nga initúrâ ni Mattiu, onu libru ni Markus, onu libru ni Kuan. Kagian ni Lukas yù pakimállà ni Apu Kesu lage na pinalurò yù ngámin nga inipakuá na kuna ni Namarò nga Yáma na. Á ipakánnámmu na yù panángngák ni Apu Kesu sù ira pobare, ánná yù pangikállà na nira. Á ta maporián, kagian na yù ipakuá ni Apu Kesu nittam.

Yù Mayán nayù Libru

Yù Gapu na nga Initúrâ ni Lukas kâ Don Topilu
(1:1-4)

Yù Pakkagi nayù Daroban ni Namarò sù Keyanâ
ni Kuan (1:5-25)

Pakkagi nayù Daroban ni Namarò sù Keyanâ ni
Apu Kesu (1:26-45)

Yù Paddáyaw ni Maria kâ Apu Namarò (1:46-56)

- Yù Keyanâ ni Kuan nga Minánnigù (1:57-66)
 Yù Nipalappâ ni Namarò kâ Sakariâ nga Duttál
 Noka (1:67-80)
 Yù Keyanâ ni Apu Kesu (2:1-52)
 Yù Pangilayalayâ ni Kuan nga Minánnigù (3:1-
 20)
 Yù Karigù ni Apu Kesu áンna Pamarubá ni Sa-
 tanás kuna (3:21-4:13)
 Yù Pangilayalayâ ni Apu Kesu ta Galilia (4:14-
 9:50)
 Yù Ánge ni Apu Kesu ta Jerusalem (9:51-19:27)
 Yù Pamaddulò da kâ Apu Kesu ta Jerusalem
 (19:28-44)
 Yù Pangituddu ni Apu Kesu ta Jerusalem (19:45-
 21:38)
 Yù Naporián nga Pakkákád di Apu Kesu áンna yù
 ira Sinudduán na (22:1-38)
 Yù Paggápù da kâ Apu Kesu (22:39-23:25)
 Yù Pangipátà da kâ Apu Kesu ta Kurù (23:26-56)
 Yù Paginnanole ni Apu Kesu (24:1-53)

Yù Gapu na nga Initúrâ ni Lukas kâ Don Topilu

¹ Mattúrákà nikaw nga kopuk ku, Don Topilu. Á aru yù ira tatolay nga nattúrâ ta meyannung sù ngámin nga pinalurò ni Namarò sù giám mi.

² Á yù ira olu nga nakasingan sù nesimmu áddè ngaw pamegapu na, aggira yù mangipakánnámmu sù nasingad ða, á mangilayalayâ ira sù bilin ni Namarò.

³ Á yáyù nga ginigiámmù ta napiá yù meyan-
 nung ta ngámin nga nesimmu, ta napiá ta urè nu
 itúrâ ku gapay nikaw, Don Topilu. Á pattutuppan-
 gak ku ta napiá yù ngámin nga itúrâ ku,

4 tapè kánnámmuám mu nu kukurugán yù neparámak nikaw.

Yù Pakkagi nayù Daroban ni Namarò sù Keyanâ ni Kuan

5 Ta keggá na ngaw ni Patul Erodo nga mammaguray ta Judiya, ajjan yù pári nga Kudio nga mangngágan ta Sakariâ, nga nepulù sù ira kábulun na nga pári nga mangngágan ta Kábulun ni Abiya megapu sù ngaw Abiya. Á yù atáwa ni Sakariâ si Elisabet, nga ginaká nayù ngaw Aron, nga olu nga pári.

6 Á napiá di Elisabet kê Sakariâ ta ánninan ni Namarò. Á matunung yù panuppál da sù ngámin nga taddán ni Namarò áンna yù tunung na, á awán ta kapaliwatád da.

7 Ngam awán ira ta anâ, gapu ta nabbalá si Elisabet, á bakabákà áンna lakalákay iren.

8 Á jmittál yù passerbi di Sakariâ áンna yù ira kábulun na nga pári ta arubáng ni Namarò sù mangilin nga kapilliá.

9 Á nabbubúnù ira ta kun na kustombare ra, tapè ammu ra nu asinni yù manuggi ta bábbanguk. Á natullà si Sakariâ. Á simillung laguk sù mangilin nga kapilliá nga umay manuggi ta bábbanguk.

10 Á keggá ni Sakariâ ta unak na kapilliá, naggián ta lawán yù ira magaru nga tatolay nga makimállà.

11 Á panuggi ni Sakariâ ta bábbanguk sù mangilin nga kapilliá, nappasingan kuna yù daroban ni Namarò nga nanáddak sù jiwanán nayù ánnuggián.

12 Pakasingan ni Sakariâ sù daroban, nakaráring. Á nerallà yù assing na.

13 Á kinagi nayù daroban kuna:

“Sakariâ, ari ka maganássing, ta naginná ni Namarò yù ipakimállà mu. Á sangaw nu mangánnuán, mangáguk yù atáwam, á maganâ ta laláki. Ingágam mu ta Kuan.

14 Á ayatán ka sangaw sù anâ mu. Á aru yù ira tatolay nga mepagayáyâ sù keyanâ na.

15 “Á makáwayyá yù anâ mu ta ánninan ni Namarò. Ari bulubugá mamissán, á mássiki lage na meyanâ, mepaggián kuna yù Ikararuá ni Namarò.

16 Á yáyù nga aru yù ira kábulun na nga ginaká ni Israel nga pabbabawian na ta liwâ da, megapu sù ángngituddu na, tapè manguruk ira kâ Namarò nga Yápu ra.

17 Á aggina yù mapolu nga umay, tapè ipakánnámmu na sù ira tatolay yù labbè nayù Mangiyígù. Á makáwayyá nga kunnay kâ Elias nga yù ngaw ábbilinán ni Namarò nga mamagaddátu. Á megapu sù pangituddu ni Kuan, mammapiá yù ángngiddù nayù ira giriámán sù ira ánâ da. Á yù ira ari manguruk kâ Namarò, ipakánnámmu na nira yù napiá, tapè manguruk ira gapay ánnna mepaggittá yù nonò da ta nonò nayù ira manguruk. Yáyù akkuán na, tapè paránan na yù ira tatolay, tapè dán nga naparán ira sù labbè ni Apu.” Yáyù kinagi nayù daroban kâ Sakariâ.

18 Á kinagi ni Sakariâ sù daroban, “Kunnasi laguk pakánnámmù nu kuruk nga mesimmu yù

kagiam mu? Ammum ta lakałákayakin, áンna bak-abákà gapay yù atáwà.”

19 Á simibbák yù daroban, á kinagi na kuna, “Sikán si Gabriel nga daroban ni Namarò. Maggiánà ta arubáng ni Namarò. Á jinok nangà nga umay nikaw, tapè kagiak ku nikaw yawe napiá nga dámak.

20 Á gapu ta ari ka manguruk sù kinagì nikaw, yáyù nga magumal ka laguk. Á ari ka makobobuk áddè ta kapalurò nayù initabbâ nikaw. Á kuruk nga mesimmu yù ngámin nga kinagì sangaw nu duttál yù ággo na,” kun nayù daroban.

21 Á yù ira tatolay nga naggián sù lawán nayù mangilin nga kapilliá, nabayák ira nga magiddak sù pallawán ni Sakariâ. Á ninononò da nu anni yù inikabayák na.

22 Á manganánnuán, nallawán si Sakariâ sù kapilliá, á ari makobobuk. Á natákál yù ira tatolay ta ajjan yù nappasingan kuna ta keggá na sù unak nayù mangilin nga kapilliá. Á nassennias lâ nira, áンna nagumal lâ.

23 Á ta pappasá nayù ira ággaw nga passerbi ni Sakariâ sù mangilin nga kapilliá, nánaw nga nanoli sù gián na.

24 Á ari kuruk nga nabayák, á nangáguk si Elisabet nga atáwa na. Á yáyù nga naggián lâ ta bale ra ta límá nga bulán.

25 Ta kinagi na, “Nepallà yù allà ni Apu nikán, ta inabbágán nangà, tapè aringà mappasirán sù ira

kábuluk ku,”* kun na.

Pakkagi nayù Daroban ni Namarò sù Keyanâ ni Apu Kesu

26 Á sù mekánnam nga bulán nayù kabussì ni Elisabet, jinok ni Namarò si Gabriel nga daroban na ta umay ta ili na Nasaret sù purubinsia na Galilia.

27 Ta inibilin ni Namarò kuna yù kagian na sù magingánay nga naggián tán, nga mangngágán ta Maria. Nakitarátu si Maria sù laláki nga mangngágán ta Kusè. Á si Kusè yù ginaká nayù ngaw Patul Dabid.

28 Á limibbè yù daroban sù gián ni Maria, á kinagi nayù daroban kuna, “Ye, Maria, nga meddù ni Apu! Mapagayáyâ ka, ta mepulù nikaw si Apu,” kun na.

29 Á pakaginná ni Maria sù kinagi na, nerallà yù bagal na. Á ninononò na nu anni yù kebalinán na.

30 Á kinagi nayù daroban kuna, “Ari ka maganássing, Maria, ta nepallà yù pangikállà ni Namarò nikaw.

31 Á yáyù nga mangáguk ka sangaw, á maganâ ka ta laláki nga ingágam mu ta Kesu.

32 Aggina yù Kotunán, á ingágad da ta Anâ ni Namarò. Á pabbalinan ni Apu Namarò ta patul, nga táli nayù ngaw Patul Dabid nga naggaká kuna.

* **1:25** Yù ira ngaw Kudio, kagiad da nu aijan yù babay nga nakiatáwa nga ari naganâ, á yáyù pamággáng ni Namarò kuna. Á iniluddè nayù ira kábulun na nga bábbay.

33 Á mammaguray ta áddè ta áddè sù ira ginaká ni Akup. Á awán ta áddè nayù pammagure na.” Yáyù kinagi nayù daroban kâ Maria.

34 Á kinagi ni Maria sù daroban, “Kunnasi yù kesimmu na yaw, ta awánà ta atáwa?”

35 Á kinagi nayù daroban kuna, “Umay nikaw yù Mangilin nga Ikararuá, áんな malirúmán naka nayù pakáwayyá ni Namarò nga mamagaddátu. Á yáyù nga mangilin yù assítay nga meyanâ, á ingágad da ta Mangilin nga Anâ ni Namarò.

36 Á mabussì gapay si Elisabet nga kanakanáyum mu, mássiki nu bakabákakin, nga kagiad da ta mabbalá. Á annam nga bulánin yù bussì na. Á maganâ sangaw ta laláki.

37 Ta awán ta arán na makuá ni Namarò,” kun nayù daroban.

38 Á kinagi ni Maria, “Sikán yù masserbi kâ Apu. Parè bì ta mesimmu nikán ngámin danniaw nga kinagim,” kun na. Á nánaw yù daroban.

Yù Ánge ni Maria Pattíllun kâ Elisabet

39 Á ari nabayák, á naggagannuâ si Maria, á nánaw ta inapurán na nga umay ta ili sù puddul sù purubinsia na Judiya.

40 Á minay sù bale ri Sakariâ. Á kinagi ni Maria kâ Elisabet, “Et taka tullúnán, Elisabet. Kunnasi ka?”

41 Pakaginná ni Elisabet sù ubobuk ni Maria, inikáddagâ na lâ nagguyu ta nasikan yù assítay sù sán na. Á dagarágâ nga minay yù Ikararuá ni Namarò kâ Elisabet.

42 Á yáyù nga iniyássikan ni Elisabet yù ngárál na, á kinagi na kâ Maria:

“Mapagayáyâ ka ánnè sù ira ngámin nga bábbay, gapu ta pinílí naka ni Namarò. Á mapagayáyâ gapay yù abbing nga iyanâ mu sangaw!

43 Á magayáyákà megapu sù ángngiparáyom nikán, ta em mà sinullúnán, sikaw nga yená nayù yápù!

44 Á ta pakaginnâ sù ubobuk mu, matagenà ku yù pagayáyâ nayù anâ ku, ta nasikan yù pagguyu na sù sák ku.

45 Á pagayáyatán na ka ni Namarò gapay, gapu ta panguruk mu ta palurotan ni Namarò yù ngámin nga kinagi na nikaw.” Yáyù kinagi ni Elisabet.

Yù Paddáyaw ni Maria kâ Apu Namarò

46 Á kinagi ni Maria,

“Dayáwak ku si Apu Namarò,
á nepallà yù paddáyò kuna.

47 Á ayatánà kâ Namarò,
ta aggina yù mangiyígù nikán.

48 Á kemámmatán nangà,
nga tumulù nga masserbi kuna.

Á ta áddè kunangan ta áddè noka,
iparámak nayù ira ngámin nga tatolay
ta sikán yù pinílí ni Namarò nga pagayáyatán na.

49 Si Namarò yù makáwayyá ta ngámin,
á makapállâ yù kinguguá na megapu nikán.
Aggina yù kotunán nga mangilin.

- 50 Á ikállà na yù ira ngámin nga tatolay nga maki-moray kuna,
 yù ira ngaw olu nga tatolay áンna yù ira ginaká
 ra ta áddè noka.
- 51 Ipasingan ni Namarò yù pakáwayyá na nga magaddátu,
 á pawwarawaratan na yù ira tatolay nga mappeddaráyaw, nga notun yù nonò da.
- 52 Irián na yù ira motun nga patul sù pammagure
 ra,
 á ipotun na yù ira kagukábán nga tumulù,
 tapè meparáyw ira.
- 53 Pakáppagan na ta magannagannuk nga napiá yù
 ira magáwák.
 Ngam yù ira maríku, papanáwan na ira nga awán bulubugá ta ipáno ra.
- 54 Abbágán na yù ira masserbi kuna,
 nga ginaká nayù ngaw Kákay Israel,
 ta arán na káttamán yù initabbá na,
 nga allà na nittam nga tatole na ta áddè ta áddè.
- 55 Tuppálan na yù initabbá na ngaw kâ Kákay
 Abrakam áンna yù ira ngaw naggaká nittam,
 ta ikákkállà na ittam nga ginaká ni Kákay
 Abrakam ta áddè ta áddè.”
 Yáyù kinagi ni María sù paddáyo na kâ Apu Namarò.
- 56 Á naggián si Maria ta bale ni Elisabet ta tallu bulán. Á pappasá na tallu bulán, nánaw nga nanoli ta gián na.

Yù Keyanâ ni Kuan nga Minánnigù

- 57 Á jmittál yù paganâ ni Elisabet. Á laláki yù iyanâ na.

58 Á pakaginná nayù ira karúbá ra áンna kanakanáyud da ta meyannung sù makapállâ nga pinalurò ni Apu Namarò megapu kâ Elisabet, mepagayáyâ ira gapay nira.

59 Á sù mekawalu nga ággaw nayù abbing, nag-gagammung yù ira kábulud da ta bale ra, ta tuppálad da yù kustombare ra nga mangugì sù abbing. Á ingágad da nakuan ta Sakariâ, nga ngágan nayù yáma na.

60 Ngam kinagi nayù yená na, “Ari! Ari mangngágan ta Sakariâ, ngam si Kuan yù ngágan na.”

61 Á kinagi ra kuna, “Ngattá, ta awán gemma ta kanakanáyun naw nga mangngágan ta Kuan!” kud da.

62 Á sinenniasád da laguk yù yáma nayù abbing, ta iyabbû da nu anni yù ikáyâ na nga ingágan sù abbing.

63 Á kiniddo ni Sakariâ yù pattúratán na, á initúrâ na, “Kuan yù ngágan na.” Á napállâ ira ngámin.

64 Á kabalin ni Sakariâ nangitúrâ, dagarágâ nakobobuk, á naddáyaw kâ Namarò.

65 Á yù ira ngámin nga karúbá ra, maganássing ira áンna nepallà yù kapállâ da. Á pinassamâ da yù dámak ta ngámin nga ili ta puddul na Judiya.

66 Á yù ira ngámin nga nakarámak, inipatattam da lâ ta nonò da yù narámak da ta meyannung sù abbing. Á kinagi ra, “Anni panò laguk yù pabbalinán nayù abbing?” kud da. Ta natákál da ta nepulù kuna yù pakáwayyá ni Namarò.

*Yù Nipalappâ ni Namarò kâ Sakariâ nga Duttál
Noka*

67 Á minay laguk yù Ikararuá ni Namarò kâ Sakariâ, nga yáma nayù abbing. Á nagubobuk si Sakariâ sù ipakagi nayù Mangilin nga Ikararuá kuna, á kinagi na:

68 “Dayáwat tam si Apu Namarò nga pakimorayát tam,
sittam nga ginaká nayù ngaw Kákay Israel,
ta en na ittam sinullúnán ni Namarò,
ta palubbángan na ittam tapè arán na ittam pagikaruan.

69 Á sinullà ni Namarò yù makáwayyá nga umay nittam mangiyígù.
Aggina yù ginaká nayù ngaw Patul Dabid nga aripan ni Namarò.

70 Yáyù inipakánnámmu ni Namarò gári,
megapu sù ubobuk na nga inipakagi na ngaw sù ira mangilin nga ábbilinán na.

71 Initabbá ni Namarò ta iyígù na ittam,
tapè arád da ittam aripanan nayù ira malus-saw nittam.

72 Á palurotan ni Namarò yù initabbá na sù ira ngaw naggaká nittam.
Arán na káttamán yù mangilin nga tarátu na nira nga meyannung sù allà na nittam.

73 Initabbá ni Namarò kâ Kákay Abrakam, nga yù ngaw naggaká nittam,

74 ta iyígù na ittam, á ilillì na ittam sù panangngal nayù ira malussaw nittam,
tapè makapasserbi ittam kuna nga awán ta assing tam.

75 Á yawe yù ásserbi tam kâ Namarò,
 nu napiá yù ángnguruk tam kuna,
 áンna pareku nga matunung yù akkuát tam sù
 ira kábulut tam
 ta kággággaw nga keggá tam ta utun na dab-
 buno.”

76 Á kinagi na laguk ni Sakariâ sù anâ na,
 “Á sikaw, anâ ku, sangaw nu dumakal ka,
 sikaw yù ábbilinán ni Namarò, si Namarò nga
 Kotunán.

Á mapolu ka nga umay, ta em mu iparámak yù ánge
 ni Apu,
 tapè dán nga naparán yù ira tatolay sù labbè
 na.

77 Ipakánnámmum sù ira tatolay ta meyígù ira,
 megapu sù pamakomá ni Namarò ta liwâ da,
 tapè mesipà ira kuna.

78 Á nepallà nga allà ni Namarò nittam.
 Á doban na yù mangiyígù nga umay nittam nga
 naggapu ta lángì,
 nga mamannawák ta nonò na tolay nga kun-
 nay ta lassáng na bilák,

79 tapè pannawagan na ittam ngámin nga kunnay
 nga naggián sù kallà,
 nga ikássing tam yù pate tam.

Á ituddu na nittam yù napiá nga tuttulat tam,
 tapè mepagimammà ittam kâ Namarò.”
 Yáyù áddè nayù kinagi ni Sakariâ, nga inipakagi
 nayù Mangilin nga Ikararuá kuna.

80 Á similluâ si Kuan nga anâ ni Sakariâ, á na-
 pasigaggà yù ángnguruk na kâ Namarò. Á naggián

ta kalállammatán ta áddè ta pappasingan na nga mangilayalayâ sù ira ginaká ni Israel.

2

*Yù Keyanâ ni Apu Kesu
Mattiu 1:18-25*

¹ Á ta kássíte ni Kuan, si Sisar Agusto yù kotunán nga mammaguray ta Roma. Á inibilin na sù ira ngámin nga tatolay ta ngámin nga lugár ta umay ira mappalistá ta ngágad da sù ili nayù ngaw ira naggaká nira.

² Yaw yù olu nga pappalistá nayù ira tatolay, ta keggá ni Kirinu nga gubinador ta Siria.

³ Á minay laguk nappalistá yù ira ngámin nga tatolay sù ili nayù ngaw ira naggaká nira.

⁴ A nánaw laguk di Kusè sù paggianád da ta Nasaret sù purubinsia na Galilia, á minay ira ta Betlekem sù purubinsia na Judiya, nga nakeyanatán na ngaw ni Patul Dabid, gapu ta di Kusè yù ginaká ni Patul Dabid.

⁵ Á minay ira nappalistá ta ngágad da tán, ta nepulù kâ Kusè si Maria nga nakitarátu kuna. Á nabussì si Maria.

⁶ Á keggá ra ta Betlekem, jmittál yù paganâ ni Maria.

⁷ Á gapu ta awán ta paggianád da sù áddagatán na álliuk megapu sù káru na tatolay, minay ira sù ággianán na ayám, á naganâ si Maria sù kaká nga anâ na nga laláki. Á inappitán na, á pineddá na ta lutung, nga ángngipayyád da ta ipamakád da ta ayám.

*Yù ira Daroban nga Mappasingan sù ira
Minánnaron ta Karneru*

8 Á tán nga gabi ajjan yù ira mináppárák nga naggián ta kakáddapán nga aranni sù ili na Betlekem, nga matturá nga manaron sù ira karneru ra.

9 Á inikáddagâ na lâ nappasingan nira yù daroban ni Namarò. Á nanawagán ira sù dalingárang ni Namarò. Á nerallà yù assing da.

10 Á kinagi nayù daroban sù ira mináppárák, “Ari kayu maganássing, ta minayà tapè ipakánnámmù nikayu yù napiá nga dámak. Á magayáyâ ngámin yù ira tatolay megapu kuna.

11 Ta ajjan tán nga ili nayù ngaw Patul Dabid yù assítay nga kapángngiyanâ na kunangane, nga umay mangiyígù nikayu. Aggina yù sinullà ni Apu Namarò nga mammaguray. Aggina si Apu Kiristu nga Yápu tam!

12 Á yawe yù ánnákkilalán naw kuna. Masingan naw sangaw yù assítay nga náppítán nga nepeddá sù lutung,” kun nayù daroban.

13 Á kabalin na nakkagi nayù daroban karanni-awe, dagarágâ nappasingan yù ira kábulun na nga naggapu ta lángì. Aru ira, á nakkansion ira nga naddáyaw kâ Apu Namarò. Á kinagi ra,

14 “Meparáyaw si Apu Namarò ta lángì.

Á yù ira tatolay ta dabbuno nga mamagayáyâ kuna, á mapagimammà ira, tapè napiá yù ággigiád da!”

15 Á páno nayù ira daroban nga nanoli ta lángì, nakkaká-ubobuk yù ira mináppárák, á kinagi ra, “Et tamin tuke ta Betlekem, ta et tam innan yù assítay

nga inipakánnámmu ni Apu Namarò nittam,” kud da.

¹⁶ Á inapurád da laguk nga nánaw, ta ed da aleran yù abbing. Á naratang da di Maria kâ Kusè, á nasingad da yù assítay nga nagiddá sù lutung.

¹⁷ Á pakasingan nayù ira mináppárák sù assítay, inistoriá ra sù ira darakal na yù kinagi nayù daroban ni Namarò nira nga meyannung sù abbing.

¹⁸ Á napállâ yù ira ngámin nga nakaginná sù kinagi nayù ira mináppárák.

¹⁹ Á si Maria, pinatattam na ta nonò na yù ngámin nga naginná na, á yáyù ninononò na.

²⁰ Á nánaw yù ira mináppárák, á nanoli ira sù gián nayù ira ayám da, nga maddáyaw kâ Namarò megapu sù ngámin nga nasingad da ánnna naginná ra, ta napalurò yù ngámin nga kinagi nayù daroban nira.

²¹ Á sù mekawalu nga ággo nayù assítay, jimittál yù pangugì da kuna, á iningágad da ta Kesu, ta yáyù kinagi nayù daroban ni Namarò kâ Maria lage na kabussì na.

Paddáyo ni Lákay Simion kâ Apu Namarò

²² Á pappasá na appátapulu nga ággaw áddè sù paganâ ni Maria, jimittál yù ággaw nga panuppál da sù tunung ni Moyses nga meyannung sù pamakarenu ta babay nga naganâ. Á minay ira ta Jerusalem, ta umay ira sù mangilin nga kapilliá. Á iniyángé ra yù abbing, ta iyawâ da kâ Apu Namarò, tapè dumakal, ánnna masserbi kuna.

23 Ta ajjan yù netúrâ nga tunung ni Namarò sù ira ginaká ni Israel, nga kun na, “Ngámin yù ira mapolu nga meyanâ nga lálláki, meyawâ ira kâ Apu, tapè mangilin ira nga masserbi kuna.”

24 Á ajjan gapay nga netúrâ sù tunung ta iyángé nayù ira darakál na abbing gapay yù ipeyátang da nga duá nga lummun onu duá nga ibbung na kalapáti. Á yáyù sinuppál di Maria kâ Kusè.

25 Á ajjan yù lakalákay nga taga Jerusalem nga mangngágán ta Simion. Napiá nga tolay si Simion, nga matunung yù panguruk na kâ Namarò, á mepulupulù kuna yù Mangilin nga Ikararuá. Á ta nabayák nagiddi-iddak ta pamalurò ni Apu sù initabbá na ngaw sù ira ginaká ni Israel, nga pangiyígù na nira.

26 Á inipakánnámmu nayù Mangilin nga Ikararuá kâ Simion ta ari matay ta áddè ta arán na pakasingan sù MakKirstu nga sinullà ni Apu Namarò ta mangiyígù nira.

27 Á iniyángé nayù Mangilin nga Ikararuá si Simion sù mangilin nga kapilliá. Á yáyù nga ajjan tán si Simion sù paddulò di Maria nga pangiyángé ra sù abbing, tapè tuppálad da yù tunung ni Namarò nga meyannung kuna.

28 Á pakasingan ni Simion sù abbing, sinubbâ na kâ Maria nga binállo na. Á jináyo na si Namarò, á kinagi na,

29 “Apu Namarò, ikállà mà, nga aripam mu, á anugutam mu ta matayakin,
ta nakáppagakin, gapu ta pinalurò mu ngin yù initabbám nikán.

30 Ta nasingak ku ngin yù Mangiyígù nga naggapu nikaw,

31 nga sinullà mu ngaw ta umay, á aggina yù mepakánnámmu sù ira ngámin makkakerumá nga tatolay.

32 Á kunnay sù nawák, aggina yù mamannawák ta nonò nayù ira ari Kudio,
ta ipakánnámmu na nira yù ángngiyígù ni Namarò.

Á yù ira tatolem nga ginaká ni Israel,
meparáyaw ira megapu kuna.”

Yáyù kinagi ni Simion, nga inipakánnámmu nayù Mangilin nga Ikararuá kuna.

33 Á yù ira darakal nayù abbing, napállâ ira sù kinagi ni Lákay Simion nga meyannung sù abbing.

34 Á nakimállà si Lákay Simion ta iddukan na ira ni Namarò. Á kinagi na gapay kâ Maria, “Yawe anâ mu yù sinullà ni Namarò. Á aru yù ira ginaká ni Israel nga meyawáwán megapu kuna, á aru gapay yù ira meyígù megapu kuna. Ta aggina yù pangurugán, ngam aru yù ira mangipuerá kuna.

35 Á yáyù nga mepalappâ yù nelímak nga nonò nayù ira tatolay. Á sikaw, mepallà yù daddam mu nga kunnay sù áddujjuk na nataram nga píká sù baggim,” kun ni Lákay Simion kâ Maria.

Paddáyo ni Bákò Ana kâ Apu Namarò

36 Á ajjan yù bakabákà, nga ábbilinán ni Namarò nga mangngágan ta Ana, nga anâ ni Panuel, á yù ngaw Lákay Aser yù naggaká kuna. Á áddè sù kamagingáne na, pitu ragun yù pattádde na sù atáwa na lage na nabálu.

37 Á nabálu paga, nga walupulu ta appâ yù dagun na. Á ta kággággaw minay sù mangilin nga kapilliá, tapè makimoray kâ Namarò ánnna makimállà kuna ta ággaw ánnna gabi. Á nu káruán, linonán na yù pakkákán na.

38 Á pakasingan ni Bákò Ana kári Maria, jimikkì nira. Á naddáyaw si Bákò Ana kâ Namarò, á kinagi na yù meyannung sù abbing, nga id-danamán nayù ira ngámin nga taga Jerusalem ta mamalubbáng sù ira ngámin nga ginaká ni Israel.

Yù Panoli di Kusè ta Nasaret

39 Á kabalid da nattuppál di Maria sù ngámin nga netúrâ nga tunung ni Namarò nga meyannung sù naganâ ánnna yù mapolu nga anâ na, á nanoli ira ta Nasaret, nga ili ra, sù purubinsia na Galilia.

40 Á similluâ yù abbing, nga massikan ánnna malannapán yù ammu na, á iniddù ni Namarò.

Nabattág si Apu Kesu sù Mangilin nga Kapilliá

41 Á ajjan yù kustombare nayù ira darakal ni Apu Kesu nga manoli ta Jerusalem kádaragun, tapè makipiestá ira sù panaddamán nayù ira ginaká ni Israel sù pattalebák nayù daroban ni Namarò sù ira naggaká nira ta pamapáte na sù ira Egipto.

42 Á sù mapulu duá nga dagun ni Apu Kesu, nepulù sù ira darakal na sù ánge ra ta piestá ta kun na kustombare ra.

43 Á ta kabalín na piestá, nánaw di Maria ta manoli ira ta giád da. Ngam nabattág yù abbing ta Jerusalem, á arád da nánnámmuán nayù ira darakal na.

44 Kagiad da ta ajjan sù ira káruán nga nakipiestá nga mepattoli nira. Á nallakalakák ira ta tangatangágaw. Á sù pagammâ da, inala-alek da sù ira kanakanáyud da áンna kákkopud da nga nepulupulù nira.

45 Ngam arád da nálek.

Á sù tádday ággaw, nanoli yù ira darakal ni Apu Kesu ta Jerusalem, ta ed da aleran yù abbing tán.

46 Á sù mekatallu nga ággaw, naratang da sù mangilin nga kapilliá nga nepagitubang sù ira lállakalákay nga mamesturu, nga magginná sù kagiad da áンna magiyabbû nira.

47 Á yù ira ngámin nga nakaginná kuna, napállâ ira sù pakánnámmu na áンna yù napiá nga ákkitabbák na sù ira mamesturu.

48 Á pakasingan nayù ira darakal na kuna nga mepagitubang sù ira mamesturu, napállâ ira gapay. Á kinagi ni innò na kuna, “Anâ ku! Ngattá ta kunniaw kingnguám? Nepallà yù burung mi kâ amám nga magala-alek nikaw!” kun na.

49 Á kinagi na nira, “Ngattá ta ala-aleran nawà? Arán naw panò ammu ta máwák nga maggiánà sawe bale ni Ammò ku?” kun na.

50 Ngam arád da nánnámmuán yù kebalinán nayù kinagi na.

51 Á neparoli si Apu Kesu sù ira darakal na sù giád da ta Nasaret, á napiá yù ángnguruk na nira. Á si innò na, pinatattam na ta nonò na yù ngámin nga kingnguá ni Kesu, nga ninononò na.

52 Á jiminakal yù abbing áンna nassikan yù baggi na áンna nalannapán ta napiá yù ammu na. Á

si Apu Namarò áンna yù ira ngámin nga tatolay,
ayatán ira kuna.

3

*Yù Pangilayalayâ ni Kuan nga Minánnigù
Mattiū 3:1-12; Markus 1:1-8; Kuan 1:19-28*

¹ Á sù mekamapulu límá nga dagun nayù pam-magure ni Sisar* Tiberio ta Roma áンna ngámin nga dab bun, ajjan si Pontius Pilatto nga gubinador ta Judiya. Á si Erodo yù mammaguray sù purubinsia na Galilia. Á si Pilippi nga wagi ni Erodo yù mam-maguray sù ira lugár na Ituria áンna Tarakonita. Á si Lisanio yù mammaguray ta Abilena.

² Á di Annas kâ Kayapas yù ira kátannangán na pári. Á páppári ra, binilin ni Namarò si Kuan nga anâ ni Sakariâ ta paggián na ta kalállammatán.

³ Á pakálâ ni Kuan sù bilin ni Namarò, minay laguk ta ngámin nga lugár nga aranni sù danum na Jordan, nga mangilayalayâ sù ira ngámin nga tatolay ta mabbabáwi ira áンna likuránad da yù narákè nga akka-akkuad da, áンna makirigù íra laguk tapè mepasingan ta pakomán ni Namarò ira sù liwâ da.

⁴ Ta pinonalurò ni Kuan yù inipetúrâ ni Namarò ngaw kâ Isaya, nga kinagi na,
“Ajjan yù makkatakatal ta kalállammatán.

Yaw ikatakátol na: ‘Umayin si Apu! Paránan naw yù dálán na.

Tunungan naw yù pallakarán na.

⁵ Á munitán naw yù ngámin nga likkong.

* **3:1** Yù kebalinán na “Sisar” yù kátannangán nga mammaguray.

Limpíán naw yù ngámin nga puddul, tapè pareku yù pallakarán na.

Tunungan naw yù dálan nga nakkilikillu,

Á linísan naw yù ari nalínis,

⁶ tapè ngámin nga tatolay ta dabbuno,
masingad da laguk yù doban ni Namarò ta mangiyígù nira.' "

Yáyù initúrâ ni Isaya ngaw.

⁷ Á pangilayalayâ ni Kuan, kitáru yù ira tatolay nga minay makirigù kuna, mássiki arád da inibabáwi yù liwâ da. Á yáyù nga kinagi ni Kuan nira, "Kunnay kayu ta ánnâ na iráw! Asinni panò nakkagi nikayu ta marigù kayu, tapè ari kayu nakuan mekanakanâ sù pangukum ni Namarò?

⁸ Nu kuruk nga nabbabáwi kayu, likuránán naw laguk yù narákè nga ággangnguá naw. Á arán naw kagian ta ari kayu mekanâ sù pamagikáru ni Namarò gapu ta si Lákay Abrakam yù naggaká nikayu. Ari yù kesipà naw sù ginaká ni Abrakam yù gapu na nga mesipà kayu nakuan kâ Namarò. Ta nu ikáyâ ni Namarò, ajian yù awayyá na nga pabbalinan yawe ira batu ta ginaká ni Abrakam, nu makúráng ira nakuan.

⁹ Á naparánin yù ángngukum ni Namarò, nga kunnay ta wátay nga ipattukák ta káyu. Á ngámin nga káyu nga jikkù yù bungá ra, tukáran na ira áンna tuggian na ira," kun ni Kuan.

¹⁰ Á pakaginná nayù ira tatolay ta meyannung sù pangukum ni Namarò, iniyabbû da kâ Kuan, "Anni laguk akkuám mi?"

¹¹ Á kinagi na nira, "Yù tolay nga ajian yù duá

nga barawási na, iyawâ na laguk yù tádday sù awán ta barawási na. Á yù tolay nga egga kanan na, isipà na gapay yù awán ta kanan na,” kun na.

¹² Á ajjan yù ira mináttuki ta buwì, nga minay gapay tapè makirigù ira kâ Kuan. Á iniyabbû da kuna, “Mesturu, anni laguk yù akkuám mi?” kud da.

¹³ “Nu alawatan naw yù buwì, arán naw passobarán yù apan naw ánnè sù mepángngà,” kun na nira.

¹⁴ Á ajjan gapay tán yù ira suddálu. Á iniyabbû da kâ Kuan, “Á sikami nga suddálu, anni akkuám mi laguk?” kud da gapay. Á kinagi na nira, “Arán naw akkuán yù ira tatolay áンna arán naw ira iddâ nga ikeká tapè apan naw yù kuártu ra. Á magayáyâ kayu lâ sù sueldu naw,” kun na.

¹⁵ Á pakaginná nayù ira tatolay sù kinagi ni Kuan, ninononò da yù initabbá ni Namarò nga meyannung sù MakKiristu nga umay mammaguray. Á nakkaká-abbû ira, á kinagi ra, “Ari panò yawe tolay yù MakKiristu nga iddagát tam?” kud da.

¹⁶ Á yáyù nga kinagi ni Kuan nira ngámin, “Á sikán, jigutat takayu lâ ta danum. Ngam ajjanin sangaw yù umay nga makáwayyá ánnè nikán, á aringà mepángngà nga mangubbák ta kaddang na sapátù na. Á dumá yù ájjigù na nikayu, ta iyawâ na nikayu yù Ikararuá ni Namarò, nga kunnay ta ipanigù na nikayu. Ngam sikayu nga tumuttul ta liwâ, kunnay ta api yù ipanigù na nikayu, ta mekanakanâ kayu sù pangukum na.

17 Á labbè na, kunnay sù tolay nga mangisâ ta aggì, tapè pakappián na yù aggì sù ággianán na. Á kunnian yù keyarigán nayù ira tatolay, ta passisinnán ni Apu yù ira manguruk ánná yù ira ari manguruk. Á yù ira manguruk, meyígù ira. Ngam yù ira ari manguruk, nga kunnay ta attá nga nesinná sù aggì, metabbà ira sù api nga ari máddà ta áddè ta áddè.”

18 Á aru paga yù initabarang ni Kuan sù ira tatolay sù pangilayalayâ na sù napiá nga dámak. Á jinudduák na ira ta pataliád da yù narákè nga ággangnguá ra.

19 Á kinagi ni Kuan gapay kâ Gubinador Erodo ta aru yù liwâ na, nepatalugáring ta ginubâ na sù wagi na si Erodia, nga asípák na.

20 Ngam nappanà nga nalliwâ si Erodo, ta lin-napán na yù ngámin nga liwâ na, ta pinukù na si Kuan sù ábbalurán.

*Yù Pakirigù ni Apu Kesu kâ Kuan
Mattiū 3:13-17; Markus 1:9-11*

21 Á ta panigù ni Kuan sù ira tatolay, lage na napukù sù ábbalurán, jinigù na gapay si Apu Kesu. Á pakimállà ni Apu Kesu, nabbukâ yù lángi.

22 Á minay kuna yù Ikararuá ni Namarò, nga kun na lummun yù baggi na. Á nappáginná yù ngárál ni Namarò, á kinagi na, “Sikaw yù Anâ ku nga iddukak ku, á ayatánà nikaw,” kun na.

*Yù ira Nelistá nga Naggaká kâ Apu Kesu
Mattiū 1:1-17*

23 Á sù pamegapu ni Apu Kesu sù pangituddu na, tallupulungin yù dagun na. Á yù ira tatolay, kagiad da ta anâ ni Kusé.

Á yù káke ni Apu Kesu si Keli.

24 Á yù ammò ni Keli si Matat, yù káke ni Keli si Libi, yù káke na ta siku si Melki, yù káke na ta dulung si Jannay, á yù káke na ta tumang si Kusè.

25 Á yù ammò ni Kusè si Matatias, yù káke ni Kusè si Amos, yù káke na ta siku si Nakum, yù káke na ta dulung si Esli, á yù káke na ta tumang si Naggay.

26 Á yù ammò ni Naggay si Mat, yù káke ni Naggay si Matatias, yù káke na ta siku si Semî, yù káke na ta dulung si Josek, á yù káke na ta tumang si Joda.

27 Á yù ammò ni Joda si Jowanan, yù káke ni Joda si Resa, yù káke na ta siku si Sirubbabel, yù káke na ta dulung si Salatiel, á yù káke na ta tumang si Neri.

28 Á yù ammò ni Neri si Melki, yù káke ni Neri si Addi, yù káke na ta siku si Kosam, yù káke na ta dulung si Elmadam, á yù káke na ta tumang si Er.

29 Á yù ammò ni Er si Josiuwa, yù káke ni Er si Elieser, yù káke na ta siku si Jorim, yù káke na ta dulung si Matat, á yù káke na ta tumang si Libi.

30 Á yù ammò ni Libi si Simion, yù káke ni Libi si Juda, yù káke na ta siku si Kusè, yù káke na

ta dulung si Jonam, á yù káke na ta tumang si Eliakim.

31 Á yù ammò ni Eliakim si Meleya, yù káke ni Eliakim si Minna, yù káke na ta siku si Mattata, yù káke na ta dulung si Natan, á yù káke na ta tumang si Patul Dabid.

32 Á si Patul Dabid, yù ammò na si Jesse, á yù káke ni Patul Dabid si Obed, yù káke na ta siku si Boas, yù káke na ta dulung si Salmon, á yù káke na ta tumang si Nassion.

33 Á yù ammò ni Nassion si Amminadab, yù káke ni Nassion si Admin, yù káke na ta siku si Arni, yù káke na ta dulung si Esron, á yù káke na ta tumang si Peres, nga anâ ni Juda.

34 Á yù ammò ni Juda si Akup, yù káke na si Isak, yù káke na ta siku si Abrakam, yù káke na ta dulung si Tera, á yù káke na ta tumang si Nakor.

35 Á yù ammò ni Nakor si Seruk, yù káke ni Nakor si Ragaw, yù káke na ta siku si Peleg, yù káke na ta dulung si Eber, á yù káke na ta tumang si Selak.

36 Á yù ammò ni Selak si Kaynan, yù káke ni Selak si Arpaksad, yù káke na ta siku si Sem, yù káke na ta dulung si Noe, á yù káke na ta tumang si Lamek.

37 Á yù ammò ni Lamek si Lákay Matusala, yù káke ni Lamek si Enok, yù káke na ta siku si Jared, yù káke na ta dulung si Makalaliel, á yù káke na ta tumang si Kenan.

38 Á yù ammò ni Kenan si Enos, yù káke ni Kenan si Set, yù káke na ta siku si Kákay Adan.

Á si Kákay Adan yù anâ ni Apu Namarò.

4

*Yù Pamarubá ni Satanas kâ Apu Kesu
Mattiu 4:1-11; Markus 1:12-13*

¹ Á kabalin na nakirigù ni Apu Kesu kâ Kuan nga Minánnigù, nánaw sù danum na Jordan. Á nepulù kuna yù Ikararuá ni Namarò, á iniyángé na si Apu Kesu ta kalállammatán.

² Á paggián na ta kalállammatán ta appátapulu nga ággaw, pinarubán ni Satanas nga liwatan. Á ari bulubugá kiminán ta paggián na tán. Á kabalin nayù appátapulu nga ággaw, nepallà yù bisin na.

³ Á kinagi ni Satanas kuna, “Nu kuruk nga anâ naka ni Namarò, pabbalinam mu yawe batu ta kanam.”

⁴ Á simibbák si Apu Kesu, á kinagi na, “Ajjan yù inipetúrâ ni Namarò nga kinagi na, ‘Ari lâ yù kanan yù ipakkatole na tolay,’ ” kun na.

⁵ Á iniyángé ni Satanas si Apu Kesu sù kátannangán nga puddul, á inipasingan na yù ira ngámin páppatulán ta dabbuno.

⁶ Á kinagi ni Satanas kuna, “Masingam mu danniawe ngámin nga nakástá nga páppatulán ta dabbuno. Á iyawâ ku nikaw yù pakáwayyám sù ira ngámin nga masingam mu. Ta yáyù gemma ngin yù neyawâ nikán, á makáwayyángà nga mangiyawâ sù gustù nga pangiyawatán.

⁷ Á sikaw laguk yù pangiyawaták ku nu malittúkak ka nga makimoray ta arubáng ku,” kun ni Satanas kâ Apu.

8 Á simibbák si Apu Kesu, á kinagi na, “Ajjan yù inipetúrâ ni Namarò nga kun na,
‘Si Apu Namarò lâ yù pakimorayám mu, á aggina
lâ yù pangurugám mu!’ ” kun na.

9 Á iniyángé ni Satanas si Apu Kesu ta Jerusalem.
Á initun na sù bubbungán nayù mangilin nga kapilliá. Á kinagi na kuna, “Nu kuruk nga anâ
naka ni Namarò, makkassú ka laguk ta gowang.

10 Ta ajjan yù inipetúrâ ni Namarò nga kun na,
‘Ipataron naka ni Namarò sù ira daroban na.’

11 Á ajjan gapay yù netúrâ nga kun na,
‘Tangngalád daka, tapè ari ka bulubugá man-
ganni, á mássiki nu takkim, ari ira mabi-
garán.’ ”

12 Ngam simibbák si Apu Kesu, á kinagi na,
“Wan á, ngam ajjan gapay yù netúrâ ta ‘Arám mu
parubán si Apu nga Namarò nikaw,’ ” kun na.

13 Á kabalin ni Satanas namarubá kâ Apu Kesu
ta ngámin nga makkakerumá nga mamalliwâ, á
nánawán na lábbì.

*Yù Pamegapu ni Apu Kesu nga Mangilayalayâ ta
Galilia*

Mattiū 4:12-17; Markus 1:14-15

14 Á nanoli laguk si Apu Kesu ta Galilia. Á ajjan
kuna yù pakáwayyá nayù Mangilin nga Ikararuá
ni Namarò. Á nassamâ yù dámak nga meyannung
kuna sù ira ngámin nga páppatulán.

15 Á minay nangituddu sù ira kapilliá ra. Á
ngámin ira nga tatolay, naddáyaw ira kuna.

*Yù Panakì nayù ira taga Nasaret kâ Apu Kesu
Mattiū 13:53-58; Markus 6:1-6*

16 Á nakáddè si Apu Kesu ta Nasaret nga nad-dakalán na. Á ta Sabadu nga ággibannák nayù ira Israel, minay má sù kapilliá ra, ta yáyù kustombare na. Á minay nanáddak ta arubáng da, ta inikáyâ da nga mabbibbik sù netúrâ nga ubobuk ni Namarò.

17 Á iniyawâ da kuna yù nalukù nga nangitúratán ni Isaya, nga yù ngaw ábbilinán ni Namarò. Á binullarán na, á nálek na yù gián nayù ikáyâ na bibriran nira. Á yawe yù binibbik na:
18 “Yù Ikararuá ni Apu Namarò yù kapulupulù ku. Ta sinullà nangà ta ek ku ilayalayâ yù napiá nga dámak sù ira pobare.

Á jinok nangà ta ek ku ilayalayâ sù ira nabáluk yù pamalubbáng ni Namarò nira.

Á pagimmulagak ku yù ira buling áンna abbágák ku yù ira marigirigâ.

19 Á ek ku gapay ilayalayâ ta jimittálin yù pangikállà ni Apu sù ira tatolay.”

20 Á kabalin na nabbibbik ni Apu Kesu, nilukù na yù netúratán na bilin, á initoli na sù nangiyawâ kuna. Á nagitubang laguk, tapè ituddu na nira. Á yù ira ngámin nga tatolay tán, jinúlangád da.

21 Á kinagi na nira, “Ta pakaginná naw, napárokin yù ubobuk ni Namarò nga binibbik ku.”

22 Á yù ira ngámin nga nakaginná, napállâ ira megapu sù napiá nga ubobuk na, á kinagi ra, “Kuruk nga napiá yù kagian na. Á ari panò aggina yù anâ ni Kusè?” kud da.

23 Á kinagi ni Apu Kesu nira, “Ikáyâ naw támma kagian nikán yù dán nga nakagi nayù ira

lállakalákay, nga kun na, ‘Doktor, pammapiám mu yù baggim lápay.’ Yáyù kagian naw, ta arán naw garè kurugan. Á ikáyâ naw nu akkuák ku sawe giát tam yù kunnay sù narámak naw nga kingngikingnguâ ta Kapernium.

²⁴ Ngam yawe yù kagiak ku nikayu, ta awán bulubugá ta ábbilinán ni Namarò nga pakimorayád da sù gián nga naddakalán na.

²⁵ Á ta ángngarigán á, ammu naw yù ngaw nesimmu sù keggá na ngaw ni Elias nu ari nagurán ta tallu ragun ta gadduá, á nassamâ yù bisin ta ngámin nga dabbun. Á kuruk ta aru yù ira bálu nga kelián na.

²⁶ Ngam arán na jinok ni Namarò sù ira kagittá na nga naggián ta Israel, ta jinok na lâ ta en na abbágán yù tádday nga bálu nga ari Kudio, nga naggián sù ili na Serepta ta lugár na Sidon.

²⁷ “Otturu, sù keggá na ngaw gapay ni Elisio nga ábbilinán ni Namarò, aru yù ira Kudio nga taga Israel nga naggoggong, á awán bulubugá ta pinammapiá ni Elisio nira, ngam si Naaman lâ nga taga Siria nga ari Kudio,” kun ni Apu Kesu.

²⁸ Á yù ira ngámin nga tatolay sù kapilliá, pakaginná ra sù kinagi ni Apu Kesu, napporay ira kuna. Á nerallà yù pore ra.

²⁹ Á ikáddagâ da gimikkáng, á ginuggud da. Á pinalaawád da ta ili, á iniyángé ra sù tappáng, tapè itabbà da nakuán.

³⁰ Ngam nattalebák sù tangngá nayù ira magaru nga tatolay, á nánawán na ira.

*Yù Pamammapiá ni Apu Kesu sù Nagunagán
Markus 1:21-28*

31 Á nánaw laguk si Apu Kesu ta Nasaret, nga gimitták nga nanoli ta Kapernium sù purubinsia na Galilia gapay. Á ta Sabadu nga ággibannák da, minay sù kapilliá ra, tapè tudduán na ira.

32 Á napállâ ira ngámin sù ángngituddu na, á ta makáwayyá gemma yù ággubobuk na.

33 Á ajjan sù kapilliá yù nagunagán na anitu, á nakkalli, á kinagi na kâ Apu Kesu,

34 “Ye! Kesu nga taga Nasaret, anni iniyángem saw? Arám mu kami akkuán! Ammu taka. Sikaw yù mangilin nga naggapu kâ Namarò!” kun nayù anitu.

35 Ngam gimmá ni Apu Kesu yù anitu, á kinagi ni Apu kuna, “Magimammà ka, á pánawám mu yù tolay!” Á inilappák na laguk nayù anitu yù nagunagán na ta arubáng nayù ira tatoley, á nallawán kuna. Á mássiki natombá yù tolay, ngam ari nanganni.

36 Á napállâ yù ira nga naggagammung tán, á nakkaká-ubobuk ira, á kinagi ra, “Anni ngillâ yù pakáwayyá nayù ubobuk na! Gammán na yù ira anitu, á kurugad da áンna mallawán ira sù nagunagád da!” kud da.

37 Á nassamâ yù dámak nayù kingnguá na sù ngámin nga lugár nga aranni ta Kapernium.

*Kitáru yù Pinammapiá ni Apu Kesu
Mattiū 8:14-17; Markus 1:29-34*

38 Á kabalin ni Apu Kesu nangituddu nira, nánaw ta kapilliá nga minay sù bale ri Simon Eduru. Á nakkulikuk yù katugángán ni Simon, á inikomá

ra bì kâ Apu Kesu megapu kuna, ta nerallà yù kulikuk na.

³⁹ Á jimikkì si Apu Kesu sù babay nga nagiddá nga natakì, á gimmá na yù kulikuk na. Á dagarágâ nakkáppù yù babay, á gimikkáng laguk nga minay namagon, tapè mepakkákán ira.

⁴⁰ Á lammak na bilák, iniyángé ra kâ Apu Kesu nayù ira tatolay yù ira nga máttakì ta makkakerumá nga tulágan. Á simmì na ira ngámin nga taggitáddy, á pinammapiá na ira.

⁴¹ Á aru gapay yù ira anitu nga pinalawán na sù ira nagunagán. Á pallawád da, nakkalli ira, á kinagi ra, “Sikaw yù Anâ ni Namarò.” Ngam gimmá na ira ta arán na inanugù yù pakkagi ra, gapu ta ammu ra ta aggina yù MakKiristu nga sinullà ni Namarò ta mammaguray.

*Pappassiár ni Apu Kesu nga Mangilayalayâ sù
Bilin ni Namarò*
Markus 1:35-39

⁴² Á ta alippánnawák, nánaw si Apu Kesu nga minay ta nalappang nga lugár. Á ed da ala-alerañ nayù ira tatolay. Pakálek da kuna, igaggak da nakuan ta arán na ira pánawán.

⁴³ Ngam kinagi na nira, “Pánawát takayu, ta mawák nga ek ku ilayalayâ sù ira káruán na ili gapay yù napiá nga dámak nga meyannung sù pammagure ni Namarò, ta yáyù gemma yù gapu na jinok nangà ni Namarò,” kun na.

⁴⁴ Á minay laguk nangilayalayâ sù ira kapilliá nayù ira Kudio sù ira káruán nga ili ra.

5

Yù Pagágál ni Apu Kesu sù ira Napolu nga Sinud-duán na

Mattiu 4:18-22; Markus 1:16-20

¹ Á sù tádday ággaw, minay si Apu Kesu sù karek na Bebay na Gennesaret. Á kitáru yù ira tatolay nga jimináddán kuna. Á maddarassil ira, tapè ginnád da yù bilin ni Namarò nga ilayalayâ na.

² Á nasingan na yù duá nga barangay nga nereddè sù karagátán, nga nánawán nayù ira minággissirá, ta ed da baggawán yù ira tabukul da.

³ Á nappittà si Apu Kesu sù barange ni Simon, á kinagi na ta ipatangngá na yù barangay ta baddì. Á nagitubang si Apu Kesu nga nangituddu sù ira magaru nga tatolay nga naggián ta karagátán.

⁴ Á kabalin ni Apu Kesu nangituddu nira, kinagi na kâ Simon, “Patangngám mu bì tuke alaram, á itán naw yù ira sansoru tán, tapè makálâ kayu ta aru,” kun na.

⁵ Á simibbák si Simon, á kinagi na, “Mesturu, tangatangagabi kami sù gabi nga nassansoru, á awán bulubugá ta nálâ mi. Ngam nu dobak kami, á itám mi laguk,” kun na.

⁶ Á kabalist da nanuppál sù kinagi na, kitáru yù nálâ da, á maddaggun mapisil yù sansoru ra.

⁷ Á pinayápayád da yù ira kábulud da sù tádday nga barangay, ta ed da ira abbágán. Á minay ira gapay, á pinnu ra yù ira duá nga barangay ta sirá, áddè ta maddaggun ira lummak sù kárammà nayù kárgá ra.

8 Á pakasingan ni Simon Eduru sù nesimmu, namalittúkak ta arubáng ni Apu Kesu, á kinagi na kuna, “Pánawám mà, Apu, ta mappasirána nikaw, ta minálliwákà garè!” kun na.

9 Ta napállâ di Eduru áンna yù ira kábulun na sù káru nayù sirá nga nálâ da.

10 Á napállâ gapay di Ime kâ Kuan, nga ánâ ni Sebedo nga mepattarabáku kâ Simon sù tádday nga barangay. Á kinagi ni Apu Kesu kâ Simon, “Ari ka lâ maganássing. Aringin sirá yù tarabakuan naw, ta dobat takayu ta umay kayu mangapà ta tatolay nga umay metádday nikán,” kun na.

11 Á pakaginná ra sù kinagi na, inireddè da yù ira barange ra sù karagátán, á nánawád da ngámin tapè tuttulad da si Apu Kesu.

*Yù Pamammapiá ni Apu Kesu sù Naggoggong
Mattiū 8:1-4; Markus 1:40-45*

12 Á sù tádday ággaw, limibbè si Apu Kesu sù tádday nga ili. Á ajjan tán yù tolay nga naggoggong. Á pakasingan na kâ Apu, minay namalittúkak nga nallakak ta arubáng na, á inikomá na kuna, “Apu, nu ikállà mà, á pammapiám mà bì!” kun na.

13 Á sinonnâ ni Apu Kesu yù limá na, á sinámmì na yù naggoggong, á kinagi na, “Wan gemma. Mammapiá ken!” kun na. Á dagarágâ nammapiá yù tolay sù tulágan na.

14 Á sinaddánán ni Apu Kesu, á kinagi na kuna, “Arám mu iparámak yawe kingnguâ nikaw. Em mu lâ ipasingan yù baggim sù pári, tapè mánnámmuán na ta nári ngin yù tulágam mu. Á ipeyatáng mu kuna yù kinagi ni Moyses, nga

netúrâ sù tunung na, tapè manguruk gapay yù ira tatolay ta kuruk nga nammapiá ken,” kun ni Apu Kesu kuna.

15 Á mássiki nu kinagi ni Apu Kesu sù tolay ta arán na iparámak yù nesimmu kuna, ngam nas-samâ paga yù dámak nga meyannung sù kingnguá ni Apu Kesu, á kitáru yù ira jimibbuáng kuna, tapè maginná ra yù ituddu na áンna pammapián na ira gapay sù ira tulágad da.

16 Á nallillì sù ira tatolay, á minay nga kunnay sù kustombare na ta nalappang nga lugár nga makimállà kâ Namarò.

Yù Pamammapiá ni Apu Kesu sù Tolay nga Nab-bannakyù Baggi na

Mattiu 9:1-8; Markus 2:1-12

17 Á sù tádday ággaw nga pangituddu ni Apu Kesu, aru yù ira tatolay nga maginná kuna. Á ajjan gapay yù ira Parisio áンna yù ira mangituddu sù tunung ni Moyses, nga naggapu ta ngámin nga ili sù ira purubinsia na Galilia áンna Judiya áンna yù ili na Jerusalem gapay. Á ajjan kâ Apu Kesu yù ámmagaddátu ni Namarò nga mamammapiá sù ira máttakì.

18 Á limibbè laguk yù ira mangisu sù tolay nga nabbannak yù baggi na. Á itallung da nakuan sù balay, tapè ipeddá ra ta arubáng ni Apu Kesu.

19 Ngam arád da máwayyá gapu sù káru na tatology. Á yáyù nga iniyunè da ta atà na balay, á binobbotád da yù atà. Á inilabbû da yù matakì nga inayáyud da nga pineddá sù arubáng ni Apu Kesu.

20 Á pakasingan ni Apu Kesu sù kingnguá ra, natákál na yù ángngikatalà da kuna. Á kinagi na laguk sù matakì, “Kopun, napakomá ken sù ira liwiliwâ mu,” kun na.

21 Á pakaginná ra sù kinagi ni Apu Kesu, nakkaká-anasâ yù ira mangituddu sù tunung ni Moyses áンna yù ira Parisio nga aijan tán, á kinagi ra, “Tolay lâ yaw, á ngattá, ta igittá na yù baggi na kâ Namarò, ta asinni panò yù mamakomá ta liwâ nu ari lâ si Namarò? Ngattá, ta kunnian yù ággubobuk na!” kud da.

22 Ngam ammu ni Apu Kesu yù nononopad da, á simibbák nira, á kinagi na, “Ngattá, ta kunnian yù nononopan naw!

23 Anni panò yù ikáyâ naw nakuan nga kagiak ku sù tolay nga kun na natay yù baggi na? Ta mabbábáng kayu megapu sù kinagì kuna nga, ‘Napakomá ngin yù ira liwiliwâ mu.’ Á nu kuk ku lâ, ‘Gumikkáng ka, á mallakák ka,’ á manguruk kayu panò?

24 Ngam nu masingan naw ta nammapiá yawe tolay megapu sù ubobuk ku, á kánnámmuán naw laguk ta makáwayyágà gapay sawe dabbuno nga mamakomá ta liwâ, sikán nga Kaká na ngámin na tatolay,” kun ni Apu Kesu nira.

Á kinagi na laguk ni Apu Kesu sù matakì, “Yáyù nga kagiak ku nikaw. Gumikkáng ka. Apam mu yù nagiddám mu, á lubbè ka ta balem,” kun na.

25 Á dagarágâ gimikkáng yù matakì ta arubáng da ngámin. Á inâ na yù nagiddán na, á nánaw ta lubbè ta bale na, nga maddáyaw kâ Namarò.

26 Á ngámin yù ira nakasingan, nerallà yù kapállâ da, á naddáyaw ira gapay kâ Namarò. Á kinagi ra, “Nasingat tam yù kuruk nga makapállâ ta ággawo!” kud da ngámin.

*Pagágál ni Apu Kesu kâ Libi
Mattiū 9:9-13; Markus 2:13-17*

27 Á kabalin ni Apu Kesu namammapiá sù tolay nga nabbannak yù baggi na, nánaw laguk. Á pal-lakák na, nasingan na yù tolay nga mangngágan ta Libi, nga mináttuki ta buwì, nga nagitubang sù upisína na. Á kinagi ni Apu Kesu kuna, “Tuttulam mà,” kun na.

28 Á dagarágâ gimikkáng si Libi, á nánawán na ngámin yù kukuá na tán, á siminuttul kuna.

29 Á inapà na laguk ni Libi yù ira kákkopun na áンna di Apu Kesu sù bale na, tapè mepallálláng ira kuna nga mangiparáyaw kâ Apu Kesu. Á aru yù ira kákkopun ni Libi nga minay, nepatalugáring sù ira kábulun na nga mináttuki ta buwì.

30 Á pakasingan nayù ira Parisio áンna yù ira kábulud da nga mangituddu sù tunung ni Moy-ses ta mepallálláng di Apu Kesu ta gián ni Libi, naddagaragim ira sù ira sinudduán ni Apu Kesu. Á kinagi ra nira, “Ngattá, ta mepallálláng kayu sù ira minálliwâ, nepatalugáring sù ira mináttuki ta buwì!” kud da nira.

31 Á si Apu Kesu yù simibbák nira, á kinagi na, “Ari yù ira napiá yù gawagawáyád da yù magáwák ta minángnguru, nu ari galâ yù ira máttakì.

32 Á yáyù iniyángè saw, ta ek ku pabbabawian yù ira minálliwâ. Aringà umay nga magágál sù ira nga

kagiad da ta awán ta liwâ da, nu ari galâ ta umayà nga magágál sù ira nga ammu ra yù liwâ da, tapè mabbabáwi ira,” kun na.

Yù Meyannung sù Kustombare ranga ari Kumán ta Pakimállà da kâ Namarò

Mattiu 9:14-15; Markus 2:18-20

³³ Á ajjan yù ira nga minay nagiyabbû kâ Apu Kesu, á kinagi ra, “Yù ira makituddu kâ Kuan nga Minánnigù, sigídá ra ngilinan yù ággaw nga ari ira kumán tapè makimállà ira kâ Apu Namarò. Á kunnian gapay yù kustombare nayù ira makikultu sù ira Parisio. Ngam yù ira makituddu nikaw, sigídá ira kumán áンna ámminum. Ngattá ta arád da tuttulan yù kustombare nga ari kumán?” kud da.

³⁴ Á simibbák si Apu Kesu, á kinagi na, “Á ta ángngarigán, nu ajjan yù bodá, á yù ira álliuk nga makibodá, arád da gemma lonán yù pakkákád da, ta mepallalálláng ira ngámin sù nobiu. Á ajjanakin lâ paga nga kunnay sù nobiu sù ira makituddu nikán. Á yáyù nga kumán ira.

³⁵ Ngam duttál yù ággaw nga kepánò nira, á yáyù nga lonád da laguk yù pakkákád da megapu sù daddam da nikán,” kun na.

Yù Keyarigán nayù Dán nga Kustombare áンna Bagu

Mattiu 9:16-17; Markus 2:21-22

³⁶ Á kinagi na paga ni Apu Kesu yù tádday nga ángngarigán na, tapè ipakánnámmu na nira ta ari máyâ nu tuttulad da yù dán nga kustombare ra nu ikáyâ da nga tumuttul sù bagu nga ituddu na. Á kinagi na, “Awán ta magappíl ta bagu sù dán. Á nu

kunnian yù akkuán na nakuan, mapittang yù dán, á mapisil, ta ari negittá gapay yù bagu sù dán.

³⁷ Á ta kunnian gapay sù ira mappadday ta binaráyáng. Awán ta mangipay ta tabbuk na úbas sù dán nga ággianán na nga tabbì, marakè mabattâ sangaw yù tabbì. Á metabbà laguk yù tabbuk, á kengá lâ yù binaráyáng áンna yù ággianán na gapay.

³⁸ Ngam yawe yù máwák nga akkuád da. Ipe ra yù bagu nga tabbuk ta bagu nga ággianán na nga tabbì,” kun na.

³⁹ Á kinagi na gapay yù meyannung sù tolay nga molang na patalián yù dán nga ággangnguá na, nga kun na, “Á ta ángngarigán, nu ajjan yù tolay nga mamissán, á nu napenám sù dán, arán na ikáyâ yù bagu, gapu ta kagian na ta napiá yù dán ánnè sù bagu.”

6

Yù Meyannung ta Sabadu, nga Ággibannák da Mattiū 12:1-8; Markus 2:23-28

¹ Á tádday nga Sabadu, nga ággibannák nayù ira Kudio, nallakák di Apu Kesu nga mattalebák ta ákkomanán. Á yù ira makituddu kuna, inurù da yù bungá na ammay, á binussilád da ta jinum da.

² Á pakasingan nayù ira Parisio sù kingnguá ra, inibúyá ra ira, nga kud da, “Ngattá, ta magiurù kayu ta ammay sù ággaw nga ággibannák? Ta kunnay ta maggaták kayin, á arán na anugutan nayù tunung tam yù maggaták sù ággaw nga ággibannák,” kud da.

3 Á simibbák si Apu Kesu nira, á kinagi na, “Á arán naw panò paga binibbik yù kingnguá ra ngaw di Patul Dabid ánnna yù ira kábulun na ta kabisid da?

4 Simillung si Dabid sù bale ni Namarò, á inâ na yù pán nga mangilin nga meyátang kâ Apu, á kinán na, á iniyawâ na gapay sù ira kábulun na. Á kagian nayù tunung tam ta awán ta makáwayyá nga makkákán nu ari galâ yù ira pári. Ngam arán na liwâ ni Dabid, mássiki nu kinán na ánnna inipamakán na sù ira kábulun na.”

5 Á kinagi ni Apu Kesu paga, “Sikán, nga Kaká na ngámin na tatolay, sikán yù makáwayyá nga makkagi sù MEPÁNGNGÀ ánnna MEPUGIK nga akkuán na tolay sù ággaw nga ággibannák,” kun na.

Pamammapiá ni Apu Kesu sù Tolay nga Nassesseng yù Limá na

Mattiū 12:9-14; Markus 3:1-6

6 Á sù táddy ngá Sabadu, nga ággibannák, minay si Apu Kesu sù kapilliá na Kudio, tapè mangituddu. Á ajjan tán yù tolay nga nassesseng yù limá na nga jiwanán, nga arán na masonnâ.

7 Á yù ira Parisio ánnna yù ira mangituddu sù tunung ni Moyses, sinissimmurád da si Apu Kesu, tapè masingad da nu mamammapiá sù ággaw nga ággibannák, ta ikáyâ da nga ikeká.

8 Ngam ammu ni Apu Kesu yù nonopad da. Á kinagi na sù tolay nga nassesseng limá na, “Kopun, e ka bì manáddak sawe arubáng mi,” kun na. Á gimikkáng yù laláki nga minay nanáddak sù gián ni Apu Kesu.

⁹ Á keggá nayù tolay nga nassesseng limá na ta arubáng da, kinagi na laguk ni Apu Kesu sù ira tatolay, “Aijan bì iyabbû ku nikayu. Anni yù anugutan nayù tunung nga akkuát tam sù ággaw nga ággibannák? Abbágát tam yù ira kábulut tam, onu akkuát tam ira? Anni yù kustu nga akkuát tam? Yù panole tam ta tolay onu pamapáte tam?” kun na.

¹⁰ Á iningan na yù ira ngámin nga ari makkituk. Á kinagi na laguk sù tolay nga nassesseng yù limá na, “Sonnatám mu yù limám,” kun na. Á sinonnâ na. Á ta panonnâ na kuna, dagarágâ nammapiá ngin.

¹¹ Ngam yù ira Parisio áンna yù ira mangituddu sù tunung, nepallà yù pore ra kâ Apu Kesu, á nakkaká-ubobuk ira nu anni yù akkuád da kuna.

Panullà ni Apu Kesu sù ira Mapulu duá nga Minángngilayalayâ

Mattiu 10:1-4; Markus 3:13-19; Kinguguá 1:12-13, 26

¹² Pappasá na yaw, giminon si Apu Kesu ta puddul, tapè umay makimállà kâ Namarò. Á tangatangagabi nga nakimállà tán.

¹³ Á ta alippánnawák, inagálán na yù ira maki-tuddu kuna, á sinullà na nira yù ira mapulu duá, nga iningágan na ta minángngilayalayâ.

¹⁴ Aggira di Simon nga iningágan na ta Eduru, áンna yù wagi na nga si Andares, á di Ime kâ Kuan, di Pilippi kâ Bartolome,

15 di Mattiu, kâ Tomâ, á si Ime nga tádday, nga anâ ni Alpio, áンna si Simon nga tádday nga abbúnad da ta Mengal sù ággubobuk da,

16 á si Kudas, nga anâ ni Ime, áンna si Kudas Iskariote, nga nabbalin nga mappagápù kâ Apu Kesu sù ira Kudio nga nalussaw kuna.

Yù Pangituddu ni Apu Kesu áンna Pamammapiá na sù ira Máttakì
Mattiu 4:23-25

17 Kabalin ni Apu Kesu nanullà nira, minutù ira ngámin sù puddul nga minay ta aláwa nga lugár. Á ajjan nga naggagammung tán yù ira káruán nga makituddu kuna áンna yù ira magaru gapay nga naggapu ta Jerusalem áンna káruán nga ili gapay sù purubinsia na Judiya, áンna yù ira nga naggapu sù duá nga ili ta aggik na bebay, nga Tiro áンna Sidon, tapè maginná ra yù ituddu na áンna iddagád da yù pamammapiá na sù tulágad da.

18 Á minay gapay yù ira buruburionán nayù ira anitu, á pinammapiá na ira gapay.

19 Á yù ira ngámin nga magaru, pinarubád da siniggek si Apu Kesu. Á ngámin yù ira naniggek kuna, nammapiá ira megapu sù ámmagaddátu na.

Yù ira Pagayáyatán ni Namáro áンna yù ira Pagikaruán na
Mattiu 5:1-12

20 Á nallipay si Apu Kesu sù ira makituddu kuna, á kinagi na nira,

“Napiá yù áaggián naw, sikayu nga tumulù nga magáwák!

Ta mapagayáyâ kayu sangaw, gapu ta mesipà
kayu sù pammagure ni Namarò.

²¹ “Napiá yù áaggián naw, sikayu nga makkaragâ
nga makituddu nikán áんな manuppál sù
ipakuá ni Namarò nikayu!

Mapagayáyâ kayu sangaw, gapu ta
pakáppagan na kayu sangaw ni Namarò,
nga kunnay sù mabisin, nga mappálâ ta
kanan na.

Á napiá yù áaggián naw, sikayu nga maraddam nga
makkulè!

Ta pagayáyatán na kayu sangaw ni Namarò, á
maggagálâ kayu.

²² “Napiá yù áaggián naw, nu malussaw yù ira
tatolay nikayu, áんな manakì ira nikayu áんな
iluddè da kayu, áんな paraparáketad da kayu
megapu sù pangikatalà naw áんな panuttul naw
nikán nga Kaká na ngámin na tatolay, ta mapagayáyâ kayu sangaw.

²³ Naggittá yù ira manigirigâ nikayu sù ira ngaw
naggaká nira, ta yáyù gapay yù kingnguá ra ngaw
sù ira ngaw ábbilinán ni Namarò. Á nu kunnian
yù akkuád da nikayu, paguráyán naw. Magayáyâ
kayu laguk sù dattál nayù ággaw nga panigirigâ da
nikayu. Ayatán kayu lâ nga kunnay ta mattatála
megapu sù ayâ na, ta aru yù napiá nga bálâ naw
nga pinakappián ni Namarò ta lángì, nga málâ
naw sangaw nu lubbè kayu tán,” kun ni Apu Kesu.

²⁴ Á kinagi na paga,

“Ngam sikayu nga maríku. Bay e! Makállállâ kayu,
ta ikatalà naw lâ yù karíku naw, nga ari
gemma mannanáyun.

Nálâ nawin yù napiá nga ikáyâ naw áンna yù napiá
nga áaggián naw sawe dabbuno, á yáyù áddè
ná.

25 “Bay e! Makállállà kayu, sikayu nga sigídá
makákkáppagin,
ta kagian naw ta napiá kayu áンna awán ta
máwák naw.

Ta kunnay kayu sangaw ta mabisin, gapu ta yáyù
pagáddekán nayù pagayáyâ naw.

Bay e! Makállállà kayu, sikayu nga sigídá mag-
gagálà kunangan,
ta kagian naw ta napiá kayu nga awán bu-
lubugá ta ikaburung naw.

Maburung kayu sangaw ta liwâ naw, á mepallà
sangaw yù daddam naw áンna pakkulukulè
naw,
gapu ta linonán naw yù awayyá naw nga
mabbabáwi.

26 “Bay e! Makállállà kayu lâ nu dayáwad da
kayu nayù ira ngámin nga tatolay, gapu ta kunnian
gapay yù paddáyo nayù ira ngaw naggaká nikayu
sù ira ngaw mattá-ábbilinán nga nakkagi ta nag-
gapu kâ Namarò yù bilid da, ngam ari kuruk, ta
nassirisiri ira.”

“Iddukan naw yù ira Makiramá nikayu.”
Mattiu 5:38-48; 7:12a

27 Á kinagi ni Apu Kesu paga, “Ngam sikayu
nga magginná sù kagiak ku, iddukan naw yù ira
makiramá nikayu. Á ikállà naw yù ira malussaw
nikayu.

28 Kiddawan naw kâ Namarò yù allà na sù
ira mangigagek nikayu, tapè pakomán ni Apu

ira. Á makimállà kayu megapu sù ira manigirigâ nikayu.

²⁹ Á nu ajjan yù tolay nga mallappák nikayu, ari kayu mabbálà, mássiki nu palapalingngian na kayu. Á nu ajjan yù maggubâ ta gámì naw, paguráyán naw lâ. Iyawâ naw paga yù barawási naw kuna gapay nu apan na paga.

³⁰ Iddán naw yù ira ngámin nga makkiddaw nikayu. Á nu ajjan yù mangâ ta kukuá naw, paguráyán naw nu arán na itoli.

³¹ Á yù napiá nga ikáyâ naw nga akkuán nayù ira kábbulun naw nikayu, yáyù lâ akkuán naw nira.

³² “Á nu yù ira lâ nga mangiddù nikayu yù iddukan naw, bálatan na kayu panò ni Namarò? Ari gemma, ta mássiki yù ira nga mangnuá ta narákè, iddukad da gapay yù ira mangiddù nira.

³³ Á kunnian gapay, nu yù ira lâ nga mangabbák nikayu yù abbágán naw, bálatan na kayu panò ni Namarò? Ari gemma, ta mássiki yù ira minálliwâ, kunnian gapay yù akkuád da.

³⁴ Á nu yù ira lâ nga ammu ra nga mappagá yù pagatukán naw, dayáwan na kayu panò ni Namarò? Ari gemma, ta mássiki yù ira minálliwâ, makkakápagatù ira gapay sù ira nga ammu ra mappagá.

³⁵ “Ngam sikayu, máwák naw iddukan yù ira ngámin nga kábulun naw, mássiki yù ira malussaw nikayu, áンna ikállà naw ira. Á mappagatù kayu sù ira ngámin nga makkiddaw, mássiki yù ira nga arád da máwayyá nga itoli nikayu. Á nu kunnian yù akkuán naw, dakal yù bálà naw ta lángì. Á

mabbáli kayu ta ánâ ni Apu Namarò nga Kotunán, gapu ta kunnian gapay yù akkuán na. Ta ikákkállà na yù ira narákè gapay áンna yù ira ari mabbal-abálà kuna.

³⁶ Párigán naw laguk si Namarò nga Yáma naw, á mangikállà kayu ta kunnay kuna, ta nepallà yù allà na,” kun ni Apu Kesu.

*Arát tam laguk Ibúyá yù ira Kábultur tam
Mattiū 7:1-5*

³⁷ Á kinagi ni Apu Kesu, “Arán naw panunnután yù ira kábulun naw, áンna arán naw ira pagikaruan. Á si Namarò, arán na kayu panunnután, áンna arán na kayu pagikaruan. Pakomán naw yù ira kábulun naw, á pakomán na kayu laguk ni Namarò.

³⁸ Á iyawâ naw sù ira kábulun naw yù ángngabbák naw nira. Á si Namarò, iyawâ na gapay nikayu yù napiá nga tappangan na, nga inittà na, nga pinnu na, nga pinallábi na nga arán na kinari. Ta igittá ni Namarò yù tappang na sù tappang naw, á kunnay sù tappangan naw ta iyawâ naw sù ira kábulun naw, kunnian gapay yù tappangan ni Namarò nga iyawâ na nikayu.”

³⁹ Á nagángngarigán si Apu Kesu, á kinagi na nira, “Nu ajjan yù buling, máwayyá na panò nga aggina yù mamulù sù kabbulun na nga buling? Ari gemma, ta mesawwâ ira duá ta abbû, gapu ta arád da masingan yù angayád da.

⁴⁰ Á kunnian gapay sù makituddu, nga ari makáwayyá ánnè sù mesturu na. Ngam sangaw nu ammu na ngámin yù netuddu kuna, á megittá sù mangituddu kuna.”

41 Á nagángngarigán si Apu Kesu ta meyannung sù ira nga makkakagi sù ira kábulud da, á kinagi na, “Ngattá, ta ibúyá naw yù baddì nga apuling sù matá nayù kabbulun naw, ngam arán naw matagenà yù karakal nayù apuling nga ajjan ta matá naw!

42 Máwayyá naw panò nga kagian sù kabbulun naw, ‘Kopun, ápulingát taka,’ ngam ajjan ga yù dakal nga apuling ta matá naw? Áppè pípiá kayu! Napiá nu mapolu bì irián naw yù dakal nga apuling ta matá naw, tapè masingan naw ta napiá, á mári naw gapay yù baddì nga apuling sù matá nayù kabbulun naw.”

*Yù Kebalinán nayù Káyu ánna yù Bungá na
Mattiū 7:16-20; 12:33-35*

43 Á kinagi na paga ni Apu Kesu, “Yù napiá nga káyu, ari mabbungá ta jikkù. Á yù jikkù nga káyu, ari mabbungá ta napiá.

44 Ta tákkilalát tam yù káyu megapu sù bungá na. Á arát tam gemma málâ yù lubbán sù guráwing. Á arát tam gemma málâ yù bayábà sù baribbì.

45 Á kunnian gapay, napiá lâ yù akkuán nayù napiá nga tolay, nga naggapu ta napiá nga nonò na. Á narákè yù akkuán nayù narákè nga tolay nga naggapu ta narákè nga nonò na. Ta akkuán na tolay yù nononopan na, á yáyù gapay yù ubobugan na.”

*Yù Keyarigán nayù Manguruk ánna yù ari Manguruk
Mattiū 7:24-27*

46 Á kinagi na paga ni Apu Kesu, “Ngattá, ta kagian naw ta sikán yù yápu naw, ta ‘Apu,’ kun naw lâ nikán, ngam arán naw kurugan yù kagiak ku nikayu!

47 Á yù ira tatolay nga umay nikán, nga maginná sù kagiak ku áンna kurugad da, á kagiak ku nikayu yù keyarigád da.

48 Kunnay ira ta nabbalay, nga alaram yù kinokkobán na. Á pakatunù na sù batu ta unak, yáyù pamatáddagán na sù kallang na. Á nu maddakal yù danum, malítù yù balay áンna masikan yù agì na danum. Ngam ari meburuk yù balay, gapu ta maláddá yù kapadde na.

49 Ngam yù tolay nga makaginná sù kagiak ku nga arán na kurugan, kunnay sù nabbalay, nga ababbaw yù inikokkok na sù kallang na, nga pinatáddak na lâ sù dabbun. Á paddakal nayù danum, nalítù yù dabbun, á nagagì yù danum sù gián nayù bale na. Á dagarágâ nakutukutáng yù balay nga neburuk, á kengá lâ.”

7

*Yù Pamammapiá ni Apu Kesu sù Aripa nayù
Kapitán nga taga Roma
Mattiū 8:5-13*

1 Kabalin na nattuddu ni Apu Kesu sù ira tato-
lay nga nagginná, nánaw nga minay ta ili na
Kaperium.

2 Á naggián tán yù ari Kudio, nga kapitán na
suddálu nga taga Roma. Á ajjan kuna yù aripan na
nga iddukan na ta napiá, nga magisassay matay.

³ Á pakarámak nayù kapitán ta ajjan tán si Apu Kesu, jinok na kuna yù ira karakalán na Kudio ta ed da agálán bì ta umay nga mamammapiá sù aripan na nga matakì.

⁴ Á dakkì da kâ Apu Kesu, inikomá ra kuna ta abbágán na yù kapitán. Á kinagi ra, “Apu, mássiki nu ari Kudio yù kapitán, kuruk nga napiá nga tolay,

⁵ ta nepallà yù allà na nittam nga Kudio, ta aggina yù nappapadday sù kapilliá tam,” kud da.

⁶ Á nepulù laguk si Apu Kesu nira.

Á pakáranni di Apu Kesu sù bale nayù kapitán, jinok nayù kapitán yù ira kopun na ta ed da ira dapunan. Á kinagi ra kâ Apu Kesu, “Apu, paguráyám mu lâ kanu, ta mappasirán yù kapitán nikaw, nu umay ka ta bale na.

⁷ Á yáyù gapay yù gapu na nga arán na ángay panápun nikaw, ta ammu na nu magubobuk ka lâ, á mammapiá yù aripan na.

⁸ Ta aggina gapay yù tolay nga manuppál sù kagian nayù maddok kuna. Á ajjan gapay yù ira suddálu na, nga manuppál sù kagian na. Nu kagian na sù tádday, ‘Mánaw ka,’ á dagarágâ mánaw. Á nu kagian na sù tanakuán, ‘E ka saw,’ á dagarágâ umay. Á nu ajjan yù kagian na sù aripan na, dagarágâ kurugan na. Á yáyù nga ammu na ta matuppál gemma yù kagiam mu,” kud da.

⁹ Á pakaginná ni Apu Kesu sù kinagi ra nga bilin nayù kapitán, napállâ sù ángngikatalà na kuna. Á nallipay sù ira aru nga tatolay nga mepulupulù kuna, á kinagi na nira, “Awán ta naratang ku nga

mangikatalà nikán, mássiki sù ira ngámin kábulut tam nga ginaká ni Israel, nga kunnay sù kapitán yù ángngikatalà na nikán!” kun na.

10 Á panoli nayù ira jinok nayù kapitán ta bale na, nasingad da ta nammapiá ngin yù aripan na.

Yù Pamaginnanole ni Apu Kesu sù Bagitolay nga Anâ nayù Bálú

11 Á manganánnuán, minay si Apu Kesu ta ili na Nen. Á nepulupulù kuna yù ira makituddu kuna áンna yù ira magaru nga tatolay.

12 Á pakáranni ra sù áttallungán nayù ili, nerapunád da yù magaru nga tatolay nga naggapu ta ili nga umay mananam. Á yù natay yù laláki nga táttádday nga anâ na babay nga nabálu. Á nepulù nira gapay yù babay.

13 Á pakasingan ni Apu Kesu sù babay nga yená nayù natay, nepallà yù allà na kuna. Á kinagi na kuna, “Ari ka bì makkulè,” kun na.

14 Á minay si Apu Kesu sù ira nangáttu sù natay, á sinámmì na yù lungun na, tapè magginnà ira. Á pagginnà da, nagubobuk si Apu Kesu sù bagitolay nga natay, á kinagi na kuna, “Ilû, gumikkáng ka.”

15 Á dagarágâ nga gimikkáng yù bagitolay, nga magubobuk nira. Á initoli na laguk ni Apu Kesu sù yená na.

16 Á maganássing yù ira ngámin nga tatolay tán, á nerallà yù kapállâ da. Á naddáyaw ira kâ Apu Namarò, á kinagi ra, “Ajjan yù jimittál nittam nga makáwayyá nga ábbilinán ni Namarò,” kud da. Á kinagi ra gapay, “Napiá ta arán na ittam náttamán ni

Namarò nga tatole na, ta en na ittam sinullúnán,” kud da.

*Yù Bilin ni Apu Kesu kâ Kuan nga Minánnigù
Mattiu 11:1-6*

17 Á paginnanole nayù bagitolay, nassamâ yù dámak nga meyannung sù kingnguá ni Apu Kesu ta ngámin nga ili sù purubinsia na Judiya áンna yù ira ngámin nga babálay.

18 Á narámak gapay ni Kuan nga Minánnigù, gapu ta minay yù ira sinudduán na sù gián na ta ábbalurán nga makkagi kuna.

19 Á yáyù nga inipágál ni Kuan yù duá nga sinudduán na. Á jinok na ira ta ed da iyabbû kâ Apu Kesu nu aggina yù patul nga initabbá ni Namarò nga umay mammaguray, onu ajjan lâ paga tanakuán nga iddagád da.

20 Á labbè nayù ira nabilin ni Kuan ta gián ni Apu Kesu, kinagi ra kuna, “Si Kuan nga Minánnigù yù naddok nikami, ta em mi iyabbû nikaw nu sikaw yù umay mammaguray, onu iddagám mi lâ paga yù tanakuán?” kud da.

21 Á negiddán ta keggá ra yù pangnguá ni Apu Kesu sù aru nga makapállâ, ta aru yù ira máttakì nga pinammapiá na ta tulágad da nga makkakerumá, á pinalawán na yù ira nattal-iponak sù ira tatolay. Á aru gapay yù ira buling nga pinakasingan na.

22 Á simibbák si Apu Kesu laguk sù ira jinok ni Kuan, á kinagi na, “Manoli kayu kâ Kuan, ta en naw kagian kuna yù nasingan naw áンna naginná naw saw, ta makasinganin yù ira ngaw buling, á

makalakák yù ira ngaw pilay. Nammapiá yù ira ngaw naggoggong, á makaginná ngin yù ira ngaw kitul. Naginnanolayin yù ira natay. Á nelayalayâ sù ira makállallà yù napiá nga dámak.

23 Á kagian naw gapay kuna ta magayáyâ yù tolay nga ari mabbábáng nga mangikatalá nikán,” kun ni Apu Kesu.

*Yù Kinagi ni Apu Kesu nga Meyannung kâ Kuan
Mattiu 11:7-15*

24 Á ta páno nayù ira binilin ni Kuan, kinagi ni Apu Kesu sù ira magaru nga tatolay yù meyan-nung kâ Kuan, nga kun na, “Anni panò yù en naw iningan ta kalállamatán? Ikáyâ naw panò masingan yù mimì nga mepayapayák ta paddák?

25 Á nu ari, anni laguk? En naw panò iningan yù tolay nga nabbísti ta nakástá? Ngam ari! Ta yù ira nabbísti ta nakástá, maggián ira ta palásiu na patul, nga awán bulubugá ta awágad da.

26 “Á anni laguk yù kuruk nga en naw iningan? En naw panò iningan yù ábbilinán ni Namarò? Wan, á kuruk gemma! Ta si Kuan yù kotunán ánnè sù ira ngámin nga káruán nga ábbilinán.

27 Aggina yù ubobugan ni Namarò sù inipetúrâ na ngaw nga kunniauw:

‘Yawe yù ábbilinák ku nga dobak ku ta mapolu ánnè nikaw,

tapè ituddu na sù ira tatolay yù akkuád da nakuan,

tapè dán nga naparán ira sù labbè mu.’

28 Á kuruk yawe nga kagiak ku nikayu, nga awán ta tolay nga neyanâ sawe dabbuno nga napiá ánnè kâ Kuan. Ngam yù kagukábán nga tolay

nga mesipà sù pammagure ni Namarò, aggina yù napiá ánnè kâ Kuan, megapu sù allà ni Namarò.”

29 Á yù magaru nga tatolay, mássiki yù ira minálliwâ, nepatalugáring sù ira magâ ta buwì nga mangilogò, nagayáyâ ira ngámin ta pakaginná ra sù pangituddu ni Kuan sù bilin ni Namarò. Á kinuruk da yù ubobuk ni Namarò nga kinagi ni Kuan, á yáyù nakirigù ira kuna.

30 Ngam yù ira Parisio áンna yù ira mangituddu sù tunung ni Moyses, inipuerá ra yù ure ni Namarò nira, á manakì ira nakirigù kâ Kuan.

Yù ira Manakì sù ira Ábbilinán ni Namarò
Mattiu 11:16-19

31 Á kinagi na paga ni Apu Kesu, “Á sikayu, anni laguk yù pangiyarigák ku nikayu? Anni yù keyarigán naw?

32 Kunnay kayu sù ira ábbing nga makkukkul ta dápun. Á kagian nayù ira káruán sù ira kábulud da, ‘Naggássá kami, tapè mattála kayu nakuan, ngam manakì kayu. Á kinagi mi ta makkulè kami nga áppa-áppè mananam, ngam manakì kayu gapay!’ kud da.

33 Á sikayu yù kagittá ra, ta jmittál si Kuan, á manakì kayu kuna, á lillibatan naw, ta kagian naw ta nagunagán, gapu ta dumá yù kanan na sù kanan naw, áンna ari bulubugá mamissán.

34 Á minayà laguk, sikán nga Kaká na ngámin na tatolay, nga naporián kâ Kuan, nga mepallálláng nga mepámminum nikayu. Á manakì kayu gapay nikán. Á paliwatan nawà, ta kagian naw ta kitadullágà áンna magilellaw. Á paliwatan nawà

gapay megapu ta pakikopuk ku sù ira minálliwâ, nepatalugáring sù ira mináttuki ta buwì.

³⁵ “Ngam yù ira nga manguruk nikán, ipakánnámmu ra ta napiá áンna masírik yù bilin ni Namarò,* nga ituddù áンna ituddu ni Kuan, megapu sù napiá nga akka-akkuád da,” kun ni Apu Kesu.

Keggá ni Apu Kesu ta Bale ni Simon nga Parisio

³⁶ Á tádday ággaw, ajjan yù Parisio nga mangngágan ta Simon, á inapà na si Apu Kesu ta umay kumán ta bale ra. Á nepulù si Apu Kesu kuna nga minay kiminán ta bale ra.

³⁷ Á ajjan gapay tâne ili yù babay nga minákkikarallaw. Á pakarámak na ta ajjan si Apu Kesu nga mepallálláng sù bale nayù Parisio, á minay gapay sù bale nayù Parisio, tapè makimoray kâ Apu Kesu. Á inipulù na yù boteliá na nga nasiling nga napannu ta bábbanguk nga nanginá.

³⁸ Á tallung na sù bale nayù Parisio, minay namalittúkak nga nakkulè sù gián ni Apu Kesu. Á napannátán sù kalulluá na yù takki ni Apu, á nabasá ira. Á inipappunâ na yù duddù na sù takki na. Á inummatán na yù takki na, megapu sù pakimore na kuna. Á binukatán na yù nasiling nga boteliá na, á jinenuán na yù takki na sù bábbanguk.

³⁹ Á yù Parisio nga mangálliuk kâ Apu Kesu, pakasingan na sù kingnguá nayù babay, nakujjà yù mammang na, á nonotan na nga kun na, “Yawe

* ^{7:35} Innam mu yù Tûrâ ni Ime 1:5 áンna 3:17.

tolay, nu kuruk nga ábbilinán ni Namarò, ammu na nakuan yù nonò na yawe babay nga maniggek kuna, á gimmá na nakuan,” kun na ta nonò na.

40 Ngam si Apu Kesu, ammu na yù ninonò nayù Parisio, á yáyù kinagi na laguk kuna, “Simon, ajjan yù kagiak ku nikaw,” kun na. “Wan, Mesturu,” kun ni Simon kuna.

41 Á kinagi ni Apu Kesu kuna, “Ajjan yù duá nga naggagatù. Á límagatù yù gatù nayù tádday. Á yù mekaruá, singkuentá lâ yù gatù na.

42 Á gapu ta arád da máwayyá nga pagán yù gatù da, pinakomá nayù tolay ira. Á yawe iyabbû ku bì nikaw, Simon. Asinni sù ira duá yù egga nga nepallà nga ayâ na sù mappagatù?” kun ni Apu Kesu.

43 Á simibbák si Simon, á kinagi na, “Á yù tolay támma nga aru yù gatù na nga pinakomá na,” kun na. “Wan, kuruk!” kun ni Apu Kesu kuna.

44 Á nallipay si Apu Kesu sù babay, á kinagi na paga kâ Simon, “Á kunnay gapay sawe babay, nga masingam mu. Ta inapà mà, á minayà. Ngam tallung ku sù balem, arám mà iniddán ta danum, tapè baggawák ku nakuan yù takkì ta kunnay ta kustombare tam. Ngam yawe babay, binaggawán na yù takkì sù kalulluá na, á pinunatán na sù duddù na.

45 Á sikaw, arám mà pakimorayán sù tallung ku ta balem. Ngam yawe babay, ummu-ummatán na yù takkì áddè ta tallung ku, ta áddè kunangan.

46 Á sikaw, arám mu jinenuán yù ulù ta kunnay sù kustombare tam. Ngam yawe babay, jinenuán na yù takkì sù nanginá nga bábbanguk.

47 Á yawe laguk yù kagiak ku nikaw, ta napakomángin yù ngámin nga liwâ na, á yáyù nga ipasingan na yù nepallà nga ayâ na nikán. Ngam yù tolay nga baddì lâ yù napakomá kuna, baddì lággapay yù ayâ na,” kun ni Apu Kesu.

48 Á kinagi ni Apu Kesu sù babay, “Kuruk nga napakomá ngin yù liwâ mu,” kun na.

49 Á yù káruán nga tatolay nga mepallálláng nira, nakkaká-anasâ ira nga kud da, “Asinni panò yaw, nga kagian na ta pakomán na yù tolay ta liwâ na?” kud da.

50 Á kinagi na paga ni Apu Kesu sù babay, “Neyígù ken megapu sù ángngikatalà mu nikán. Lubbe ka ta balem nga mabannáyánin yù nonò mu,” kun na sù babay.

8

Yù ira Bábbay nga Nepulù kâ Apu Kesu

1 Á ari nabayák, á nánaw si Apu Kesu nga minay sù ira ili áンna babálay, nga nangilayalayâ sù napiá nga dámak nga meyannung sù pammagure ni Namarò. Á nepulupulù kuna yù ira mapulu duá nga tudduán na.

2 Á ajjan gapay nga nepulù kâ Apu Kesu yù ira bábbay nga pinammapiá na sù takì da áンna yù ira nga pinapáno na yù ira anitu nira. Ajjan si Maria, nga taga Maddala, nga nánawán na pitu nga anitu.

3 Á ajjan gapay si Juana nga atáwa ni Kosa. Si Kosa yù minánnaron sù ngámin nga kukuá ni Patul Erodo. Á ajjan si Susana áンna aru ira paga nga bábbay, nga mangisipà kári Apu Kesu.

*Yù Ángngarigán nga Meyannung ta Bini nga
Iniwári nayù Minákkomán
Mattiu 13:1-9; Markus 4:1-9*

4 Á kitáru yù ira tatolay nga jimináddán kâ Apu Kesu, nga naggapu sù ira ngámin nga ili ánná babálay. Á paggagammung da, nagángngarigán si Apu Kesu, á kinagi na,

5 “Ajjan yù tolay, nga en na iniwári yù bini sù komán na. Á pangiwári na ta bini, natágâ yù baddì sù dálan, nga neguppuguppè, á kinán na mammánù.

6 Á ajjan gapay yù baddì nga natágâ ta kabatuán. Á pattubbu na, nalelay gapu ta namagá yù gián na.

7 Á ajjan paga yù baddì nga natágâ ta kasisítán. Á nattubbu gapay, ngam nepattubbu gapay kuna yù sî nga jiminakal, á narubbù yù gián na.

8 Á yù káruán na bini, natágâ sù napiá nga dab-bun, á jiminakal áddè ta paddáwa na. Á napiá yù áddáwa na, nga kitáru yù bungá na.”

Á kabalín ni Apu Kesu nagángngarigán, nikatol na nga kinagi, “Sikayu nga makaginná, magginná kayu ta napiá sù ubobuk ku!” kun na.

*Yù Gapu na nga Nagángngarigán si Apu Kesu
Mattiu 13:10-17; Markus 4:10-12*

9 Á yù ira makituddu kâ Apu Kesu, iniyabbû da kuna, “Anni yù kebalinán nayù ángngarigám mu?” kud da.

10 Á simibbák si Apu Kesu nira, á kinagi na, “Sikayu lâ yù pangipakánnámmuák ku ta meyan-nung sù pammagure ni Namarò, nga nelímak áddè kunangan. Ngam iyángngarigák ku lâ sù ira káruán,

gapu ta inni-innad da yù akkuák ku, ngam ari ira manguruk ta si Namarò yù naddok nikán. Á ginniginnád da yù bilin ni Namarò, ngam arád da manonò yù kebalinán na,” kun na.

Yù Pangibukalán ni Apu Kesu sù Keyarigán nayù Bini

Mattiu 13:18-23; Markus 4:13-20

¹¹ Á kinagi na laguk ni Apu Kesu, “Á yawe yù kebalinán nayù ángngarigán nga kinagì. Yù bini yù keyarigán nayù bilin ni Namarò.

¹² Á ta kunnay sù bini nga natágâ sù dálan, ajjan yù ira tatolay nga nakaginná sù bilin ni Namarò, ngam umay si Satanas mepassassábbárâ ta nonò da, marakè manguruk ira, tanu manguruk ira nakuan, á meyígù ira.

¹³ “Á yù bini nga natágâ ta kabatuán yù kunnay sù ira tatolay nga magayáyâ nga manguruk sù bilin ni Namarò ta pakaginná ra kuna. Ngam ta kunnay sù bini nga ari makapaggamù ta kabatuán, awán bulubugá ta ipatattam da ta nonò da. Á yáyù nga mabì lâ yù panguruk da. Á sangaw nu umay yù jigâ da, pallikuránád da yù ángnguruk da.

¹⁴ “Á yù bini nga natágâ ta kasisítán yù kunnay sù ira tatolay nga magginná sù bilin ni Namarò, ngam ari makatalluâ yù ángnguruk da. Á kunnay ira sù bini nga nakkurítal gapu ta narubbù yù gián na, ta megaggak yù ángnguruk da megapu sù ikaburung da nga áaggiád da ta dabbuno áンna yù ukkuk da ta kukuá ra, áンna yù ngámin nga ala-aleraid da nga ipagayáyâ da.

15 “Á yù bini nga natágâ ta napiá nga dabbun, nga nabbungá ta napiá, yù kunnay sù ira tatolay nga magginná sù bilin ni Namarò, nga ipatattam da ta napiá sù nonò da. Á yáyù nga mássiki nu umay nira yù jigâ, napasigaggâ yù ángnguruk da. Á kunnay sù bini nga napiá yù ábbungá na, napiá gapay yù akka-akkuád da megapu sù bilin ni Namarò nga inipatattam da ta nonò da.”

*Yù Isingan yù Keyarigán nayù Bilin ni Namarò
Markus 4:21-25*

16 Á nagángngarigán paga si Apu Kesu, á kinagi na, “Egga panò yù tolay nga paggatangan na yù isingan, nga kallabán na ta palanggána onu ipe na ta silárung na katri? Awán gemma, ta ipotun na gemma sù ággianán na, tapè manawagán yù ira tatolay nga tullung ta balay.

17 Á kunnian gapay sù pangituddù ta meyan-nung sù pammagure ni Namarò, ta mepasingan sangaw yù ari ngaw netuddu, á mepakánnámmu sangaw yù ari ngaw nánnámmuán, tapè manawagán yù nonò naw.

18 Tángngagan naw laguk yù ágginná naw sù bilin ni Namarò. Ta yù tolay nga manguruk sù bilin ni Namarò, malannapán sangaw yù ammu na. Ngam yù tolay nga ari manguruk sù bilin na, máttamán na sangaw yù kagian na nga kánnámmuán na,” kun ni Apu Kesu.

*Yù ira Ibiláng ni Apu Kesu ta Yená na ánná
Wáwwagi na
Mattiu 12:46-50; Markus 3:31-35*

19 Á kabalin ni Apu Kesu nagubobuk, simippi di innò na áンna yù ira wáwwagi na, ngam arád da marakkítán gapu ta káru na tatolay.

20 Á yù tádday nga tolay, kinagi na kâ Apu Kesu, “Ajjan ta lawán di innò mu áンna yù ira wáwwagim, á ipágál da ka.”

21 Á kinagi ni Apu Kesu sù ira ngámin nga tato-lay, “Ngámin yù ira nga magginná áンna manuppál sù bilin ni Namarò, aggira yù yenâ áンna yù ira wáwwagì.”

*Yù Pamagimammà ni Apu Kesu sù Baggiu
Mattiū 8:23-27; Markus 4:35-41*

22 Á tádday ággaw, ajjan di Apu Kesu ta aggik na bebay. Á kinagi na sù ira makituddu kuna, “Et tamin, ta dumákì ittam ta dammáng,” kun na. Á nappittà ira ta barangay, á nánaw ira ta umay ira ta dammáng na bebay.

23 Á paddákì da, nakkaturuk si Apu Kesu. Á ikáddagâ lâ nappaddák ta nasikan. Á nasibi ira ta barangay, á naganássing yù ira sinudduán na, marakè lummak yù barangay nu mapannu ta danum.

24 Á ed da nilukák si Apu Kesu, á kinagi ra kuna, “Mesturu, awán ittamin!” kud da. Á dagarágâ gimikkáng, á gimmá na yù paddák áンna palung, á naganássing yù paddák áンna palung. Á kitalínák yù bebay.

25 Á kinagi na sù ira makituddu kuna, “Anni má ta mabbábáng kayu sù ángngikatalà naw nikán?” kun na. Á naganássing ira, á nerallà yù kapállâ

da. Á nakkaká-ubobuk ira, á kinagi ra, “Asinni yaw maggammá ta paddák áンna palung, nga tuppálan nayù paddák áンna yù palung yù kagian na!” kud da.

*Yù Pamammapiá ni Apu Kesu sù Nagunagán
Mattiū 8:28-34; Markus 5:1-20*

26 Á manganánnuán, nakáddè di Apu Kesu áンna yù ira sinudduán na ta lugár na Gerasa, ta dammáng na Galilia.

27 Á gatták di Apu Kesu sù barangay, jiminápun nira yù tolay nga taga ili, nga nagunagán na aru ira nga anitu. Á nabayágín nga nagili-ilongán, nga ari naggián ta bale ra, ngam maggián lâ ta kuebá sù katanamán.

28 Á pakasingan nayù nagunagán kâ Apu Kesu, naganássing nga nakkalli nga napalakak ta arubáng na. Á kinagi na, “Sikaw, Kesu, nga Anâ ni Namarò nga Kotunán, anni yù akkuám mu nikán? Ikállà mà bì, ta arám mà jigirigátan!” kun na.

29 Á yáyù kinagi nayù anitu kâ Apu, gapu ta sinaddánán nen ni Apu Kesu yù anitu ta mánav sù tolay. Ta sigídá nga umay yù anitu kuna. Á yù ira kábulun nayù tolay, mássiki nu balurad da ta káwák yù limá na áンna yù takki na, ngam gattagat-takan na lâ, á pakarerán nayù anitu nga umay ta kalállamatán.

30 Á iniyabbû na laguk ni Apu Kesu sù anitu, “Anni yù ngágam mu?” kun na. “Sikán si Jinibu,” kun na, ta aru yù ira anitu nga nattaliponak kuna.

31 Á inikomá ra kâ Apu Kesu ta arán na ira doban nga umay nga magikáru sù abbû nga awán ta áddè nayù kálaran na.

32 Á gapu ta ajjan tán aru nga bábi nga magárik sù garek na puddul, inikomá nayù anitu kâ Apu Kesu ta doban na ira ta umay ira tullung sù ira bábi. Á iniyangù na nira.

33 Á dagarágâ nánawád da yù toláy, á simillung ira sù ira bábi, á gikarerán yù ira bábi nga minay nga nelappák ta bebay. Á nalaggabán ira ngámin.

34 Á pakasingan nayù ira mináppárak sù nesímmu sù ira bábi ra, nattálaw ira, á ed da iniparámak sù ira ili ánná babálay.

35 Á yù ira nakarámak, ed da pinasikkál. Á labbè da ta gián ni Apu Kesu, naratang da yù toláy nga nánawán nayù ira anitu, nga nagitubang ta taging ni Apu Kesu. Á nabbarawási ngin, nga nammapiá ngin yù nonò na. Á naganássing laguk yù ira tatolay megapu sù pakáwayyá ni Apu Kesu.

36 Á yù ira nakasingan sù nesímmu, inistoriá ra sù ira tatolay yù pamammapiá ni Apu Kesu sù toláy.

37 Á yù ira ngámin nga tatolay nga taga Gerasa, inikomá ra kâ Apu Kesu ta mánaw nira, ta nerallà yù assing da kuna.

Á gapu ta pamapáno ra kâ Apu Kesu, nappittà laguk ta barangay, ta mánaw nira.

38 Á yù toláy nga nammapiá nga nánawán nayù ira anitu, inikomá na kâ Apu Kesu ta mepulù kuna. Ngam pinapáno ni Apu Kesu, á kinagi na kuna,

39 “Lubbè ka lâ ta balem, tapè kagiam mu sù ira kábulum mu yù pangikállà ni Namarò nikaw,” kun na. Á kinuruk nayùtolay, á en na inistoriá sù ira ngámin nga kelián na yù kingnguá ni Apu Kesu megapu kuna. Á nattoli di Apu Kesu ta dammáng na bebay nga naggapuád da.

Yù Pammapiá nayù Babay nga Naniggek kâ Apu Kesu ánna yù Pamaginnanole ni Apu Kesu sù Anâ ni Jeru

Mattiu 9:18-26; Markus 5:21-43

40 Á labbè di Apu Kesu ta dammáng, nagayáyâ yù ira tatolay nga magiddi-iddak kuna.

41 Á minay yùtolay nga mangngágan ta Jeru. Agina yù lakalákay nga kapatás ta kapilliá na Kudio. Á labbè na ta gián ni Apu Kesu, namalittúkak ta arubáng na, á inikomá na kuna ta umay lábbì ta bale ra,

42 ta magisassay matay yù táttádday nga anâ na, nga babay nga mapulu duá yù dagun na. Á nepulù si Apu Kesu kuna.

Á pallakák da ta dálán, aru yù ira tatolay nga nepulupulù nira, á narassarassil ira sù ira tatolay.

43 Á ajjan yùbabay nga mapparága ta mapulu duá nga dagun, nga pinunu na ngámin nga kukuána ta ipappagá na sù ira manguru, ngam awán ta nakoru kuna.

44 Á jimikkì yùbabay ta likuk ni Apu Kesu, á siniggek na yùkiddanán na barawási na, á dagarágânattukkâ yùpapparága na.

45 Á kinagi ni Apu Kesu, “Asinni naniggek nikán?” kun na. Á yù ira tatolay, simibbák ira, nga

kud da nga katággitádday, “Ari sikán,” kud da. Á kinagi ni Eduru kâ Apu, “Mesturu, marassarassil ittam gemma, á iyabbû mu paga?” kun na.

46 Ngam kinagi ni Apu Kesu, “Wan á, ngam ammù ta ajjan yù naniggek nikán, ta natákál ku ta ajjan yù nammapiá megapu sù pakáwayyâ,” kun na.

47 Á pakánnámmu nayù babay ta ari nelímak yù kingnguá na, minay nga mamippippi ta assing na, nga namalittúkak ta arubáng ni Apu Kesu. Á sù pakaginná nayù ira ngámin nga tatolay, kinagi nayù babay yù ipaniggek na kuna áンna yù pammapiá na nga naddagarágâ.

48 Á kinagi ni Apu Kesu kuna, “Anâ ku, nammapiá ken megapu sù ángngikatalà mu nikán. Lubbe ka ta balem nga mabannáyánin,” kun na.

49 Á sù arán na paga kabalín nga nagubobuk ni Apu Kesu sù kagian na, minay yù tolay nga naggapu sù bale ni Jeru, á kinagi na kâ Jeru, “Arám mu pattaláttanan yù Mesturu, ta natayin yù anâ mu,” kun na.

50 Á pakaginná ni Apu Kesu ta natayin, kinagi na sù yáma na, “Ari ka lâ maburung sù kinagi na. Ikatalà mà lâ, á mammapiá sangaw,” kun na.

51 Á labbè di Apu Kesu sù balay, arán na pinatal-lung yù ira tatolay, ngam di Eduru lâ, kári Kuan, kâ Ime, kári Jeru nga magatáwa, nga darakal nayù abbing.

52 Á gikulukuletán yù ira ngámin nga naggián ta lawán megapu sù abbing. Ngam kinagi ni Apu Kesu nira, “Mattukkâ kayu nga makkulè, ta ari natay yù abbing! Nakkaturuk lâ!” kun na.

53 Á inuyoyungád da, gapu ta ammu ra ta natayin yù abbing.

54 Ngam sinangngalán ni Apu Kesu yù limá nayù abbing, á kinagi na kuna, “Abè, malukák ka!” kun na.

55 Á nattoli sù abbing yù inángà na, á dagarágâ gimikkáng. Á kinagi na laguk ni Apu Kesu sù ira darakal na ta pakanad da.

56 Á napállâ yù ira darakal na. Ngam sinaddánán ni Apu Kesu ira ta arád da bulubugá kakágian.

9

Yù Paddok ni Apu Kesu sù ira Mapulu Duá nga Sinudduán na

Mattiū 10:5-15; Markus 6:7-13

1 Á ta tádday ággaw, inagálán ni Apu Kesu yù ira mapulu duá nga sinudduán na, á iniddán na ira ta pakáwayyá ra nga mamapánaw sù ira nattal-ponak áンna mamammapiá sù ira makkakerumá nga tulágan.

2 Á jinok na ira ta umay ira mangilayalayâ ta meyannung sù pammagure ni Namarò áンna mammapiá ira sù ira máttakì.

3 Á kinagi na nira, “Á ta ánge naw, awán bulubugá ta ipulù naw, nga tagukuk naw, onu bungun naw, bálun naw, kuártu naw, onu pappatalián naw.

4 Á maguray lâ yù labbetán naw nga babálay, nu aijan yù mamaddulò nikayu ta bale na, maggián kayu lâ tán áddè ta páno naw sù giád da.

5 Á nu arád da kayu paddulotan, panawán naw yù giád da, á pápparán naw yù káppù sù takki naw,

nga sinniál ta mappalán kayu nira ta aggira lâ maguray nu manakì ira mesipà sù pammagure ni Namarò,” kun ni Apu Kesu nira.

6 Kabalin na nanabarang nira, nánaw ira nga nakkakáttuay, á minay ira sù ira ngámin nga babálay nga mangilayalayâ sù napiá nga dámak ánnna mamammapiá sù ira máttakì.

*Yù Kakusukusu nayù Nonò ni Gubinador Erodo
Mattiū 14:1-12; Markus 6:14-29*

7 Á si Gubinador Erodo yù mammaguray ta Galilia. Á narámak ni Erodo yù ngámin nga kingngikingnguá ri Apu Kesu. Á nakusukusu yù nonò na, ta maburuburung, ta ajjan yù ira nakkagi ta si Apu Kesu si Kuan nga Minánnigù, nga naginnanolayin kanu.

8 Á yù ira káruán, kagiad da ta naginnanolayin si Elias, nga yù ngaw ábbilinán ni Namarò. Á ajjan gapay yù ira nakkagi ta naginnanolayin yù ngaw ábbilinán ni Namarò nga tanakuán, nga ari si Elias.

9 Ngam kinagi ni Erodo, “Si Kuan yù inipaputul ku ngaw! Ngam asinni yane tolay nga narámak ku yù aru nga akka-akkuán na?” kun na. Á yáyù mapattû nga makasingan kâ Apu Kesu.

*Pamakán ni Apu Kesu sù Límáribu nga Lálláki
ánnna yù ira Kábulud da*

Mattiū 14:13-21; Markus 6:30-44; Kuan 6:1-14

10 Á kabalid da nangilayalayâ nayù ira mapulu duá nga sinudduán ni Apu Kesu, nanoli ira kuna, á inistoriá ra kuna yù ngámin nga kingngikingnguá ra. Á nánaw laguk si Apu Kesu nga nepulù lâ sù

ira sinudduán na, á aggira lâ nallillì nga minay ta kalállammatán nga nappángè ta ili na Betseda.

11 Ngam pakarámak nayù ira magaru sù páno ra, jimináddán ira. Á inikállà na ira ni Apu Kesu, á inubobuk na nira yù meyannung sù pammagure ni Namarò, á pinammapiá na yù ira máttaki.

12 Á ta púgágìn, minay kâ Apu Kesu yù ira mapulu duá nga sinudduán na. Á kinagi ra kuna, “Papanáwam mu yù ira tatolay, tapè umay ira tán nga babálay nga magalek ta kanad da áんな pagammátad da, ta nalappang nga lugár yaw,” kud da.

13 Á kinagi ni Apu Kesu nira, “Sikayu yù makákán nira.” Á kinagi ra kuna, “Ajjan lillímá bullung lâ nga pán áんな dudduruá lâ nga sirá nikami. Nu dobak kami, umay kami gumátáng ta ipamakám mi nira,” kud da.

14 Á ajjan tán mággè límáribu nga lálláki áんな yù ira bábbay áんな yù ira ábbing paga. Á kinagi ni Apu Kesu sù ira sinudduán na, “Pagitubangan naw ira ta ággilímápulu,” kun na.

15 Á sinuppál da, á nagitubang ira ngámin.

16 Á inâ ni Apu Kesu yù límá bullung nga pán áんな duá nga sirá, á nattánguk ta lángì, nga makimállà kâ Namarò ta pamindision na ta kanan. Á paggaddagadduá na sù pán áんな sirá, iniyawâ na sù ira sinudduán na, ta isinisinek da sù ira tatolay.

17 Á kiminán ira ngámin, á nabattuk ira. Á yù ira sinudduán na, ed da inammung yù buná nayù ira nga kiminán, á pinnu ra yù mapulu duá nga lappi.

*Yù Kinagi ni Eduru nga Meyannung kâ Apu Kesu
Mattiū 16:13-19; Markus 8:27-29*

18 Á tádday nga ággaw, naguroray si Apu Kesu nga nakimállà. Á minay kuna yù ira sinudduán na. Á iniyabbû ni Apu Kesu nira, “Anni yù kagian nayù ira tatolay? Asinningà kanu nga kud da?”

19 Á simibbák ira, á kinagi ra, “Kagiad da ta sikaw si Kuan nga Minánnigù nga naginnanolayin, kanu. Á yù ira káruán, kagiad da ta sikaw yù tádday sù ira ngaw ábbilinán ni Namarò nga naginnanolayin, nepatalugáring kanu ta sikaw yù ngaw Elias,” kud da kuna.

20 Á kinagi na laguk nira, “Á sikayu? Anni yù kagian naw? Asinningà laguk?” kun na nira. Á simibbák si Eduru, á kinagi na, “Sikaw yù MakKiristu nga sinullà na ngaw ni Namarò ta magmaguray,” kun na.

21 Ngam pinappalán ni Apu Kesu ira áンna sinaddánán na ira ta arád da kakágian sù ira tato-
lay.

22 Á kinagi na nira, “Sikán nga Kaká na ngámin na tatolay, máwák nga attamák ku sangaw yù aru nga mesimmu nikán. Á yù ira giriámán, yù ira kátannangán nga pári, áンna yù ira mesturu ta tunung, manakì ira nikán. Á ipapapáte rangà sangaw. Ngam paginnanolayan nangà ni Namarò sù mekatallu nga ággaw,” kun na.

*Yù Pamalappâ ni Apu Kesu sù Karigirigâ na áンna
yù Pate na
Mattiū 16:21-28; Markus 8:30-9:1*

23 Á kinagi na laguk ni Apu Kesu sù ira ngámin nga tatolay, “Nu ajjan yù tolay nga ikáyâ na tumuttul nikán, arán na laguk tuppálan yù ikáyâ na baggi na, ngam tuppálan na galâ ta kággággaw yù ipakuâ kuna. Á mássiki nu umay kuna yù jigâ onu pate na, attamán na lâ megapu sù panguruk na nikán. Á tumuttul nikán laguk. Á ta kunnian mepárik nikán, gapu ta kunnian yù pangiyabága na ta kurù na ta kággággaw, á tuttulan nangâ.

24 Á yù tolay nga iddukan na yù áttole na sawe dabbuno, lonán na yù awayyá na nga mesipà kâ Namarò. Ngam yù tolay nga paguráyán na yù áaggián na ta dabbuno tapè tumuttul nikán, mássiki nu matay megapu sù ángnguruk na nikán, paginanolayan ni Namarò, á mesipà kâ Namarò sù pammagurayán na ta áddè ta áddè.

25 “Á egga panò yù pammakapián na tolay, nu ukkugan na yù ngámin nga napiá ta utun na dab bun, á matay nga mesinná kâ Namarò? Kengá lâ, ta awán ta serbi.

26 Á yù tolay nga mangipasirán nikán áんな manaki sù bilik ku, ipasirák ku gapay sangaw, sikán nga Kaká na ngámin na tatolay, nu manolingâ nga meparáyaw nga maddalingárâng nga mepulù sù áddalingárâng nayù Yámâ áんな yù áddalingárâng nayù ira mangilin nga daroban na.

27 Á kagiak ku nikayu ta ajjan ira saw nikayu nga ari matay lage ra masingan yù pamegapu nayù pammagure ni Namarò,” kun ni Apu Kesu.

Yù Pakasingad di Eduru sù Dalingárâng ni Apu Kesu

Mattiu 17:1-8; Markus 9:2-8

28 Á pappasá na tangaliguán sù pagubobuk ni Apu Kesu karannian, inipulù ni Apu Kesu di Eduru kári Kuan kâ Ime sù ánge na ta puddul tapè makimállà tán.

29 Á pakimállà na, dagarágâ nabáli makatulang yù mammang na, á nappuraw nga naddalingáráng yù barawási na.

30 Á ikáddagâ lâ nappasingan di Moyses kâ Elias nga mepagubobuk kuna.

31 Á naddalingáráng ira gapay, á inubobuk da yù meyannung sù pate na sangaw ta Jerusalem, nga ipakuá ni Namarò kuna.

32 Á di Eduru, nakatummà ira. Á ikáddagâ da lâ nalukák, á nasingad da di Apu Kesu nga maddalingáráng áンna yù ira duá nga lálláki nga mepanáddak kuna.

33 Á paddaggud da mánaw di Moyses kâ Elias, á iddâ na lâ ni Eduru nagubobuk, á kinagi na kâ Apu Kesu, “Apu, napiá ta ajjan ittam saw! Á ipappadde mi sikayu laguk ta ággitádde naw nga amíngán kári Moyses kâ Elias,” kun na.

34 Á pagubobuk ni Eduru karannian, ikáddagâ nga natábbunán ira ta kunam, á naganássing ira.

35 Á dagarágâ ajjan yù ngárál nga naggapu sù kunam, á kinagi na, “Yawe yù Anâ ku nga sinullà ku ta mammaguray ta ngámin nga dabbuno. Ginnán naw ta napiá yù kagian na!” kun na.

36 Á kabalin na nagubobuk, limimmà yù kunam, á nasingad da si Apu Kesu lâ nga nabattáng. Á nabayák nga arád da kakágian yù nasingad da sù ira tatolay.

*Yù Pamapáno ni Apu Kesu sù Nattaliponak sù
Abbing nga Nabballiák*

Mattiū 17:14-18; Markus 9:14-27

37 Á sù tádday ággaw, minutù di Apu Kesu nga naggapu ta puddul, á aru yù ira tatolay nga jim-inápun nira.

38 Á ikáddagâ nakkatol yù tádday nga tolay, á kinagi na kâ Apu Kesu, “Mesturu, ikállà kami bì, ta innam mu yawe anâ ku nga táttáddy.

39 Ta ajjan yù mattaliponak kuna. Á pattaliponak na kuna, pabballiárán na. Á makkalli nga mabugubugâ yù simù na. Á mabayák nga maggián yù anitu, nga mággè ari móanaw kuna ta áddè ta sinalamán na.

40 Á nakimállakà sù ira sinudduám mu ta papánawad da, ngam arád da nakuá,” kun na.

41 Á kinagi na laguk ni Apu Kesu sù ira tato-
lay, “Innan nawè yawe ira tatolay nga awán bu-
lubugá ta ángngikatalà da nikán! Anni yù ika-taggâ
nayù ulu naw! Nabayágakin nga naggián nikayu
nga mangituddu. Kunnasi panò yù ággiyattam ku
nikayu áddè ta arán nawà ikatalà?” kun na. Á
kinagi na sù laláki, “Iyángem bì saw yù anâ mu,”
kun na.

42 Á pangituluk da kuna, initupâ nayù nat-
taliponak yù abbing, á pinabballiák na. Ngam
gimmá ni Apu Kesu yù nattaliponak, á pinapáno
na. Á nammapiá yù abbing, á inipálâ ni Apu Kesu
sù yáma na.

43 Á yù ira ngámin nga nakasingan, napállâ ira
sù pakáwayyá ni Namarò.

*Yù Pagubobuk ni Apu Kesu má ta Meyannung sù
Pate na*

Mattiu 17:22-23; Markus 9:30-32

Á kapállâ nayù ira ngámin nga tatolay sù pakasingad da ta kingngikingnguá ni Apu Kesu, á kinagi ni Apu Kesu sù ira sinudduán na,

⁴⁴ “Ginnán naw ta napiá yaw nga kagiak ku nikayu, á patattaman naw ta nonò naw. Sangaw nu mabì lâ, gaputad dangà, sikán nga Kaká na ngámin na tatolay, á iyawâ dangà sù ira malus-saw,” kun na.

⁴⁵ Ngam arád da nánnámmuán nayù ira sinudduán na yù kinagi na, gapu ta nelímak nira tapè arád da matákál yù kebalinán na, á nappasirán ira nga mangiyabbû ta meyannung sù kinagi na.

*Asinni yù Tolay nga Ibiláng ni Apu ta
Kátannangán?*

Mattiu 18:1-5; Markus 9:33-37

⁴⁶ Á sangaw, namegapu nga nakkakápereperang ta ubobuk yù ira sinudduán ni Apu Kesu, ta meyannung ta asinni nira yù kátannangán.

⁴⁷ Á natákál ni Apu Kesu yù eggá ta nonò da, á yáyù nga inâ na laguk yù baddì nga abbing nga pinatáddak na sù taging na.

⁴⁸ Á kinagi na sù ira sinudduán na, “Nu iddukan naw yù tolay nga kunniauw nga abbing, megapu sù panguruk naw nikán, yáyù nga ángngipasingan naw gapay sù ángngiddù naw nikán áンna yù ángngiddù naw sù naddok nikán. Á yù tolay nga tumulù nikán nga kunnay sù abbing, aggina yù mebiláng ta kátannangán,” kun na.

*Yù ira Kákkopun ni Apu Kesu yù ira nga Ari
Makikontará kuna
Markus 9:38-40*

49 Á kinagi na laguk ni Kuan kâ Apu Kesu, “Apu, nasingam mi yù tolay nga mamapánaw sù ira nat-taliponak, á abbúnan na yù ngágam mu, á kinagi na ta sikaw kanu yù paggapuán nayù pakáwayyá na. Á gimmá mi gapu ta arán na ittam kapulupulù,” kun na.

50 Ngam kinagi ni Apu Kesu nira, “Arán naw gammán. Ta yù tolay nga ari makikontará nittam, aggina yù koput tam nga mangabbák nittam.”

Yù Panakì nayù ira taga Samaria kári Apu Kesu

51 Á nu maddaggun makatunù yù ággo nayù kálâ ni Apu Kesu ta lángì, á pinataggâ na yù nonò na ta umay ta Jerusalem.

52 Á pinapolu na yù ira binilin na ta umay ira ta babálay sù purubinsia na Samaria, tapè iparád da yù pagammátad da, ta yáyù pallakarád da nga umay ta Jerusalem.

53 Ngam nabì lâ ira nattoli, ta manakì yù ira tatolay nga taga Samaria nga mamaddulò nira, gapu ta ammu ra ta umay ira ta Jerusalem, á arád da kurugan ta Jerusalem yù mepángngà nga ákkimorayán kâ Apu Namarò.

54 Á di Ime kâ Kuan, nga sinudduán na, pakánnámmu ra sù nesimmu, kinagi ra kuna, “Apu, dobak kami ta kiddawam mi kâ Namarò yù api nga naggapu ta lángì nga umay manuggi nira,” kud da.

55 Ngam nilipe ni Apu Kesu ira nga gimmá.

56 Á nattalebák ira nga minay sù tanakuán nga babálay.

Yù Pabbábáng nayù ira nga Tumuttul Nakuan kâ Apu Kesu

Mattiū 8:19-22

57 Á pallakák da ta dálan, ajjan yù tolay nga nakkagi kâ Apu Kesu, “Apu, tumuttulà nikaw, mássiki nu sisaw angayám mu,” kun na.

58 Á kinagi ni Apu Kesu kuna, “Wan á, ngam nonotam mu yawe, ta yù ira simaron nga ayám, ajjan yù ájimonad da. Á yù ira mammánù, ajjan yù ággapunad da. Ngam sikán nga Kaká na ngámin na tatolay, awán bulubugá ta labbeták ku,” kun na.

59 Á ajjan yù tádday nga tolay, á kinagi ni Apu Kesu kuna, “Tumuttul ka nikán.” Ngam kinagi nayù tolay kuna, “Wan, Apu, ngam ari lábbì, ta mapolu bìnga itanam ku yù yámà pángè ku tumuttul nikaw,” kun na.

60 Á kinagi ni Apu Kesu kuna, “Yù ira ari tumuttul nikán, kunnay ira sù natayin. Aggira yù mangitanam sù ira kábulud da nga natay. Ngam sikaw, umay ka mangilayalayâ ta meyannung sù pammagure ni Namarò,” kun na.

61 Á yù tádday nga tolay, kinagi na, “Apu, tumuttulà nikaw, ngam anugutam mu ta lubbekà bì ta bale mi, ta ek ku bì kagian nira,” kun na.

62 Á kinagi ni Apu Kesu kuna, “Yù tolay nga mamegapu nga mattarabáku sù ipakuá ni Namarò kuna, arán na nakuan nonotan yù tanakuán, marakè melingun na yù ipakuá ni Namarò kuna.

Ta yù tolay nga mangilingun, ari makapasserbi sù pammagure ni Namarò,” kun ni Apu Kesu.

10

Yù Pabbilin ni Apu Kesu sù ira Pitupulu duá nga Tatolay

¹ Á pappasá na yaw, piníli ni Apu Kesu yù pitupulu duá nga tatolay. Á jinok na ira nga ággiruá, ta mapolu ira nga umay mangituddu ta ngámin nga ili nga angayán na sangaw.

² Á kinagi na nira, “Aru yù ira tatolay nga tumut-tul nikán nakuan nu ajjan yù umay mangapà nira. Á kunnay ira ta nalutu nga ammay nga magiddak ta kagaták na. Ngam nakúráng garè yù ira umay maggaták. Á yáyù makimállà kayu laguk kâ Apu Namarò nga makákkuá ta ammay, ta doban na yù ira nga umay maggaták.

³ E kayin laguk. Ngam mappalán kayu, ta dobat takayu nga kunnay ta kígaw na karneru nga nasippà nga umay sù ira tatolay nga kunnay ta simaron nga ayám nga nalulluk.

⁴ “Á ari kayu mangipulù ta bungun naw, onu kuártu, onu pappatalián naw nga sapátù. Umay kayu daretiu nga ari mattaláttán nga makiubobuk sù ira tatolay ta dálan.

⁵ Á maguray yù balay nga paddulotán naw, yawe yù mapolu nga kagian naw nira. ‘Parè bì ta iyawâ ni Namarò yù kuruk nga ággimammà na nikayu saw balay,’ kun naw nira.

⁶ “Á nu ajjan yù ira nga mangalawâ sù kagian naw, nabbalin ta napiá yù áaggiád da. Ngam nu

manakì ira, paguráyán naw lâ, ta awán ta serbi nayù kagian naw nira.

⁷ Á nu ikáyâ da kayu alliugan, maggián kayu ta bale ra. Ari kayu magala-alì. Á kanan naw ánná inuman naw yù iyawâ da nikayu. Ta kuruk nga mepángngà nu alawatan na tolay yù táddán na ta pattarabáku na.

⁸ Á kunnian laguk yù akkuán naw ta ngámin nga ili nga labbetán naw. Nu ilágum da kayu, á kanan naw laguk yù iyawâ da nikayu.

⁹ “Á pammapián naw yù ira máttakì. Á kagian naw nira, ‘Ipakánnámmu mi nikayu yù dattál nayù pammagure ni Namarò, tapè mesipà kayu kuna,’ kun naw nira.

¹⁰ “Ngam nu makalabbè kayu sù ili nga ajjan yù ira tatolay nga manakì mamaddulò nikayu, paguráyán naw lâ. Mallakalakák kayu lâ sù ira kalsáda, á kagian naw sù ira tatolay,

¹¹ ‘Pápparám mi yù káppù ta takki mi, nga sinniál ta minay kamingin nga mangipakánnámmu sù dattál nayù pammagure ni Namarò, ta apatam mi kayu nakuan nga umay mesipà sù pammagure na, ngam manakì kayu,’ kun naw nira.

¹² Á kagiak ku nikayu ta sangaw nu duttál yù pangukum ni Namarò sù ira tatolay ta dabbuno, nerallà yù ámmagikáru na sù ira tatolay nga manakì nikayu tâne lugár ánnè sù ámmagikáru na sù ira taga Sodoma, nga natay ngaw sù katuggi nayù ili ra megapu sù liwâ da!” kun ni Apu Kesu nira.

*Yù Meyannung sù ira Ari Manguruk kâ Apu Kesu
Mattiū 11:20-24*

13 Á kinagi ni Apu Kesu paga yù daddam na sù ira Kudio nga nánawán na megapu sù panakì da kuna. “Bay e! Sikayu nga taga Korasin ánnà taga Betseda, kábbi kayu gapu ta narámmà yù pamagikáru ni Namarò nikayu. Ta mássiki aru yù makapállâ nga kingnguâ sù lugár naw, ngam ari kayu manguruk. Makállállâ kayu ánnè sù ira ngaw taga Tiro ánnà taga Sidon nga ari Kudio. Tanu kingnguâ nakuan yù makapállâ sù ira ili na Tiro ánnà Sidon, inalistuád da ngaw nakuan nga pinatalián yù barawási ra ta bayon, á nagitubang ira nakuan nga payyád da ta abu yù baggi ra, tapè ipasingad da yù daddam da ánnà pabbabáwi ra ta liwâ da.

14 Á sangaw nu duttál yù pangukum ni Namarò sù ngámin ira nga tatolay, aláppaw yù pamagikáru na sù ira taga Tiro ánnà taga Sidon ánnè sù pamagikáru na sù ira taga Korasin ánnà taga Betseda.

15 “Á sikayu gapay nga taga Kapernium nga mappeddaráyaw! Kagian naw ta mepotun kayu ta lángì nga meparáyaw. Ngam ari gemma! Ta gapu ta ari kayu mabbabáwi ta liwâ naw, mepettung kayu laguk sù impiernu,” kun na.

16 Á nagubobuk si Apu Kesu sù ira makituddu kuna, nga piníli na ta umay ira mangilayalayâ, á kinagi na nira, “Yù ira tatolay nga magginná sù kagian naw, sikán gapay yù kurugad da, gapu ta sikán yù nabbilin nikayu. Ngam yù ira nga manakì nikayu, á panakitád dangà gapay. Á nu manakì ira nikán, panakitád da gapay si Namarò nga naddok nikán,” kun na.

Yù Panoli nayù ira Pitupulu duá nga Sinullà ni

Apu

17 Á ta kabalid da nangilayalayâ nayù ira pitupulu duá nga jinok ni Apu Kesu sù ira ngámin nga ili áンna babálay, ayatán ira nga nanoli kâ Apu. Á kinagi ra kuna, “Apu, nasikan yù pakáwayyá mi nga iniyawâ mu nikami, ta mássiki yù ira nattaliponak, kinuruk da yù kinagi mi nira ta pamapáno mi nira megapu sù pannakabaggim,” kud da.

18 Á kinagi ni Apu Kesu nira, “Wan á, ta náppù si Satanas, á nasingak ku yù kepannâ na nga naggapu ta lángì nga kunnay sù kilâ.

19 Á iniyawâ ku nikayu yù pakáwayyá naw, tapè awán ta mesimmu nikayu, mássiki nu iguppè naw yù iráw onu asisípi. Á appútan naw yù pakáwayyá ni Satanas nga malussaw nikayu, á awán bulubugá ta manganni nikayu.

20 Ngam arán naw laguk ipagayáyâ yù pakawayyá naw nga mamapánaw sù ira nattaliponak. Ngam ipagayáyâ naw galâ yù kelistá nayù ira ngágan naw kâ Namarò ta lángì, gapu ta mepattolay kayu kâ Namarò ta áddè ta áddè.”

*Yù Pagayáyâ ni Apu Kesu
Mattiū 11:25-27; 13:16-17*

21 Á kabalin na nagubobuk ni Apu Kesu nira, á pinagayáyâ na si Apu Kesu nayù Mangilin nga Ikararuá. Á nakimállà kâ Namarò, á kinagi na, “Ammò ku, sikaw yù Yápu ta lángì áンna dabbuno. Á dayáwat taka, ta inipakánnámmum yù bilim mu nga meyannung sù pammagurem sù ira matulù nga mangikatalà nikaw nga kunnay sù ira ábbing.

Ngam inilímak mu sù ira masírik áンna yù ira naggiámmu. Wan, Ammò, ta yáyù ikáyâ mu nga akkuán,” kun na.

22 Á kinagi ni Apu Kesu sù ira tatolay, “Inikatalà na nikán nayù Yámà yù pakáwayyâ sù ngámin nga eggá. Á awán ta makánnámmu nu asinngà, nu ari lâ si Ammò Namarò. Á awán gapay ta makánnámmu nu asinni yù Yámà, nu ari lâ sikán nga Anâ na áンna aggira ngámin nga pangipakánnámmuák ku,” kun ni Apu Kesu.

23 Kabalin ni Apu Kesu nagubobuk sù ira tato-
lay, nallillì di Apu áンna yù ira sinudduán na, á ki-
nagi na lâ nira, “Nepallà yù pangikállà ni Namarò
nikayu, ta masingan naw yù akka-akkuák ku áンna
maginná naw yù kagiak ku.

24 Á kagiak ku nikayu ta aru yù ira ngaw
ábbilinán ni Namarò áンna yù ira ngaw papatul,
nga kinaragatád da nga masingan yù masingan
naw kunangane, ngam arád da nasingan. Á iniddanamád da nga maginná yù maginná naw
kunangane, ngam arád da naginná,” kun ni Apu
Kesu.

Yù Napiá nga Kingnguá nayù Tolay nga Taga Samaria

25 Á ajjan yù tolay nga mesturu sù tunung ni Moyses, á en na pinarubán nga ilogò si Apu Kesu. Á iniyabbû na kâ Apu, “Mesturu, anni yù máwák
ku nga akkuán, tapè málâ ku yù inángà nga awán
ta áddè na?” kun na.

26 Á kinagi ni Apu Kesu kuna, “Anni yù netúrâ
sù tunung ni Moyses? Anni yù kánnámmuám mu
ta pabbibbik mu kuna?”

27 Á simibbák yù tolay, á kinagi na, “Máwák nga napasigaggà yù ángngiddù tam kâ Apu Namarò, tapè metádday yù nonò tam ta nonò na. Á akkuát tam yù napiá nga ipakuá na nittam. Á iddukat tam gapay yù ira kábulut tam ta kunnay sù ángngiddù tam ta baggi tam,” kun na.

28 Á kinagi ni Apu Kesu kuna, “Wan, kustu yù kinagim. Nu kurugam mu yian, mepattolay ka kâ Namarò ta áddè ta áddè,” kun na.

29 Á pakaginná nayù tolay sù kinagi ni Apu Kesu, ikáyâ na nga ipasingan ta matunung yù akka-akkuán na, tapè ari mepasiránán. Á yáyù nga iniyabbû na kâ Apu Kesu, “Asinni yù ira kábuluk ku nga iddukak ku nakuan?” kun na.

30 Á simibbák si Apu Kesu nga nagángngarigán, á kinagi na, “Ajjan yù tolay nga kagittá tam nga Kudio nga taga Jerusalem, nga minutù ta umay ta ili na Jeriku. Á pallakák na ta dálan, sinanabán nayù ira minákkokò. Á inâ da ngámin yù barawási na áンna kukuá na, á sinalamád da. Á nánawád da nga magisassay matayin.

31 Á manganánnuán, ajjan gapay yù pári nga nallakák tán nga dálan. Á pakasingan na sù tolay, nallillì, á sinalebarán na.

32 Á pappasá na yaw, ajjan má yù tádday nga tolay, nga minay tán. Aggina yù ginaká ni Libi, nga nasserbi sù mangilin nga kapilliá ta Jerusalem. Á pakasingan na sù tolay nga kingnguá ra, nat-talebák gapay ta kunnay sù pári.

33 Á minay gapay yù tolay nga taga Samaria, nga ikalusso nayù ira Kudio nga taga Jerusalem. Á

pakasingan na sù tolay, nerallà yù allà na kuna.

³⁴ Á jimikkì kuna, á inuru na ta denu áンna binaráyáng yù bigibigák na, á binabbak na. Á pinakkabáyu na sù ayám na, á inituluk na sù ággammátán na tolay nga mattalebák, á sinaronán na ta gabi.

³⁵ Á ta ággawin, iniyawâ nayù taga Samaria sù makákkuá ta ággammátán yù kuártu, á kinagi na kuna, ‘Taronám mu, á nu makúráng yù kuártu nga iniyawâ ku, pagák ku sangaw nu manolingà,’ kun na.”

³⁶ Á ta kabalin ni Apu Kesu nagángngarigán, kinagi na sù tolay, “Á asinni ta urem sù tallu ira yù kuruk nga kabbulun nayù tolay nga sinalamád da?” kun na.

³⁷ “Á yù tolay nga nangikállà kuna,” kun nayù tolay nga masírik. Á kinagi ni Apu Kesu kuna, “Wan, á napiá nu kunníû gapay yù akkuám mu,” kun na.

Yù Pakíalliuk ni Apu Kesu kári Marta kâ Maria

³⁸ Á nánaw di Apu Kesu áンna yù ira sinudduán na. Á nakáddè ira sù táddy nga babálay. Á ajjan tán yù babay nga mangngágán ta Marta, á pinaddulò na ira ta bale na.

³⁹ Á ajjan gapay yù urián na nga mangngágán ta Maria. Á nepaggitubang si Maria kâ Apu Kesu, tapè ginnán na yù ituddu na.

⁴⁰ Ngam si Marta, arán na matángngák yù ituddu ni Apu Kesu gapu ta aru yù paránan na. Á mabagal sù ikalángan na, á en na kinagi kâ Apu, “Apu, ikállà mà bì, ta innam mu yù wagì, ta pinaguráyán

nangà. Á ajjanà lâ nga masserbi. Kagiam mu bì kuna ta abbágán nangà bì!” kun na.

⁴¹ Á kinagi ni Apu Kesu kuna, “Ey, Marta! Anni má ta mabagabagal ka? Anni yù ikaburung mu?

⁴² Ta piníli ni Maria yù kapiánán, nga ari mepugik kuna,” kun ni Apu.

11

Yù Meyannung sù Ákkimállà tam

Mattiu 6:9-13; 7:7-11

¹ Á tádday ággaw nakimállà si Apu Kesu mággin. Kabalin na nakimállà, jimikkì kuna yù tádday nga sinudduán na, á kinagi na kuna, “Apu, ituddum bì nikami gapay yù ákkimállà mi ta kunnay ta pangituddu ni Kuan sù ira makituddu kuna.”

² Á kinagi ni Apu Kesu nira, “Nu makimállà kayu, kunniaw yù kagian naw:

‘Ammò, parè lâ ta sikaw yù meparáyaw sù ira ngámin nga tatolay.

Á parè lâ ta mabì nga duttál yù pammagurem ta dabbuno.

³ Á iyawâ mu nikami yù kanam mi ta kággággaw.

⁴ Á pakomák kami ta liwâ mi,

ta pakomá mi gapay yù liwâ da nikami nayù ira ngámin nga ikáttole mi.

Á ilillì kami lâ sù mamalliwâ nikami.’ ”

⁵ Á kinagi ni Apu Kesu gapay nira, “Á ta ángngarigán nu ajjan yù tádday nikayu nga umay ta bale nayù kopun na ta tangngá na gabi, á kagian na kuna, ‘Kopun, iddám mà bì ta ipamakák ku ta álliuk ku.

6 Ta ajjan yù kopuk ku nga kalalabbè na lâ ta balè, á awán bulubugá ta ipamakák ku kuna!

7 Á ta ángngarigán nu itabbák nayù kopun na, nga kun na, ‘Arák kami bì sikkágan, ta nelitukin yù puertá, á nakkaturugin yù ira ánâ ku, á molangà gumikkáng nga mangiyawâ nikaw,’ kun na nakuan.

8 Á kagiak ku nikayu ta mássiki nu napiá yù ákkopud da, manakì nga gumikkáng nga mangiyawâ. Ngam mapuersá sangaw nga gumikkáng nga mangiyawâ sù ngámin nga awágan na, gapu ta ari mattukkâ nga makkiddaw kuna.

9 “Á kunnian gapay nakuan nikayu sù pakimállà naw kâ Apu. Ari kayu mappasirán nga makimi-imállà kâ Namarò. Taddánát takayu ta kiddawan naw lâ kiddawan kuna yù awágan naw, tapè iyawâ na nikayu. Á magala-alek kayu, tapè málek naw, áンna makkatakatol kayu, tapè patallungan na kayu.

10 Ta yù ira ngámin nga makimállà kâ Apu, iddán na ira. Á yù ira ngámin nga magalek, málek da. Á patallungan ni Apu yù ira ngámin nga makkatol kuna.

11 “Á sikayu nga eggá anâ na, ta ángngarigán nu makkiddaw yù abbing ta sirá, iddán naw panò ta iráw? Ari gemma!

12 Á nu makkiddaw ta illuk, iddán naw panò ta asisípi? Ari gemma!

13 Á sikayu, mássiki nu narákè kayu, ammu naw mangiyawâ ta napiá sù ira ánâ naw. Á nepatalugáring kâ Yáma tam ta lángì, ta awán ta kárik piá nayù ángngiddù na nittam, á iyawâ na

yù Mangilin nga Ikararuá na sù ira ngámin nga makkiddaw kuna.”

*Yù Meyannung kâ Apu Kesu ánnayù Meyannung kâ Satanas
Mattiū 12:22-30; Markus 3:20-27*

¹⁴ Á ajjan yù tolay nga umal megapu sù nattaliponak. Á pinapáno ni Apu Kesu yù anitu nga nagumal sù tolay. Á páno nayù anitu, nagubobuk yù ngaw nagumal, á nepallà yù kapállâ nayù ira tatolay.

¹⁵ Ngam yù ira káruán nga tatolay, kinagi ra, “Papanáwan na yù ira nattaliponak megapu sù pakáwayyá ni Satanas, nga abbúnat tam ta Belsebul, nga kátannangán nayù ira anitu,” kud da.

¹⁶ Á yù ira káruán nga tatolay, ari ira nanguruk sù pakáwayyá ni Apu Kesu, á yáyù nga inikomára kuna ta akkuán na paga yù makapállâ, tapè masingad da.

¹⁷ Ngam ammu ni Apu Kesu yù eggá ta nonòda. Á kinagi na nira, “Á ta ángngarigán nu ajjan yù tangapáppatulán, nga maddaráma yù ira tatalay, á makkakátalámán ira sangaw. Onu ajjan yù tangapamiliá, nga maddaráma yù ira mawwawági ánná yù ira darakal da, á ari iren mattatádday, ta makkakátalámán ira gapay.

¹⁸ Á yáyù nga ammu tam ta ari máyâ nu papanáwan ni Satanas yù ira anitu nga masserbi kuna, ta nu kunnian yù akkuán na nakuan, makkakákontará ira, á makkakátalámán ira gapay sangaw. Ngam kagian naw ta papanáwak ku yù ira nattaliponak megapu sù pakáwayyá ni Satanas. Kuruk panò? Ari gemma kuruk.

19 “Á ta ángngarigán nu si Satanas nakuan yù mangiyawâ nikán sù pakáwayyâ sù ira anitu, á asinni laguk panò yù mangiyawâ sù ira kábulun naw ta pakáwayyá ra nga mamapánaw sù ira nattaliponak? Ari panò si Namarò galâ yù mangiyawâ nira? Wan, kuruk nga si Namarò yù paggapuán nayù pakáwayyá ra, á yáyù nga aggira yù mamanunnù nikayu, nga mangipakánnámmu ta ari kustu yù kagian naw nga meyannung nikán.

20 Ta kuruk nga si Namarò gapay yù paggapuán nayù pakáwayyâ nga mamapánaw sù ira nattaliponak. Á yáyù panákkilalán naw ta ajjanin nikayu yù pammagure ni Namarò.”

21 Á nagángngarigán si Apu Kesu, tapè ipakánnámmu na ta masikan yù pakáwayyá ni Namarò ánnè kâ Satanas. Kinagi na nira, “Masikan si Satanas nga kunnay ta tolay nga naparán yù ira ármas na, nga magguárдиá sù bale na, tapè awán ta makatallung nga maggubâ ta kukuá na.

22 Ngam nu ajjan yù masikan ánnè kuna nga umay mangnguá kuna, appútan na áンna gubatan na yù ármas na nga ikatalà na ta ángngiyígù na ta baggi na. Á gubatan na gapay yù ngámin nga kukuá na, nga balláyan na sù ira kábulun na.”

23 Á kinagi ni Apu Kesu paga, “Ngámin yù ira tatolay nga ari metádday nikán, aggira yù makikontará nikán. Á yù ira tatolay nga ari mangabbák nikán ta pagágál ku sù ira umay metádday nikán, aggira yù mamawarawarâ sù ira umay nakuan nikán.”

*Yù Panoli nayù Anitu sù ngaw Nagunagán
Mattiū 12:43-45*

24 Á nagubobuk paga si Apu Kesu nga kinagi na nira, “Á yù anitu, ta páno na sù nagunagán na, umay ta namagá nga lugár nga magalek ta pagibannagán na. Á gapu ta arán na málek yù pag-gianán na tán, nonotan na ta mattoli sù nánawán na.

25 Á mattoli laguk, á masingan na yù tolay nga nammapiá ngin ta kun na balay nga napakarenúánin, nga awán ta maggián kuna.

26 Á umay laguk yù anitu nga magágál ta pitu nga kábulun na nga anitu nga narákè ánnè kuna, tapè mepaggián ira kuna. Á mattoli ira nga mag-gián sù tolay, á mappanà laguk yù áaggián nayù tolay.”

Yù Kuruk nga Ággayáyâ tam

27 Á ta pagubobuk ni Apu Kesu sù ira magaru nga tatolay, ajjan yù babay nga iniyássikan na yù ággubobuk na, á kinagi na, “Magayáyâ yù babay nga nangiyánâ nikaw, nga namasu su nikaw!” kun na.

28 Ngam simibbák si Apu Kesu, á kinagi na, “Más magayáyâ paga yù tolay nga magginná sù bilin ni Namarò áンna manguruk sù taddán na!”

Gustu ra Masingan yù Pamagaddátu ni Apu Kesu

Mattiū 12:38-42; Markus 8:12

29 Á nalannapán yù ira magaru nga tatolay nga nagarimummung kâ Apu Kesu. Á kinagi na nira laguk, “Narákè yù ira tatolay ta ággawo, ta yá

lâ gustu ra innan yù makapállâ nga panákkilaláda, ta lage ra manguruk ta si Namarò yù mad-dok nikán. Ngam awán ta ipasingak ku nikayu nga panákkilalán naw, nu ari lâ yù kunnay sù makapállâ nga inipasingan na ngaw ni Jona, nga yù ngaw ábbilinán ni Namarò túrin ta Ninaba.

³⁰ Ta yù nesimmu ngaw kâ Jona, yáyù yù panákkilalán nayù ira taga Ninaba ta si Namarò yù naddok kuna. Á kunniû gapay nikán, sikán nga Kaká na ngámin na tatolay. Ta ajjan sangaw yù mesimmu nikán, nga panákkilalán nayù ira tatolay ta ággawo.

³¹ “Á nu duttál yù ággaw nga pamanunnù ni Namarò sù ira ngámin nga tatolay, gumikkáng yù ngaw rena nga nammaguray ta Seba, á massistígu ta kuruk nga liwâ naw. Ta minay yù rena nga naggapu ta arayyu nga páppatulán tapè ginnán na yù aru nga napiá nga inituddu nayù ngaw Patul Solomon. Á yáyù nga awayyá nayù ngaw rena nga mangikeká nikayu, ta manakì kayu magginná, mássiki nu ajjan ta arubáng naw kunangane yù makáwayyá ánnè kâ Patul Solomon.

³² “Á yù ira ngaw taga Ninaba gapay, gumikkáng ira sù ággaw nga pamanunnù ni Namarò ta tolay, á massistígu ira ta kuruk nga liwâ naw. Ta nababáwi ira ngaw ta liwâ da ta pakaginná ra sù bilin ni Namarò nga inilayalayâ na ngaw nira ni Jona. Á yáyù awayyá ra nga mangikeká nikayu, ta mássiki nu ajjanin nikayu kunangane yù makáwayyá ánnè kâ Jona, ngam manakì kayu manguruk kuna.”

*Yù Meyárik ta Isingan
Mattiū 5:15; 6:22-23*

³³ Á kinagi ni Apu Kesu paga, “Á ta ángngarigán, nu paggatangan na tolay yù isingan, arán na gemma ituttù onu kallabán ta palanggána. Ngam ipe na sù ággianán na ta utun, tapè manawagán yù ira ngámin nga tullung ta balay.

³⁴ Á yù keyarigán nayù matá na tolay yù isingan, nga paggapuán na nawák, tapè makasingan. Á ta ángngarigán nu napiá yù matá na, napiá gapay yù ánnigan na. Ngam nu jikkù yù matá na, á buling nga maggián ta kallà. Á ta kunnian gapay sù ángnguruk na kâ Namarò. Nu napiá yù ángnguruk na, manawagán yù nonò na megapu sù bilin ni Namarò, á kánnámmuán na yù napiá, á napiá gapay yù akka-akkuán na.

³⁵ “Mappalán kayu laguk, marakè kun na kallà yù nonò naw!

³⁶ Nu napiá yù ángnguruk naw kâ Namarò, kuruk nga manawagán kayu nga awán bulubugá ta kallà ta nonò naw. Á kunnay ta manawagán na kayin nayù isingan.”

*Yù Pamappalán ni Apu Kesu sù ira Parisio áンナ
yù ira Mangituddu sù Tunung ni Moyses
Mattiū 23:1-36; Markus 12:38-40; Lukas 20:45-
47*

³⁷ Á kabalin na nagubobuk ni Apu Kesu, ajjan yù tádday nga Parisio nga nangapà kuna ta umay kumán ta bale ra. Á minay laguk nepallálláng nira.

38 Ngam nakaddák yù Parisio áンna napállâ, ta arán na sinuppál ni Apu Kesu yù kustombare na Kudio nga mabbaggaw lage ra kumán.

39 Á kinagi ni Apu Kesu kuna, “Sikayu nga Parisio, mabbaggaw kayu ta passuelu áンna tariaw, tapè malínis yù masingan. Ngam arán naw pakarenuán yù eggá ta nonò naw nga ari masingan, ta mangilogò kayu áンna narákè yù akka-akkuán naw.

40 Maguyung kayu! Awán ta awayyá naw nga ilímak kâ Namarò yù eggá ta nonò naw. Ta aggina lâ yù namarò sù masingan áンna ari masingan. Pidde na kayu áンna yù nonò naw, á ammu na gemma yù pinatattam naw ta nonò naw.

41 “Pakarenuán naw laguk yù nonò naw nga ari masingan, tapè ammu naw mangikállà sù ira kábulun naw. Ta nu napiá yù eggá ta nonò naw nga ari mepasingan, á napiá gemma gapay yù mepasingan nga akka-akkuán naw sù ira kábulun naw.

42 “Magimuguk kayu, sikayu nga Parisio, ta mapanunnután kayu! Ta mássiki nu matunung kayu sù ángngiballe naw kâ Namarò sù mekamapulu sù ngámin nga makkakerumá nga kiruk nga atang, ngam mangilogò kayu sù ira kábulun naw áンna arán naw iddukan si Namarò. Mawák Nakuan nga tángngagan naw yù iddù naw kâ Namarò áンna iddukan naw gapay yù ira kábulun naw. Á uputan naw gapay nga iballay kâ Namarò yù mekamapulu.

43 “Magimuguk kayu, sikayu nga Parisio! Ta paggagammung naw sù kapilliá, karagatán naw yù magitubang sù kapiánán nga ággitubangán nayù

maráyaw áンna yù pakialimánu nayù ira tatolay ta pappassiár naw ta dápun.

⁴⁴“Magimuguk kayu, sikayu nga Parisio! Sikayu yù kunnay ta tanam nga ari namárkán, nga igup-puguppè nayù ira tatolay gapu ta arád da ammu ta ajjan.” Yáyù kinagi ni Apu Kesu sù ira Kudio nga Parisio, ta nu iguppè da yù tanam, mebiláng ira ta marapingán, nga ari mepaggagammung sù ira kábulud da nga maddáyaw kâ Namarò. Á yáyù keyarigád da gapu ta agippípiá ira. Á mekanakanâ nira yù ira káruán nga tatolay gapu ta arád da ammu ta narákè yù nonò da.

⁴⁵ Á simibbák yù tádday nga mangituddu sù tunung ni Moyses, á kinagi na kâ Apu Kesu, “Mes-turu, mekanakanâ kami nga mepasiránán sù ki-nagim sù ira Parisio!” kun na.

⁴⁶ Á kinagi ni Apu Kesu kuna, “Sikayu nga mesturu sù tunung ni Moyses, magimuguk kayu gapay, ta mapanunnután kayu sangaw gapay. Sikayu yù kun na maddok sù ira mangáttu ta narámmà, nga arán na ira bulubugá abbágán. Jigirigátan naw yù ira tatolay, ta ipatuppál naw nira yù tunung nga lannapán naw, á arád da matuppál.

⁴⁷ “Magimuguk kayu! Ta pakkástán naw yù ira tanam nayù ngaw ira ábbilinán ni Namarò, nga pinapáte nayù ira ngaw naggaká nikayu.

⁴⁸ Á sikayu, negittá yù nonò naw ta nonò nayù ira ngaw naggaká nikayu áンna anugutan naw yù kingnguá ra sù ira ngaw ábbilinán. Ta ari kayu manguruk sù bilin ni Namarò nga initúrâ nayù ira ngaw ábbilinán. Áppè pípiá kayu nga maddáyaw sù ira námmatay megapu ta pamakkástá naw sù

tanam da. Á nu doban na má ni Namarò yù ira káruán na ábbilinán na, á sikayu nga kunnay sù ira ngaw naggaká nikayu, sikayu yù mamapátay nira.

49 “Á yáyù nga nappasingan ta kuruk yù kinagi ni Namarò ngaw nga nabayággin. Kinagi na, ‘Dobak ku ta umay nira yù ira ábbilinák ku, á papatáyad da yù ira káruán, á jigirigátad da yù ira káruán,’ kun na.

50 Á sikayu laguk yù pabbabálatán ni Namarò sù pamapáte ra ngaw sù ira ngámin nga ábbilinán na ta áddè ngaw o-olu nga napapátay ta áddè kunangan.

51 Si Abel nga anâ ni Adan yù ngaw o-olu nga natay megapu sù panguruk na kâ Apu Namarò, á aggira ngámin nga ábbilinán nga siminubbâ kuna ta áddè kâ Sakariâ nga naporíán, nga pinapáte ra ta námmuák nayù mangilin nga kapilliá ta taging nayù pangiyátangán. Wan, á kagiak ku nikayu ta sikayu nga matolay kunangan yù pabbabálatán ni Namarò megapu ta pate nayù ngaw ira ngámin nga ábbilinán na.

52 “Magimuguk kayu, sikayu nga mangituddu sù tunung ni Moyses! Kunnay ta inituttù naw yù ánnúsi nga mabbukâ ta pakánnámmu na tolay sù kuruk nga bilin ni Namarò nga meyannung ta ángngiyígù na ta tolay. Mapanunnután kayu, gapu ta manaki kayu manguruk, á ipugik naw gapay yù panguruk nayù ira tatolay nga umay nakuan kâ Namarò,” kun na.

53 Á ta páno di Apu Kesu tán nga balay, nakujjà yù mammang nayù ira Parisio áンna yù ira mesturu sù tunung ni Moyses, megapu sù kinagi ni Apu Kesu

nira. Á ninonò da yù aru nga makkakerumá nga iyabbû da kuna,

⁵⁴ tapè makagi na nakuan yù ipamaliwâ da kuna.

12

Mappalán kayu sù Ituddu nayù ira Parisio

Mattiū 10:26-27

¹ Á yù ira jinibu nga tatolay nga maddaras-sil áンna makkakáguppè, nagarimummungád da di Apu Kesu. Á nagubobuk si Apu Kesu sù ira sinudduán na, á kinagi na nira, “Mappalán kayu sù ituddu nayù ira Parisio nga ari kuruk, tapè arád da kayu ilogò. Ta agippípiá ira, á kunnay ta áppalappák ta pán yù narákè nga ituddu ra nga malogon massamâ.

² Á kagiad da ta awán ta makánnámmu sù akka-akkuád da. Ngam mepakánnámmu sangaw, ta duttál sangaw yù ággo na nga mepalappâ yù ngámin nga nelímak kunangan.

³ Á yù ubobugan naw ta gabi sù lágum na balay, mepalappâ sangaw ta lawán ta tangngá na ággaw. Á yù iyanasâ naw ta unak na balay nga nelitù, yáyù melayalayâ ta ággaw sù tangngá na ili.

Yù Kuruk nga Ikássing tam

Mattiū 10:28-31

⁴ “Á yawe yù kagiak ku nikayu nga kákkopuk ku, arán naw ikássing yù ira tatolay nga mamapátay ta baggi naw, á ta kabalin na, awán ta awayyá ren nga manganni nikayu.

⁵ Ngam kagiak ku yù ikássing naw! Maganássing kayu laguk kâ Namarò, ta ari lâ nga makáwayyá

nga mampáyat ta baggi na tolay, nu ari gapay makáwayyá nga mangipettung ta impiernu. Á yáyù nga pappalánat takayu ta si Namarò laguk yù ikássing naw!

6 “Ngam si Namarò gapay yù mangiddù, á nepallà yù allà ni Namarò nikayu. Á mássiki yù ira límá nga ballì, nga iláku ra ta dápun ta duá sintábu, arán na ira máttamán ni Namarò, nga taggitádday.

7 Á ammu na ngámin yù meyannung nikayu, mássiki yù biláng na duddù naw. Á yáyù nga ari kayu laguk maganássing, ta nepallà yù ángngiddù ni Namarò nikayu nga katággitádday ánnè sù kitáru nga ballì.

*Kengá lâ yù Ákkiyápu tam kâ Apu Kesu nu Mappasirán ittam nga Makkagi ta Ketádde tam kuna
Mattiu 10:32-33; 12:32; 10:19-20*

8 “Á kagiak ku nikayu, nu ari kayu mappasirán nga makkagi sù ira kábulun naw ta sikán yù Yápu naw, mássiki nu uyoyungád da kayu megapu sù panguruk naw nikán nga Kaká na ngámin na tatalay, á sikayu gapay yù tákkilalák ku ta arubáng nayù ira daroban ni Namarò ta lángì.

9 Ngam nu makkagi kayu ta arubáng nayù ira kábulun naw ta arán nawà tuttulan, á panakitát takayu gapay ta arubáng nayù ira daroban ni Namarò ta lángì.

10 “Á yù tolay nga makkakagi nikán, á nu mababáwi áンna makipakomá, á pakomán ni Namarò. Ngam yù tolay nga makkakagi sù Mangilin nga Ikararuá ni Namarò, ari bulubugá mapakomá ta áddè ta áddè.

11 Á nu ajjan yù mangiyángay nikayu sù ira kátannangán naw ta kapilliá onu sù ira makáwayyá, tapè ikeká ra kayu ta arubáng da megapu ta panguruk naw nikán, ari kayu mabburung nu kunnasi yù itabbák naw nira.

12 Ta pamestigá ra nikayu, á yù Mangilin nga Ikararuá yù mangipakánnámmu nikayu sù itabbák naw nira.”

Yù Meyannung sù Maríku

13 Á ta pangituddu ni Apu Kesu sù ira kitáru nga tatolay, ajjan yù tádday nga nagubobuk kuna, á kinagi na, “Mesturu, kagiam mu bì sù wagì ta iballáyán nangà sù kukuá nayù yáma mi nga bittáng na nikami,” kun na.

14 Á kinagi ni Apu Kesu kuna, “Kopun, sikayu lággapay, ta aringà minay saw nga umay mama-nunnù áンna mamabballay.”

15 Á kinagi na laguk sù ira ngámin nga naggagammung tán, “Magimuguk kayu, marakè pas-silan naw yù eggá ta dabbuno. Ta yù kuruk nga napiá nga áttolé na tolay ari megapu sù aru nga kukuá na.”

16 Á nagángngarigán si Apu Kesu, á kinagi na, “Ajjan ngaw yù tolay nga maríku, nga aru yù ákkomanán na áンna aru yù ginaták na.

17 Á yáyù nga ninonò na, ‘Massirì yù ira balay nga ángngipayyák ku ta ammè. Anni yù akkuák ku?’

18 Á kinagi na, ‘Á yawe laguk yù akkuák ku. Táttakak ku lâ yù ira balay nga ángngipayyák ku, á mappaddayà sù ira darakal nga ángngipayyák ku, tapè pakappiák ku nira yù ammè áンna ngámin nga kukuâ!’ kun na.

19 Á ninonò na paga, ‘Maríkungakin, ta ajjan yù kanak ku ta mabayák nga dagun, mássiki aringakin mattarabáku. Magibannágà lâ nga kumán, ámminum, áンna makipabbúyá! kun na nga mannononò.

20 Ngam kinagi ni Namarò laguk kuna, ‘Maguyung ka! Matay ka sangaw nu gabingo. Á asinni panò sangaw yù mangâ sù ngámin nga pinakappiám mu nga kagiam mu ta kukuám?’

21 Á kunnian gapay yù áaggián nayù ira ngámin nga tatolay nga mokkuk, ta lonád da yù ákkiyápu ra kâ Namarò,” kun ni Apu Kesu.

*Yù Meyannung sù ira Mangikatalà kâ Namarò
Mattiu 6:25-34*

22 Á nagubobuk si Apu Kesu sù ira sinudduán na, á kinagi na nira, “Yáyù nga kagiak ku nikayu ta arán naw laguk ikaburung yù máwák naw ta áttole naw sawe dabbuno, nga kanan naw áンna gámì naw.

23 Ta máwák nga tángngagan naw yù áttole naw kâ Namarò ánnè sù kanan naw, áンna iddukan naw yù baggi naw ánnè sù gámì naw.

24 “Á ta ángngarigán, nonopan naw yù ira mammánù. Ari ira mammulá, á ari ira makigaták, á awán ta ággubbuád da. Ngam pakanan ni Namarò ira. Á nepallà yù ángngiddù na nikayu ánnè sù ira mammánù.

25 Á awán ta napiá nga pabbalinán nayù burung naw, ta arán naw awayyá nga lannapán yù ággaw nga áttole naw, mássiki lâ tádday, megapu sù burung naw.

26 Á nu arán naw makuá yù kunniû nga baddì, anni laguk yù serbi nayù burung naw sù aru nga makkakerumá!

27 “Á nonopan naw yù ira lappáw. Ari ira mattarabáku. Ari ira mangabal. Ngam nakástá ira ánnè sù ipabbarawási ni Patul Solomon, nga yù ngaw maríku nga patul.

28 Á nu kunnian yù ámmarawási ni Namarò sù ira lappáw, nga ajjan ta kakáddapán nga nakástá kungan, nga tuggiad da sangaw nu ummá, á arán na panò iyawâ nikayu gapay yù ipabbarawási naw nga mepángngà? Iyawâ na nikayu gemma! Á sikayu, ngattá ta arán naw ikatalà si Namarò?

29 “Ari kayu laguk maburung nga mannononò nu anni sangaw yù kanan naw onu anni sangaw yù ipabbarawási naw.

30 Ta yáyù lâ ikaburung nayù ira tatolay ta dabbuno nga ari mangikatalà kâ Namarò. Ngam sikayu, arán naw ira párigán, ta ammu ni Namarò nga Yáma naw ta lángì yù máwák naw.

31 Á yáyù nga tángngagan naw lállaguk yù meyan-nung sù pammagure ni Namarò áンna yù ákkiyápu naw kuna, á iyawâ na laguk nikayu yù máwák naw.”

*Yù Pamakáppi ni Namarò ta Lángì sù Iyawâ na
sù ira Tatole na
Mattiū 6:19-21*

32 Á kinagi ni Apu Kesu paga, “Sikayu nga makituddu nikán, ari kayu maganássing, mássiki baddì kayu lâ, ta magayáyâ yù Yáma naw ta lángì nga mangisipà nikayu sù pammagure na.

³³ Iláku naw laguk yù kukuá naw, á ilimù naw yù pallakuán naw sù ira ikáttole naw nga magawák. Á nu kunnian yù akkuán naw, pakappián ni Namarò ta lángì yù iyawâ na nikayu sangaw nu umay kayu tán. Á kunnay ta ajjan yù kuártu naw nga ari bulubugá napangarián, nga nepay ta pitáka nga ari mabbáli ta dán áんな ari marúnù, nga napakappián sù gián nga awán ta makkokò áんな awán ta ulolak nga manarál.

³⁴ Ta yù paggianán nayù kukuá naw, yáyù gapay tángngagan naw nga nonopan. Arán nawin laguk nononopan yù áaggián naw ta dabbuno, ngam nononopan nawin galâ yù ákkiyápu naw kâ Yáma naw ta lángì.”

Yù ira Aripaŋ nga Dán nga Naparán áんな Magiddak

³⁵ Á kinagi ni Apu Kesu paga nira, “Dán nga naparán kayu laguk nga magiddak sù labbè ku, mássiki nu gabi, ta kunnay sù tolay nga eggá yù isingan na nga makegagátang.

³⁶ Yáyù nga keyarigán naw yù kunnay sù ira aripaŋ nga matturá nga magiddi-iddak sù labbè nayù yápu ra nga manoli nga maggagu ta bodá. Á nu mattottò sangaw ta puertá, dagarágâ nga bukatád da.

³⁷ Á magayáyâ yù ira aripaŋ nu maratang na ira nayù yápu ra nga magiddi-iddak sù labbè na. Kagiak ku nikayu ta pagitubangan na ira laguk nayù yápu ra, tapè mallalálláng ira, á aggina yù masserbi nira.

38 Á yáyù nga magayáyâ ira nu dán nga naparán iren, mássiki nu lubbè nakuan ta tangngá na gabi onu alippánnawák.

39 “Á kánnámmuán naw laguk! Ta ángngarigán, nu ammu nayù tolay yù dattál nayù makkokò sù bale na, á matturá nga magiddak, tapè ari makatallung yù makkokò ta bale na.

40 Á kunnian gapay nikayu, máwák nga dán nga naparán kayu gapay, ta awán ta makánnámmu sù oras na labbè ku, ta ikáddagâ ku lâ lubbè, sikán nga Kaká na ngámin na tatolay.”

*Yù Meyannung sù Aripaŋ nga Mekatalà ánnayù
Aripaŋ nga Ari Mekatalà*

Mattiū 24:45-51

41 Á kabalín na nagubobuk ni Apu Kesu, kinagi ni Eduru kuna, “Apu, sikami lâ yù pakkagiám mu sù ángngarigám mu? Onu kagiam mu gapay sù ira tatolay?” kun na.

42 Á simibbák si Apu Kesu megapu sù tádday nga ángngarigán, á kinagi na, “Nu ajjan yù napiá nga aripaŋ nga kunnay nikayu nga manuppál sù ipakuâ nikayu, aggina yù ikatalà nayù yápu na ta manaron sù ira kábulun na nga aripaŋ. Á aggina laguk yù mangiyawâ nira sù kanad da ta pakkákáda.

43 Á magayáyâ yù aripaŋ ta labbè nayù yápu na, nu maratang nayù yápu na nga matuppál yù ngámin nga inikatalà na kuna!

44 Á gapu ta napiá yù ánnaron na sù ira kábulun na nga aripaŋ, napiá yù ábbalabálà nayù yápu na kuna, ta aggina yù mekatalà nayù yápu na sù ngámin nga kukuá na.

45 “Ngam ta ángngarigán nu nonopan nayù aripan ta mabayák paga támma lubbè yù yápu na, á yáyù nga maguray lâ yù akkuán na, á jigirigátan na yù ira kábulun na nga aripan, áンna kumán lâ áンna mappissán áンna magilellaw.

46 Á ikáddagâ lâ lubbè yù yápu na, á marángnganán na nga mangngamangnguá ta narákè. Á pagikaruan na laguk yù aripan, á metádday nga mekanakanâ sù ira ari mangruk.

47 Á yù aripan nga makánnámmu sù ipakuá nayù yápu na kuna, ngam arán na tuppálan áンna ari naparán sù labbè na, nepallà yù pamagikáru nayù yápu na kuna.

48 Ngam yù aripan nga ari makánnámmu sù ipakuá nayù yápu na kuna áンna malliwâ, á aláppaw lâ yù pamagikáru na kuna. Ngam yù tolay nga ikatalà nayù yápu na ta pakáwayyá na, iddagán na gapay yù panuppál na sù ipakuá na. Á yù tolay nga ikatalà nayù yápu na ta aru nga pakáwayyá na, aru gapay yù iddagán nayù yápu na nga palurotan na.”

*Massinná yù ira Tatolay Megapu kâ Apu Kesu
Mattiu 10:34-36*

49 Á kinagi ni Apu Kesu gapay, “Yaw iniyángè sawe dabbuno yù bilin ni Namarò nga kun na api nga maggatang, tapè manawagán yù nonò nayù ira makaginná, ngam mabáli ta kun na api nga manarál sù nonò nayù ira malussaw nikán, á parè bì ta maggatangin nga mabì mabalin.

50 Ngam máwák nga attamák ku yù jigâ áンna patè, á ari magimammà yù nonò ku áddè ta arán na kabalin.

51 Á kagian naw mápugák ta minayà tapè pagimammatak ku yù ira tatolay ta dabbuno. Ngam ari, ta mepakkakáttuay ira ta nonò, ta ajjan yù ira tumuttul nikán, áンna ajjan yù ira manakì.

52 Á yáyù nga mamegapu kunangane nga makkakáttuay yù nonò nayù ira mawwawági. Á ta ángngarigán nu ajjan yù límá nga tolay sù tádday nga balay, á yù ira tallu, makikontará ira sù ira duá. Á yù ira duá gapay, makikontará ira sù ira tallu.

53 Á yù ira matáma, makkákontará ira. Á kunnian gapay sù ira masíná, makkákontará ira. Á yù katugángán, kontarán na yù manugáng na, á yù manugáng, kontarán na yù katugángán na.”

*Yù Panákkilalát tam ta Mesimmu Sangaw
Mattiū 16:2-3; 5:24-26*

54 Á kinagi ni Apu Kesu sù ira magaru nga tatalay, “Á sikayu, ammu naw ta magurán támma sangaw, nu masingan naw yù naribbà ta lalammarán. Á kuruk nga magurán sangaw.

55 Á nu mappaddák nga naggapu ta abagátán, ammu naw ta mapátu yù ággaw sangaw, á kuruk nga mapátu.

56 Agippípiá kayu! Ngattá, ta matákkilalán naw yù masingan naw ta lángì áンna dabbun, ngam arán naw tákkilalán yù mesimmu kunangan!

57 Ngattá, ta arán naw nonopan yù mepángngà nga akkuán naw nakuan!

58 Á ta ángngarigán, nu ajjan yù tolay nga nakaliwatán naw, lage naw makáddè ta kues, makkáubobuk kayu, tapè mammapiá yù áaggián naw. Ta

nu iddagán naw yù pangikeká na nikayu ta kues, á yù kues, ipaparesu na kayu sù ira pulis.

⁵⁹ Á kagiak ku nikayu, ta maggián kayu laguk ta karsel áddè ta arán naw pakekáru.”

13

Yù Meyannung ta Pabbabáwi na Tolay ánná yù Kapanunnù na

¹ Á pangituddu ni Apu Kesu, ajjan yù ira tatolay nga minay nangiparámak kuna sù pamapáte ni Gubinador Pilatto sù ira taga Galilia, ta pangiyátáng da ta ayám kâ Namarò.

² Á pakarámak ni Apu Kesu, kinagi na nira, “Á gapu ta natay ira, kagian naw mápugák ta nepallà yù liwâ da ánnè sù ira kábulud da nga taga Galilia.

³ Ngam ari gemma kuruk. Á kagiak ku nikayu, nu arán naw ibabáwi yù liwâ naw, matay kayu gapay nga kunnay nira, á mesinná kayu laguk kâ Namarò ta áddè ta áddè.

⁴ “Á anni ta ure naw sù ira mapulu ta walu nga tatolay nga narámak tam nga natay ta karabbâ nayù atannáng nga balay tuke ta Silowam sù ili na Jerusalem? Kagian naw mápugák ta nepallà yù liwâ da ánnè sù ira ngámin nga keliád da nga maggián ta Jerusalem.

⁵ Ngam ari kuruk gemma, á kagiak ku nikayu, nu arán naw ibabáwi yù liwâ naw, á ikáddagâ lâ nga matay kayu gapay ta kunnay nira, á mesinná kayu laguk kâ Namarò ta áddè ta áddè.”

Yù Meyannung sù Káyu nga Igò nga Ari Mabbungá

6 Á nagángngarigán si Apu Kesu, á kinagi na nira, “Ajjan yù tolay nga eggá yù káyu nga igò* nga nemulá sù kamulán na ta úbas. Á en na sinullúnán nu eggá bungá na. Ngam awán bulubugá ta bungá na.

7 Á kinagi na sù tolay nga minánnaron ta mulá na, ‘Innam mu yawe káyu! Tallu ragunakin nga umay mangâ ta bungá na nakuan, á awán bulubugá ta málâ ku! Tukáram mu laguk, ta awán gemma ta serbi na, tapè memulá yù dumá,’ kun na.

8 “Ngam yù minánnaron sù kamulán, kinagi na sù yápu na, ‘Paguráyám mu lábbì, Apu, ta tanga ragun, ta kokkobák ku yù pun na áンna payyák ku ta attay na ayám.

9 Á nu mabbungá sangaw nu tádday ragun, á napiá laguk! Á nu ari, ipattukák mu sangawin laguk.’ ”

Yù Pamammapiá ni Apu Kesu sù Nakkabbuk ta Ággaw nga Ággibannák

10 Á ta ággaw na Sabadu, nga ággibannák da, minay si Apu Kesu nangituddu sù kapilliá nayù ira Kudio.

11 Á ajjan tán yù babay nga natakì ta mapulu ta walu nga dagunin, nga nagunagán na anitu, á nakkabbuk nga ari makatáddak.

12 Á pakasingan ni Apu Kesu kuna, inagálán na, á kinagi na kuna, “Tíyá, napamamapiá ken sù takì mu!” kun na.

13 Á singngalán na, á dagarágâ nammapiá nga nanáddak, á jináyo na si Namarò.

* **13:6** Igò yù káyu nga masingngà bungá na.

14 Á gapu ta pinammapiá ni Apu Kesu yù matakì ta Sabadu nga ággibannák da, naporay kuna yù kapatás ta kapilliá. Á yáyù nga kinagi na sù ira tatolay, “Ngattá, ta umay kayu mapporu sù ággaw na Sabadu, nga mangilin nga ággaw? Ajjan gemma annam nga ággaw nga awayyá tam nga mattarabáku, nga umay kayu nakuan mapporu,” kun na.

15 Á simibbák si Apu Kesu, á kinagi na, “Agippípiá kayu! Egga panò nikayu yù tádday nga arán na ikállà yù ayám na ánná arán na ubbarán, nga en na penuman, mássiki nu Sabadu?

16 Á ngattá, ta kagian naw ta ari máyâ ta Sabadu yù pamalubbáng ku sawe babay nga ginaká ni Lákay Abrakam, nga jinigirigâ ni Satanas ta mapulu ta walu nga dagunin!” kun na.

17 Á tabbák ni Apu Kesu, nepasiránán yù ira malussaw kuna. Ngam yù ira ngámin nga káruán nga tatolay, magayáyâ ira sù ngámin nga makapállâ nga kingnguá ni Apu Kesu.

*Yù ira Keyarigán nayù Pammagure ni Namarò
Mattiū 13:31-33; Markus 4:30-32*

18 Á nangituddu si Apu Kesu mángin, á kinagi na, “Nonopan naw nu kunnasi yù pammagure ni Namarò ta tolay. Anni yù pangiyarigák ku sù pammagure na?

19 Kunnay sù babaddì nga bukal nga inimulá na tolay sù ákkomanán na. Á nattubbu, á dumakal lâ dumakal, áddè ta umay magumù yù ira mammánù kuna.”

20 Á kinagi na má nira, “Anni paga yù meyárik sù pammagure ni Namarò?

21 Massamâ yù pammagure na sù ira tatolay nga kunnay sù passamâ na áppalappák ta pán nga inâ nayù babay, nga inikiruk na sù tallu súpá nga arená, tapè luppák yù pán.”

Meyannung sù ira Mesipà sù Pammagure ni Namarò
Mattiu 7:13-14, 21-23

22 Á nánaw di Apu Kesu ta umay ira ta Jerusalem. Á naddagâ nga mangituddu sù ira ngámin nga babálay nga talebarád da.

23 Á ajjan yù tádday nga minay nangiyabbû kuna, “Apu, baddì panò lâ yù ira meyígù, tapè ari ira magikáru ta impiernu?” kun na. Á simibbák si Apu Kesu nga nagángngarigán, á kinagi na,

24 “Meyárik yù pammagure ni Namarò sù balay nga nasirì yù puertá na. Italákkuruk naw nga tullung kunangane! Ta aru sangaw yù ira marubá, ngam ari ira makatallung.

25 “Á ta ángngarigán, nu inilitù nen nayù makákuá ta balay, arán na kayin patallungan. Á sangaw nu umay kayu mattottò ta puertá, á katolán naw, ‘Apu, bukatám mu bì!’ Ngam kagian na nikayu, ‘Arák ku nikayu bukatán, ta arát takayu ammu áんな arák ku ammu yù naggapuán naw!’ kun na.

26 Á kagian naw kuna, ‘Apu, nepallálláng kami nikaw, á sikaw yù nangituddu ta babále mi.’

27 Ngam kagian na má, ‘Arát takayu ammu, á arát ta kayu kábulun. Mánaw kayu, sikayu nga minálliwâ!’

28 “Á yáyù nga gikuletán kayu nga mangn-garangngaringngì ta pakerípâ naw sù ira naggaká

nikayu, di Abrakam kári Isak kâ Akup áンna yù ira ngámin nga ábbilinán ni Namarò, nga mesipà sù pammagurayán ni Namarò. Ngam sikayu, mapaturiák kayu, á maggián kayu ta lawán.

29 Á umay yù ira makkakerumá nga tatolay nga naggapu ta ngámin nga makkakerumá nga lugár, tapè mepallalálláng ira sù pammagurayán ni Namarò.

30 Á ajjan yù ira maporián kunangane, nga mapolu sangaw. Á ajjan yù ira mapolu kunangane, nga maporián sangaw.”

Yù Daddam ni Apu Kesu sù ira Tatolay ta Jerusalem

Mattiu 23:37-39

31 Á ajjan yù ira Parisio nga minay kâ Apu Kesu, á kinagi ra kuna, “Mánaw ka saw, á umay ka ta tanakuán nga lugár, tapè melillì ka kâ Patul Erodo, ta gustu na ka ipapapátay,” kud da.

32 Á kinagi na nira, “En naw kagian táne minángngilogò ta tángngagak ku bì yù tarabákù nga mamapánaw sù ira nattaliponak áンna pammapiák ku yù ira máttaki ta ággawo áンna sangaw nu ummá, áddè ta arák ku mabalin sù mekatallu nga ággaw.

33 Á yawe lâ kagiak ku nikayu, ta uputak ku yù akkuák ku ta ággawo áンna sangaw nu ummá, áンna táddy ngággaw, ta áddè ta arák ku labbè ta Jerusalem. Á umayà ta Jerusalem gapu ta yáyù namapatayád da sù ira ábbilinán ni Namarò, á ari mayâ nu matay yù ábbilinán ni Namarò ta tanakuán nga lugár.

34 “Sikayu nga taga Jerusalem, maraddamà megapu nikayu, á nepallà yù daddam ku, ta narakè yù ággangnguá naw. Pinapáte naw yù ira ábbilinán ni Namarò, á pinayáng naw ta batu yù ira nabilin nga umay nikayu mangituddu! Á namepígiá nga inapà takayu nga umay nikán, nga kunnay sù ángngiddù na manù sù píyà na, ngam manakì kayu lâ!

35 Á yáyù nga manakikin laguk si Namarò sù ira tatolay ta Jerusalem, á nánawán na yù gián naw. Á kagiak ku laguk ta arán nawà má sangaw masingan áddè ta matunù yù panolì saw nikayu, á tákklalán nawà, áんな kagian naw sù ira kábulun naw, ‘Dayáwat tam yù Yápu tam nga jinok ni Namarò nga umay mammaguray!’ ”

14

Pamammapiá ni Apu Kesu sù Tolay nga Matakì nga Nallábbák

1 Á ta Sabadu nga ággibannák da, minay nakilálláng si Apu Kesu ta bale nayù tádday nga kátannangán nayù ira Parisio. Á yù ira tatolay, iningad da si Apu Kesu, nu anni yù akkuán na,

2 gapu ta jimikki kuna yù tolay nga nallábbák.

3 Á nakiubobuk si Apu Kesu sù ira mangituddu sù tunung ni Moyses áんな yù ira Parisio, á kinagi na, “Anni yù mepugik nayù tunung tam nga meyannung ta pangilit tam sù ággaw nga ággibannák? Malliwâ ittam panò sù ággaw nu pammmapiát tam yù ira máttakì?”

4 Ngam arád da sibbák si Apu Kesu. Á singn-galán na yù tolay nga matakì, á pinammapiá na, á pinapáno na ta lubbè ta bale na.

5 Á kinagi na laguk nira, “Sikayu nga katággitádday, ta ángngarigán nu ajjan yù ayám na nga napannâ ta abbû, arán na panò dagarágâ nga igon, mássiki ta ággaw na Sabadu?”

6 Á awán bulubugá ta matabbák da sù kinagi na.

Yù Meyannung sù Álliuk áンna yù Mangapà kuna

7 Á nasingan ni Apu Kesu ta ajjan yù ira napolu ta bale nayù Parisio, á minay ira nagitubang sù kapiánán nga ággitubangán nayù ira kotunán. Á yáyù nga kinagi ni Apu Kesu nira,

8 “Á ta ángngarigán, nu ajjan yù mangapà nikayu ta bodá, napiá nu ari kayu nakuan magitubang sù ággitubangán nayù ira kotunán. Ta ajjan mápugák yù inapà na nga maráyaw ánnè nikayu.

9 Á nu magitubang kayu sù ággitubangán nayù maráyaw, á umay yù nangapà nikayu, á kagian na, ‘Magalì ka bì, ta tanakuán yù magitubang saw,’ kun na. Á yáyù nga mappasirán kayu, ta mapuersá kayu nga magitubang sù ággitubangán nayù kagukábán.

10 “Ngam napiá galâ nu mapolu kayu nga magitubang sù ággitubangán nayù kagukábán. Á sangaw nu umay yù mangálliuk, á kagian na nikayu, ‘Kopun, umay ka magitubang táne napiá nga ággitubangán nayù maráyaw,’ kun na. Á ta kunnian meparáyaw kayu gapay ta arubáng nayù ira káruán nga tatolay.

11 Ta yù ira ngámin nga mappeddaráyaw, mepagukák ira nga mepasiránán. Á yù ira tumulù nga gumukák, mepotun ira nga meparáyaw.”

12 Á kinagi ni Apu Kesu sù mangálliuk kuna, “Nu mamakán ka, ari ka mangapà sù ira lâ nga makápà gapay nikaw, nga kopum mu, wagim, kanakanáyum mu áンna yù ira maríku nga karúbám, marakè apatad da ka gapay sangaw sù pappabbúyá ra, á yáyù nga mabalabálà ka.

13 Ngam sikaw á, kunniaw yù akkuám mu nakuan. Nu mamakán ka, mangapà ka galâ sù ira nga ari makápà nikaw, yù ira pobare, pilay, gappung, áンna buling.

14 Nu kunnian yù ángngikállà mu nira, mapagayáyâ ka, gapu ta ari ira makabalabálà nikaw, á si Namarò yù mabbalabálà nikaw sangaw nu matunù yù ággo na pamaginnanole na sù ira ngámin nga napiá nga tatolay.”

Yù Ángngarigán nga Meyannung sù ira Mallalálláng

Mattiu 22:1-10

15 Á ajjan yù tádday nga mepakkákán kári Apu Kesu, á pakaginná na sù kinagi ni Apu Kesu, kinagi na kuna, “Magayáyâ gemma yù ira tatolay nga alliúgan na sangaw ni Namarò nga mallalálláng sù pammagurayán na!” kun na.

16 Ngam kinagi ni Apu Kesu kuna, “Á ta ángngarigán, ajjan yù tolay nga mapparán ta aru nga kanan, tapè mangapà sangaw ta aru nga tatolay ta umay ira makilálláng.

17 Á ta kabalín na napparán, jinok na yù aripan na ta en na agálán yù ira apatan na. Á kinagi nayù aripan nira, ‘Umay kayu bì, ta naparánin,’ kun na.

18 “Á ta pagágál nayù aripan sù ira tatolay, ajjan yù angayád da ngámin nga katággítádday. Yù napolu nga inapà na, kinagi na sù aripan, ‘Kagiam mu bì kâ yápum ta pakomán nangà bì ta aringà makángay, ta ajjan ginátáng ku nga ákkomanák ku, á máwák ta ek ku tullúnán,’ kun na.

19 Á yù tádday nga inapà na, kinagi na, ‘Kagiam mu bì kâ yápum ta pakomán nangà lábbì ta aringà makángay, ta ek ku tullúnán yù mapulu nga báka nga ginátáng ku,’ kun na.

20 Á yù mekatallu nga inapà na, kinagi na, ‘Aringà garè makángay ta apángngatáwangà garè,’ kun na.

21 “Á nanoli yù aripan, á kinagi na sù yápu na yù ngámin nga kinagi ra. Á pakaginná na karan-nian, napporay gapu ta ari minay yù ira inapà na. Á kinagi na sù aripan na, ‘Apurám mu nga umay sù ira dálan áンna kalsáda, á iyángem saw yù ira marángnganám mu sangaw nga pobare, pilay, buling, áンna gappung,’ kun na.

22 Á sinuppál nayù aripan. Á kinagi na sù yápu na, ‘Apu, natuppálin yù kinagim, á ajjanin yù ira inapà ku, ngam aru lâ paga yù paggianán,’ kun na.

23 Á kinagi na má sù aripan na, ‘E ka laguk ta arayyu nga lugár, á apatam mu yù ira maratang mu ta umay ira makilálláng ta balè, tapè mapannu yù balè.

24 Ta awán bulubugá sù ira napolu nga inapà ku nga pakákkapak ku sù kanan nga pinarák ku!” ”

*Yù Meyannung sù ira Makituddu kâ Apu Kesu
Mattiu 10:37-38*

25 Á ta pallakák di Apu Kesu nga pappángè ta Jerusalem, aru yù ira tatolay nga siminuttul kuna. Á nallipay si Apu Kesu nira, á kinagi na nira,

26 “Yù tolay nga umay nikán gapu ta gustu na tumuttul nikán, máwák nga sikán yù iddukan na ánnè sù ángngiddù na sù ira darakal na, atáwa na, ánâ na, wáwwagi na, áンna baggi na gapay.

27 Á yù tolay nga ari makeyangngà sù jigâ áンna pate na megapu sù panuttul na nikán, á ari makatuttul nikán.

28 “Á ta ángngarigán nu ajjan nikayu yù tolay nga mappadday ta balay, á mapolu bì biláangan na nu eggá kuna yù makatò áddè ta kabalin na.

29 Ta nu patáddagan na yù kallang, áンna awán ta makatò, awán ta awayyá na nga mamalin. Á pakasingan nayù ira tatolay ta arán na mabalin, uyoyungád da.

30 Á kagiad da, ‘Mamegapu yù tolay nga mab-balay, ngam arán na balinan!’ kud da.

31 “Á kunnian gapay nu ajjan yù patul nga eggá lâ yù mapulu ribu nga suddálú na, á lage na umay makigerrá sù tádday nga patul nga eggá yù duápulu ribu nga suddálú na, á nonopan na nu eggá yù awayyá na nga mangappù nira.

32 Á nu nonopan na ta awán ta awayyá ra nga mangappù, doban na yù gádde na ta en na dapunan yù patul áンna yù ira suddálú na lage ra umaranni kuna, tapè makikomá kuna ta magimammà ira.

33 Á kunnian gapay nikayu nga katággitádday, nu ajjan nikayu yù ikáyâ na makituddu nikán, máwák nga mapolu nga nonopan na nu awayyá na nga ikatalà ngámin nikán yù ayatan na áンna ure na, áンna lonán na ngámin yù kukuá na, tapè makituddu nikán.

*Yù Meyárik ta Asin nga Náringin yù Paggák na
Mattiū 5:13; Markus 9:50*

34 “Á nu ajjan yù tumututtul nikán, ngam arán na ngámin ikatalà nikán, kunnay sù asin nga nári yù paggák na. Ta napiá yù asin, ngam nu awánin yù paggák na, á nalállák, á kunnasi panò nga manguli? Awán.

35 Á kengá lâ yù asin, ta awán ta serbi na. Mássiki ikiruk da ta dabbun, ari máyâ ta abúno, á itabbà da lâ. Á sikayu nga makaginná, ginnán naw ta napiá yù kinagi!”

15

*Yù Karneru nga Nagawáwán
Mattiū 18:12-14*

1 Á yù ira mináttuki ta buwì áンna yù ira káruán nga minálliwâ, minay ira kâ Apu Kesu, tapè ginnád da yù inituddu na.

2 Á naddagaragim yù ira Parisio áンna yù ira mangituddu sù tunung ni Moyses, á kinagi ra, “Yawe tolay, alawatan na yù ira minálliwâ nga metádday kuna, á mepallalálláng nira gapay!” kud da.

3 Á yáyù nga nagángngarigán si Apu Kesu, á kinagi na nira,

4 “Á ta ángngarigán, ajjan yù tolay nga nagayám ta magatù nga karneru. Á anni panò yù akkuán na, nu magawáwán sangaw yù tádday? Arán na panò ibattáng yù ira siámapulu ta siám ta ággarabád da, tapè en na aleran yù tádday nga nagawáwán áddè ta arán na pakálek kuna?

5 Á nu málek na, ayatán, á buttungan na nga ilabbè na ta bale na.

6 Á labbè na ta bale na, agálán na yù ira kákkopun na áンna yù ira karúbá na, á kagian na nira, ‘Mepagayáyâ kayu nikán, á mappabbúyá ittam, ta nálek ku yù karnerù nga nagawáwán!’ kun na.

7 “Á kagiak ku nikayu, ta kunnay sù pagayáyâ nayù mináppárák ta pakálek na sù tádday nga karneru na nga nagawáwán, á kunnian gapay yù kepagayáyâ di Namarò áンna yù ira nga maggián kuna ta lángì megapu sù tádday nga tolay nga mabbabáwi ta liwâ na, ánnè sù ira siámapulu ta siám nga tatolay nga makkagi ta matunung ira nga awán ta liwâ nga mówák da ibabáwi.”

Yù Pirâ nga Neyawáwán

8 Á kinagi ni Apu Kesu, “Á ta ángngarigán, ajjan yù babay nga eggá pirâ na nga mapulu. Á nu metabbà sangaw yù tádday, anni panò yù akkuán na? Paggatangan na yù isingan, á aleran na. Kuregán na yù ngámin nga unak na bale na áddè ta arán na pakálek kuna!

9 Á pakálek nayù babay sù pirâ na, agálán na yù ira kákkopun na áンna yù ira karúbá na, tapè

makipabbúyá ira kuna. Á kagian na nira, ‘Mepagayáyâ kayu nikán, ta nálek ku yù pirâ ku nga netabbà,’ kun na.

¹⁰ “Á kuruk yù kagiak ku, ta kunnay sù pagayáyâ da, kunnian gapay yù pagayáyâ nayù ira daroban ni Namarò megapu sù tåttåddy ngå tolay ngå mabbabáwi áンna líkuránán na yù liwâ na.”

Yù Bagitolay nga Nagawáwán

¹¹ Á nagángngarigán paga si Apu Kesu, á kinagi na, “Ajjan yù tolay ngå maríku, ngå eggå duá ngå ánâ na nga lálláki.

¹² Á yù anâ na nga urián, en na kinagi kâ yáma na, ‘Ammò, iyawâ mu nikán yù ballè sù kukuám,’ kun na. Á bille na laguk nayù yáma ra yù kukuá na sù ira duá ngå ánâ na.

¹³ “Á ari nabayák, á en na iniláku nayù urián yù ngámin nga balle na nga iniyawâ nayù yáma na, á inâ na yù kuártu, á nánaw, ngå minay naggián ta arayyu ngå lugár. Á ginástu na ngámin yù kuártu na sù narákè ngå akkuán na.

¹⁴ “Á ta kapunu na kuártu na, jimittál yù bisin tán ngå lugár. Á yáyù ngå nabbisin gapay yù bagitolay, gapu ta awánin bulubugá ta ipangâ na ta kanan na.

¹⁵ Á minay laguk nakiaripan sù tolay ngå maggián táne lugár, á inipataron na kuna yù ira bábi na.

¹⁶ Á nepallà yù bisin nayù bagitolay, á ikáyâ na nakuan kumán sù ipamakán na sù ira bábi, ta awán bulubugá ta tolay ngå mangiyawâ ta kanan na.

17 “Á gapu ta nepallà yù bisin na, á ninonò na yù kaloku na, á nakemmunaw. Á kinagi na ta nonò na, ‘Aru yù ira mangallu kâ yámà, á massobará ira ngámin ta kanan. Ngam ajjanà saw nga magisasyay matay ta bisin!

18 Mattolingà laguk kâ Ammò, á kagiak ku sangaw kuna ta nakaliwákà kuna, á nepatalugáring kâ Namarò.

19 Á kagiak ku gapay kuna ta nilonák ku yù pakáwayyâ nga mebiláng ta anâ na, tapè apan nangà ta makiaripan kuna,’ kun na.

20 Á pakanonò na karannian, gimikkáng nga nánaw tâne lugár ta lubbè kâ yáma na.

“Á pallakák nayù bagitolay paga ta dálan, á neripâ nayù yáma na nga arayyu paga sù bale na. Á nakkarerá nga en na jinápun yù anâ na, gapu ta nerallà yù allà na kuna. Á ináppungulán na, á inummatán na.

21 Á kinagi nayù bagitolay sù yáma na, ‘Ammò, nakaliwákà nikaw, á nepatalugáring kâ Namarò, á aringà mepángngà nga mebiláng ta anâ mu,’ kun na.

22 Ngam yù yáma na, inagálán na yù ira aripan na, á kinagi na nira, ‘Alistuán naw nga umay mangâ ta barawási nga kapiánán, ta barawasián naw. Á passapátukan naw áンna passákkalángan naw gapay.

23 Á kabalin naw mamarawási, apan naw yù kígaw nga báka nga matabá, ta pártian naw. Ta kumán ittam nga mappabbúyá,

24 gapu ta yawe anâ ku yù kunnay ta natay, ngam kun na naginnanolayin. Á kunnay ta na-

gawáwán, ngam náleránin,’ kun na. Á yáyù nga nappakán ira áンna nappabbúyá.

25 “Á pappabbúyá ra, limibbè yù kaká nga anâ na nga naggapu ta ákkomanán nayù yáma na. Á pakáranni na sù bale ra, nakaddák sù pakaginná na ta paggássá ra áンna pattatála ra.

26 Á inagálán na yù tádday nga aripad da, á iniyabbû na kuna nu anni yù akkuád da.

27 Á kinagi nayù aripan kuna, ‘Limibbè yù uriám mu, á inipapárti nayù yámam yù kígaw nga natabá, gapu ta napalabbè na nga napiá gawagawáyán na.’

28 “Á pakaginná nayù kaká karannian, nappattunnuk, á ari simillung sù balay gapu ta pore na. Á pakasingan nayù yáma na nga ajjan ta lawán yù anâ na nga kaká, á en na laguk patallungan.

29 Ngam simibbák sù yáma na, á kinagi na, ‘Pígiá nga dagunin yù pattarabákù nikaw áンna arát taka bulubugá pinotuán! Ngam arám mà bulubugá paga iniddán ta mássiki kajjing nga ipappabbúyá mi sù ira kákkopuk ku.

30 Ngam yawe anâ mu, ginástu na yù ngámin nga kukuám sù ira minákkikarallaw. Á aggina yù inipártiám mu sù kígaw!’ kun na.

31 “Á kinagi nayù yáma na kuna, ‘Anâ ku, sigídá ka nga maggián nikán, á kukuám ngámin yù kukuâ.

32 Ngam napiá nu mappabbúyá ittam nga magayáyâ, gapu ta nakalabbè galâ yù wagim nga kunnay ta natay, ngam matolay. Á kunnay gapay ta nagawáwán, ngam nálegin.’ ”

16

*Yù Maríku ánná yù Pattarabakuan na nga
Masírik*

¹ Á nagángngarigán paga si Apu Kesu, á kinagi na sù ira makituddu kuna, “Ajian yù tolay nga maríku nga ajjan kuna yù maggián nga manaron ta ngámin nga kukuá na. Á ajjan yù ira minay nangiránuk sù maríku ta ginástu nayù minákkárgu yù nekárgu kuna.

² Á pakaginná nayù maríku, inipágál na, á kinagi na kuna, ‘Anni yawe naginnâ nga kingnguám sù inikárgù nikaw? Arà! Itúrâ mu laguk yù ngámin nga kingnguám sù kukuâ, ta mapatalián ka sangaw,’ kun na.

³ “Á pakánnámmu nayù minákkárgu ta mári sù tarabáku na, ninonò na, nga kun na, ‘Á kunnasi laguk yù áttolè, ta irián nangà sangaw nayù yápù sù tarabákù? Á anni yù akkuák ku, ta nakapi yù baggì nga makkomán, á mappasiránà makilimù!’ kun na.

⁴ Á pakanonò na, kinagi na, ‘E, ajjan yù akkuák ku, tapè ajjan yù ira kákkopuk ku nga mangilágum nikán sangaw nu máringà sù tarabákù,’ kun na.

⁵ “Á kunniauw yù kingnguá na laguk, ta inipágál na yù ira ággitádday nga naggagatù sù yápu na. Á labbè nayù mapolu, kinagi na kuna, ‘Pígiá yù gatù mu sù yápù?’

⁶ Á kinagi na, ‘Magatù nga láta nga denu,’ kun na. Á kinagi nayù minákkárgu kuna, ‘Ajian saw yù risíbum. Apam mu, ta alistiáum nga ulian, ta itúrâ mu yù límápulu lâ nga láta,’ kun na.

7 Á manganánnuán, minay yù tádday, á kinagi na gapay kuna, ‘Pígiá yù gatù mu sù yápù?’ Á kinagi na, ‘Magatù nga kaban nga baggâ.’ Á kinagi na kuna, ‘Á apam mu laguk yawe risíbum ta uliam mu, ta itúrâ mu yù walupulu lâ.’

8 “Á pakánnámmu nayù yápu na sù kingnguá nayù narákè nga aripan na, á kinagi na, ‘Ye, masírik yù tolay, ta ammu na nga paránan yù pakkatolayán na!’ ”

Á kinagi ni Apu Kesu nira, “Napiá yù ánnonò nayù minákkárgu nga nangilogò, nga kunnay sù ira ari manguruk kâ Namarò, ta masírik ira ánnè sù ira manguruk kâ Namarò, gapu ta ammu ra iyusá yù kukuá ra, tapè napiá yù áaggiád da.

9 Á yawe laguk yù itabarang ku nikayu ta napiá nu iyusá naw yù kukuá naw sawe dabbuno ta ángngabbák naw sù ira kábulun naw, tapè sangaw nu mapúnu, á mapaddulò kayu sù mannanáyun nga paggianán naw ta lángì.”

10 Á kinagi na paga ni Apu Kesu, “Á yù tolay nga ammu na manaron sù baddì nga mekatalà kuna, ammu na gapay manaron sangaw nu aru yù mekatalà kuna. Ngam yù tolay nga arán na ammu manaron ta baddì, kunnian gapay yù akkuán na, nu aru nakuan yù mekatalà kuna.

11 Á sikayu gapay, nu ari napiá yù ánnaron naw sù mekatalà nikayu sawe dabbuno, egga panò yù mangikatalà nikayu sù kukurugán nga karíku naw nga mannanáyun ta lángì? Awán!

12 Á nu ari kayu mekatalà nga manaron sù kukuá na tanakuán nga mepataron nikayu, egga

panò yù mangiyawâ nikayu, tapè ajjan yù kukuá naw lápay? Awán!

¹³ “Á awán ta tolay nga makapasserbi sù duá nga yápu na, gapu ta ayatan na yù tádday áんな ikalusso na yù tádday. Á nu pakimorayán na yù tádday, iluddè na yù tádday. Á kunnay gapay nikayu, ari kayu makapasserbi kâ Namarò nu yá lâ ikáyâ naw yù kuártu áんな yù kegatángán na sawe dabbuno.”

Dumá yù Ánningan ni Namarò sù Ánningan na Tolay ta Dabbuno

Mattiu 11:12-13; 5:31-32; Markus 10:11-12

¹⁴ Á yù ira Parisio, nakaginná ra sù kinagi ni Apu Kesu, á inuyoyungád da, gapu ta kitokkuk ira ta kuártu, á yáyù lâ ikáyâ da.

¹⁵ Á kinagi ni Apu Kesu nira, “Sikayu, agippípiá kayu, ta ipasingan naw sù ira tatolay yù piá naw, ngam ammu ni Namarò yù nonò naw! Á yù mappeddaráyaw áんな yù agippípiá, nga mepotun sawe dabbuno, aggira yù ikálirák ni Namarò.”

¹⁶ Á kinagi na gapay ni Apu Kesu, “Yù tunung nga inituddu ni Moyses áんな yù inituddu nayù ira ngaw ábbilinán ni Namarò, yáyù sinuttul nayù ira tatolay áddè ngaw, ta áddè ta dattál ni Kuan nga Minánnigù. Ngam dattál ni Kuan, pinegapuanán na mangilayalayâ sù napiá nga dámak nga meyan-nung sù pammagure ni Namarò, á aru laguk yù ira nga mapattû nga mesipà kuna.

¹⁷ Ngam yù tunung nga inituddu ni Moyses, ari mapangarián, mássiki nu baddì lâ. Á lumma yù lángì áんな dabbuno lage na pangarián nayù tunung ni Moyses.

18 Á ginnán naw yù tunung. Nu igúnge na laláki yù atáwa na pángè na mangatáwa ta tanakuán, á mangarallaw. Á nu mangatáwa yù laláki ta babay nga negúngay ta atáwa na, á mangarallaw gapay.”

Yù Nesimmu sù Maríku ánna si Lasaru nga Pobare

19 Á kinagi na paga ni Apu Kesu, “Ajjan yù tolay nga maríku nga nabbísti ta kunnay ta patul, nga mappabbúyá nga mappakán ta kággággaw.

20 Á ajjan gapay yù pobare nga mangngágan ta Lasaru, nga nallutululu yù baggi na, á ta kággággaw iyángé ra nga peddád da lâ ta aranni sù áttallungán na bale nayù maríku,

21 ta iddanamán na ta iyawâ da yù buttá ra kuna. Á minay yù ira ítu nga najijijil sù lutu na.

22 “Á manganánnuán, natay yù pobare. Á yù ira daroban ni Namarò, inâ da yù ikararuá nayù pobare ta makipabbúyá sù giád di Kákay Abrakam. Á manganánnuán, natay gapay yù maríku, á initanam da.

23 Á yá labbetán nayù ikararuá nayù maríku yù impiernu.

“Á karigirigâ nayù maríku ta impiernu, nattánguk ta arayyu, á nasingan na di Kákay Abrakam kâ Lasaru nga namerik kuna.

24 Á kinatolán nayù maríku laguk si Kákay Abrakam, á kinagi na, ‘Kákay Abrakam, ikállà mà ta dobam bì si Lasaru, ta en na pasínatán yù jilâ ta danum, tapè malannáwán, ta marigirigákà sawe api,’ kun na.

25 Ngam kinagi ni Abrakam kuna, ‘Ilû, nonotam mu ta aru yù napiá nga nálâ mu ngaw sù katolem ta dabbun. Ngam si Lasaru, narigirigâ ngaw. Á kunangane, nabannáyánin saw nga magayáyâ si Lasaru, á sikaw, maparigirigâ ka.

26 Á nepatalugáring ta awán ta awayyá mi nga mangabbák nikaw, ta ajjan yù aláwa nga abbû nga namassinná nittam, á awán ta makángay tán nga maggagu saw, á awán gapay ta makángay saw nga maggagu tán.’

27 “Á kinagi na laguk nayù ngaw maríku, ‘Á Kákay, ikállà mà bì, á dobam bì si Lasaru ta bale nayù yámà,

28 ta en na kagian sù ira límá nga wáwwagì ta pataliád da yù narákè nga ággangnguá ra, tapè ari ira gapay lubbè sawe giák ku, nga gián na jigâ,’ kun na.

29 Ngam kinagi ni Abrakam kuna, ‘Ajjan nira yù inipetúrâ na ngaw ni Namarò kári Moyses ánná yù ira ábbilinán. Ajjan laguk yù awayyá ren nayù ira wáwwagim nga manguruk.’

30 “Á kinagi na, ‘Wan, Kákay, ngam arád da ira tángngagan. Á nu ajjan yù naginnanolay nga umay nira, ta ipakánnámmu na nira yù kuruk, á likuránád da támma yù liwâ da, á manguruk ira mápugák.’

31 Ngam kinagi ni Abrakam kuna, ‘Nu arád da ginnán yù inituddu ni Moyses ánná yù ira káruán nga ábbilinán ni Namarò, arád da gapay kurugan nu umay nakuan yù naginnanolay nga makkagi nira.’ ”

17

*Yù Mesimmu sù Tolay nga Mamalliwâ
Mattiu 18:6-7, 21-22; Markus 9:42*

¹ Á kinagi ni Apu Kesu sù ira makituddu kuna, “Negagángay yù awayyá na tolay nga malliwâ. Ngam makállállà ira nga mamápáyâ áンna mangirudduák ta malliwâ yù ira kábulud da. Bay e! Kábbi ira!

² Ta más napiá nakuan nu igakkâ da yù ággilingán ta mangì sù bullo nayù tolay, á itabbà da ta bebay tapè matay, tapè awán ta mangituddu ta narákè sù ira kapángnguruk kâ Namarò.

³ Magimuguk kayu laguk, ta arán naw tudduán ta narákè yù ira ikáttole naw. Á nu malliwâ yù kabbulun naw, gammán naw. Á nu mabbabáwi ta liwâ na, pakomán naw.

⁴ Á nu ajjan yù tolay nga mameppitu nga malliwâ nikayu ta tangággaw, á mameppitu nga mattotoli nikayu nga makipakomá, máwák naw pakomán.”

Yù Meyannung sù Ángngikatalà tam kâ Namarò

⁵ Á yù ira sinudduán ni Apu Kesu, kinagi ra kuna, “Apu, pasikanam mu bì yù ángngikatalà mi kâ Namarò.”

⁶ Á kinagi ni Apu, “Mássiki nu makapi paga yù ángngikatalà naw, nga kunnay ta kabajjítán nga bini, á ajjan nakuan yù awayyá naw nga makkagi sawe káyu, ‘Mabaddul ka nga meyalì nga memulá ta bebayl’ á mapalurò!”

*Yù Meyannung sù Tarabáku tam nga Masserbi
kâ Namarò*

7 Á kinagi ni Apu Kesu, “Á ta ángngarigán nu ajjan yù tolay nga egga yù aripan na, á mattarabáku yù aripan na sù ákkomanán nayù yápu na onu manaron sù ayám na. Á sangaw nu púgák, lubbè ta balay nga maggapu sù ákkomanán. Á anni panò yù kagian nayù yápu na kuna? Kagian na panò ta umay kumán?

8 Ari gemma, ngam kagian na galâ, ‘E ka bì mabbagaw, á pataliám mu yù barawásim, á magapi ka tapè kumánà, ta sikán yù mapolu nga kumán, á ta kabalik ku kumán, á kumán ka gapay,’ kun na.

9 “Á ta ángngarigán nu tuppálan nayù aripan yù ipakuá nayù yápu na kuna, dayáwan na panò nayù yápu na? Ari gemma, ta yáyù gemma yù tarabáku nayù aripan.

10 Á sikayu gapay, ta kabalin naw manuppál sù ngámin nga ipakuá ni Namarò nikayu, á kagian naw lâ, ‘Ara-aripan kami lâ, á sinuppál mi lâ yù inipakuá na nikami nayù yápu mi megapu sù allà na nikami.’ ”

Pamammapiá ni Apu Kesu sù ira Mapulu nga Naggoggong

11 Á sù ánge ri Apu Kesu ta Jerusalem, nallakák ira sù lállátán na purubinsia na Samaria ánnna Galilia.

12 Á pakáranni ra ta tádday nga babálay, nerapunád da yù mapulu nga tatolay nga naggoggong, ngam arayyu lâ yù nanáddagád da.

13 Á kinatolád da si Apu Kesu, á kinagi ra kuna, “Mesturu, ikállà kami bì!” kud da.

14 Á pakasingan ni Apu Kesu sù ira naggoggong, kinagi na nira, “E kayu sù ira pári, tapè innad da yù baggi naw,” kun na. Á sù pappángè da nga umay sù pári, ikáddagâ lâ nammapiá iren.

15 Á yù tádday nira, pakasingan na ta nammapiá ngin, dagarágâ nanoli, nga makkatakatol sù áddáyo na kâ Namarò.

16 Á pakáddè na kâ Apu Kesu, namalittúkak ta arubáng na nga nabbalabálà.

Á yane tolay nga nanoli nga nabbalabálà kâ Apu Kesu, aggina yù taga Samaria nga ari Kudio, nga ikalusso nayù ira Kudio.

17 Á kinagi ni Apu Kesu sù ira mepulupulù kuna, “Ari panò mapulu yù ira nammapiá? Á ajjan saw yù tádday. Isaw giád da panò nayù ira siám?

18 Á ngattá, ta yawe lâ nga ari Kudio yù nattoli nga maddáyaw kâ Namarò!”

19 Á kinagi na gapay sù tolay, “Gumikkáng ka, ta mánav ken, ta nammapiá ken megapu sù ángngikatalà mu nikán,” kun na.

Yù Meyannung sù Dattál nayù Pammagure ni Namarò

Mattiū 24:23-28, 37-41

20 Á ajjan yù ira Parisio nga minay nangiyabbû kâ Apu Kesu nu káni yù dattál nayù pammagure ni Namarò. Á simibbák si Apu Kesu, á kinagi na, “Awán bulubugá ta pakasinganán naw sù dattál nayù pammagure ni Namarò.

21 Á ari makagi na tolay ta ajjan saw onu ajjan tán, gapu ta ajjanin galâ sù nonò nayù ira mangruk.”

22 Á kinagi ni Apu Kesu sù ira makituddu kuna, “Mapattû kayu sangaw nga maningen sù mássiki lâ tádday nga ággo nayù pammagurè saw dabbuno, sikán nga Kaká na ngámin na tatolay, ngam arán naw masingan.

23 Á sangaw ajjan yù ira umay makkagi ta ‘Ye, ajjan tán!’ Onu kagiad da, ‘Ajjan saw!’ Ari kayu mepulù nira! Arán naw pasikkálan!

24 Ta kunnay ta kilâ nga mamannawák ta lángì, kunnian sangaw yù pattolì ta dabbuno, sikán nga Kaká na ngámin na tatolay.

25 Ngam máwák ta olu nga attamák ku yù aru nga panigirigâ da nikán áンna panakì da nikán nayù ira tatolay nga matolay ta ággawo.

26 “Á noka nu maddaggunà mattoli, sikán nga Kaká na ngámin na tatolay, á naggittá yù kustombare nayù ira tatolay sù kustombare ra ngaw ta keggá ra ngaw di Noe.

27 Ta yá lâ sinángngák da ngaw yù pakkákád da, pamissád da áンna pangatáwa ra, áddè ta ággaw nga pamatallung ni Namarò kári Noe sù dakal nga barangay. Á jimittál yù paddakal na danum, á nalítù yù dabbun, á neburuk yù ira tatolay nga ari simillung sù barangay, á nalaggabán ira.

28 “Á kunnay gapay sù kingnguá ra ngaw ta keggá ri Lot, ta sinángngák da lággapay yù pakkákád da, pamissád da, paggatagátang da, pallakaláku ra, pammulá ra, áンna pabbalabale ra.

29 Á kapállikuk di Lot nga nánaw ta ili na Sodoma, ikáddagâ lâ ajjan yù api áンna asupri nga naggapu ta lángì, nga nappannâ sù ili na Sodoma, á natuggi yù ira ngámin nga tatolay tán.

30 Á kunnay sù kustombare ra ngaw nayù ira tatolay ta keggá ri Lot, kunnian gapay sangaw yù ággaw nga pattoli, sikán nga Kaká na ngámin na tatolay.

31 “Á yáyù nga pappalánat takayu, ta sangaw nu duttál yù ággaw, á yù ira tatolay nga ajjan ta lawán na bale ra, ari iren nakuan tullung nga umay mangâ sù kukuá ra. Á yù ira nga ajjan ta ákkomanád da, ari ira nakuan lubbè.

32 Á nonotan naw yù ngaw atáwa ni Lot, tapè arán naw párigán! Ta pattálo ra ta ili na Sodoma, ninonò na lâ nayù babay yù kukuá na, á arán na kinuruk yù kinagi ni Namarò. Á nabbáli ta asin nga nanáddak ta kun na kallang.

33 Á yù tolay nga mangiddù ta baggi na ta dab-buno, á matay gemma galâ. Ngam yù tolay nga mangitapil sù baggi na megapu sù ángnguruk na kâ Namarò, napiá yù áaggián na, ta mesipà kâ Namarò ta áddè ta áddè.

34 “Á kagiak ku nikayu, ta ángngarigán nu gabi yù tappì ku, á nu ajjan duá nga tolay nga madduruk nga makkaturuk, á málâ yù táddy, á mabattáng yù táddy.

35 Á kunnay gapay sù ira duá nga bábbay nga mabbáyu, ta málâ yù táddy á mabattáng yù táddy.

36 Á mássiki yù ira duá gapay nga mattarabáku sù ákkomanán, málâ yù táddy á mabattáng yù táddy.”

37 Á yù ira makituddu kâ Apu Kesu, pakaginná ra karannian, kinagi ra kuna, “Apu, isaw gián na?” Á kinagi na, “Yù gián nayù natay, yáyù

pagunnurán nayù ira bukkaw.”*

18

Yù Babay nga Bálu áンna yù Kues

¹ Á nagángngarigán si Apu Kesu sù ira makituddu kuna, ta ituddu na nira ta máwák da nga ari malurâ nga makimállà kâ Namarò, á ari ira mabbábâng sù ángngikatalà da kuna.

² Á kinagi ni Apu Kesu, “Ajjan sù tádday nga ili yù kues nga ari bulubugá maganássing kâ Namarò, á arán na gapay pakimorayán yù ira kábulun na nga tatolay.

³ “Á táne ili, ajjan yù babay nga bálu nga sigídá nga umay sù kues, á kagian na kuna, ‘Abbágám mà bì, ta ajjan yù tolay nga iddâ nangà lâ ikeká, nga awánà gemma ta liwâ,’ kun na.

⁴ Á ta olu, arán na sinángngák nayù kues. Ngam manganánnuán, ninonò na, nga kun na, ‘Mássiki arák ku ikássing si Namarò áンna awán ta pasirák ku sù ira ikáttolè,

⁵ ngam panunnuták ku yù mangikeká sù babay, marakè makkara-ángay yù babay nikán, áddè ta arák ku kalurâ!’ ”

⁶ Á kabalin na nagángngarigán ni Apu Kesu, á kinagi na, “Naginná naw yù kingnguá nayù kues, ta mássiki nu arán na inabbágán yù babay ta olu nga ánge na kuna, ngam inabbágán na galâ.

* **17:37** Á yù kebalinán nayù kinagi na támma, ta alistu yù keparámak nayù nesimmu. Á yù tádday nga kebalinán na yù aru nga tatolay nga maggiraw sangaw nu pakarámak da. Otturu, yù bukkaw yù panákkilalán nayù ira ngaw suddálu nayù ira mam-maguray ta ili na Roma.

7 Á nepatalugáring kâ Namarò, ta ari panò dán nga naparán nga mangabbák sù ira tatole na, nga sigídá makimállà kuna ta ággaw áンna gabi? Abbágán na ira gemma, á arán na ira ikikkítulán.

8 Ta kuruk yù kagiak ku nikayu, ta dagarágâ nga abbágán ni Namarò yù ira tatole na. Ngam sangaw nu mattolingà ta dabbuno, sikán nga Kaká na ngámin na tatolay, ajian panò sangaw yù ira marángnganák ku nga manguruk nikán? Baddì ira lâ, ta aru yù ira manakì nikán.”

*Yù Duá ira nga Minay Nakimállà sù Mangilin
nga Kapilliá ta Jerusalem*

9 Á nagángngarigán si Apu Kesu, ta ammu na ta ajian yù ira makkagi ta aggira yù kapiánán, á iluddè da yù ira kábulud da.

10 Á kinagi ni Apu Kesu nira, “Ajian yù duá nga lálláki nga minay sù mangilin nga kapilliá ta Jerusalem, tapè makimállà ira. Á Parisio yù táddy, á yù táddy yù mináttuki ta buwì.

11 Á minárayyu yù Parisio ta baddì sù mináttuki ta buwì, á nanáddak nga nakimállà, á kinagi na, ‘Apu Namarò, mabbalabálakà nikaw ta aringà negittá sù ira káruán, ta aringà mokkuk, aringà massiri, aringà minángngarallaw, á aringà gapay negittá téne tolay nga mináttuki ta buwì.

12 Á sikán, mamidduángà nga ari kumán ta tangaliguán tapè makimállakà. Á iyawâ ku nikaw yù mekamapulu sù ngámin nga málâ ku,’ kun na. Yáyù yù ákkimállà nayù Parisio.

13 “Ngam yù tolay nga mináttuki ta buwì, minay nanáddak ta arayyu, á nakkummak áンna kid-

duk na yù gáko na, gapu ta maraddam sù liwâna. Á kinagi na, ‘Apu Namarò, ikállà mà bì, ta minálliwákà!’ kun na.

¹⁴ “Á kuruk yawe nga kagiak ku nikayu, ta pinakomá ni Namarò galâ yù mináttuki ta buwì ánnè sù Parisio. Á yù ira nga mappeddaráyaw, aggira yù mepasiránán ta arubáng ni Namarò. Ngam yù tolay nga tumulù, nga makipakomá kâ Namarò sù liwâna, aggina yù meparáyaw.”

*Yù Pangikállà ni Apu Kesu sù ira Ábbing
Mattiu 19:13-15; Markus 10:13-16*

¹⁵ Á tádday ággaw sù arád da paga pakáddè di Apu Kesu ta Jerusalem, á minay yù ira tatolay nga iniyángé ra yù ira ánâ da kâ Apu Kesu, tapè ipotun na yù limá na sù ira ábbing ta kunnay ta kustombare ra, á kagian na yù pangiddù ni Namarò nira. Á yù ira makituddu kâ Apu Kesu, nasingad da yù pangiyángé ra sù ira ábbing, á gimmá ra ira.

¹⁶ Ngam inagálán ni Apu Kesu yù ira ábbing, á kinagi na sù ira makituddu kuna, “Arán naw gammán yù ánge nayù ira ábbing nikán, ta yù ira tatolay nga kunnay nira, aggira yù mesipà sù pammagure ni Namarò.

¹⁷ Á kuruk yawe nga kagiak ku nikayu, nu ari kayu tumulù nga mangikatalà kâ Namarò ta kunnay sù ángngikatalà na abbing, ari kayu bulubugá mesipà sù pammagure na.”

*Yù Ánge nayù Maríku kâ Apu Kesu
Mattiu 19:16-30; Markus 10:17-31*

¹⁸ Á minay kâ Apu Kesu yù tádday nga Kudio nga makáwayyá, á kinagi na, “Mesturu, sikaw

yù kapianan nga mangituddu. Á anni laguk yù akkuák ku, tapè mesipakà kâ Namarò ta áddè ta áddè?" kun na.

¹⁹ Á kinagi ni Apu Kesu kuna, "Ngattá, ta kagiam mu ta sikán yù kapianan? Awán bulubugá ta kapianan, nu ari lâ si Namarò!

²⁰ Á ammul gemma yù tuttulam mu nakuan nga tunung ni Namarò: Ari ka mangarallaw, ari ka mamapátay, ari ka makkokò, ari ka massirisiri, á pakimorayám mu yù ira darakal mu," kun na.

²¹ Á kinagi nayù tolay, "Wan, á sinuppál ku ngámin dannian áddè sù kabaddì ku," kun na.

²² Á kinagi ni Apu Kesu kuna, "Ajjan lâ paga yù akkuám mu nakuan, ta em mu iláku yù ngámin nga kukuám, á isinek mu yù pallakuám mu sù ira magawák, tapè ajjan yù tali nayù kukuám nga pakappián ni Namarò ta lángì. Á kabalim mu manuppál karannian, umay ka laguk tumuttul nikán," kun na.

²³ Ngam ta pakaginná nayù tolay sù kinagi na, nerallà yù daddam na, gapu ta aru yù kukuá na.

²⁴ Á pakasingan ni Apu Kesu ta maraddam yù maríku, kinagi na sù ira makituddu kuna, "Marigâ garè nga tumulu yù maríku kâ Namarò, tapè mesipà nakuan sù pammagure na.

²⁵ Á ta ángngarigán, kunnay ta karigâ na labbû na dakal nga ayám nga kamel sù abbû na dágum, á kunnian gapay, marigâ yù kesipà nayù maríku sù pammagure ni Namarò."

²⁶ Á napállâ yù ira nakaginná sù kinagi na. Á kinagi ra, "Á nu arán na awayyá na maríku nga

mesipà sù pammagure ni Namarò, á asinni laguk yù mesipà?”

27 Á kinagi ni Apu Kesu nira, “Mássiki nu arán na awayyá na tolay nga palurotan, awayyá ni Namarò nga palurotan. Á yáyù nga meyígù yù ira ngámin nga mangruk kuna, mássiki nu maríku onu pobare,” kun na.

28 Á kinagi ni Eduru, “Apu, nonopam mu kami, ta nánawám mi ngámin, tapè tumuttul kami nikaw.” kun na.

29 Á kinagi ni Apu Kesu nira, “Kuruk yawe nga kagiak ku nikayu, ta nu pánawán na tolay yù bale na, atáwa na, wáwwagi na, darakal na, onu ánâ na tapè mesipà sù pammagure ni Namarò,

30 á aru yù bálà na nga napiá nga meyawâ kuna ta paggián na paga ta dabbuno ánnè sù nánawán na, á mepattolay noka kâ Namarò ta áddè ta áddè.”

*Pilluan ni Apu Kesu Magubobuk sù Meyannung
ta Pate na*
Mattiū 20:17-19; Markus 10:32-34

31 Á si Apu Kesu, inilillì na yù ira mapulu duá nga sinudduán na, á kinagi na nira, “Ginnán naw bì yù kagiak ku, ta umay ittam ta Jerusalem. Á tappì tam tán, mapalurò yù ngámin nga inipetúrâ na ngaw ni Namarò sù ira ábbilinán na, nga mesimmu nikán nga Kaká na ngámin na tatolay.

32 Ta gaputad dangà sangaw, á iyawâ dangà sù ira ari Kudio. Á uyu-uyawad dangà, pakkakagiád dangà, áンna pallulutábád dangà.

33 Á palapaligatad dangà, á papatáyad dangà. Ngam maginannolayà ta mekatallu nga ággaw,” kun ni Apu Kesu.

34 Ngam arád da bulubugá nánnámmuán nayù ira sinudduán na yù kinagi na, gapu ta kunnay ta monak nga nelímak nira, á arád da nánnámmuán yù kebalinán na.

Yù Pamammapiá ni Apu Kesu sù Buling

Mattiu 20:29-34; Markus 10:46-52

35 Á paddaggud di Apu Kesu tumunù sù ili na Jeriku, aijan yù tolay nga buling nga nagitubang nga makilimù ta aggik na dálan.

36 Á ta pakaginná nayù buling ta aru yù ira tatolay nga mattalebák, á kinagi na, “Anni yù nesimmu? Ngattá, ta aru yù mattatalebák?” kun na.

37 Á kinagi ra kuna, “Mattalebák si Apu Kesu nga taga Nasaret,” kud da.

38 Á nakkatol, á kinagi na, “Apu Kesu, nga ginaká ni Patul Dabid, ikállà mà bì!” kun na.

39 Á yù ira tatolay nga napolu, gimmá ra, á kinagi ra, “Magimammà ka!” kud da. Ngam iniyássikan na nakkatol, nga kun na, “Sikaw nga ginaká ni Patul Dabid, ikállà mà bì!”

40 Á pakaginná ni Apu Kesu sù pakkatol nayù buling, á nagginnà, á kinagi na nira ta iyángé ra yù buling kuna. Á pakerakkì da kuna, nagiyabbû si Apu Kesu sù buling,

41 “Anni yù ikáyâ mu nga akkuák ku megapu nikaw?” Á kinagi na, “Apu, gustù ta makasin-ganakin,” kun na.

42 Á kinagi ni Apu Kesu kuna, “Wan. Makasin-gan ken laguk, ta napammapiá ken megapu sù ángngikatalà mu nikán.”

43 Á dagarágâ nakasingan, á nepattututtul nira nga maddáyaw kâ Namarò. Á yù ira tatolay, naddáyaw ira gapay kâ Namarò gapu ta nasingad da yù nesimmu.

19

Pakkaragâ ni Sakio nga Makasingan kâ Apu Kesu

1 Á nattalebák di Apu Kesu ta ili na Jeriku.

2 Á ajjan tán yù tolay nga maríku nga mangngagan ta Sakio. Aggina yù tádday nga kátannangán nayù ira mináttuki ta buwì.

3 Á gustu na nga innan si Apu Kesu, ngam awán ta awayyá na, gapu sù káru nayù ira tatolay ámma alinnâ garè si Sakio.

4 Á yáyù nga nakkarerá nga napolu nga nakkalay ta káyu, tapè masingan na sangaw nu mattalebák tán.

5 Á pakáddè ni Apu Kesu ta káyu nga gián ni Sakio, á nattánguk, á kinagi na kâ Sakio, “Á apurám mu ámmutták, ta ek ku ta balem magammâl” kun na.

6 Á dagarágâ gimitták si Sakio, á ayatán nga mamaddulò kuna.

7 Á pakasingan nayù ira tatolay ta minay si Apu Kesu sù bale ni Sakio, naddagaragim ira, á kinagi ra, “Ngattá, ta makiálliuk yawe tolay sù bale nayù minálliwâ!” kud da.

8 Ngam si Sakio, nanáddak ta arubáng nayù ira tatolay, á kinagi na kâ Apu Kesu, “Apu, iyawâ ku yù gadduá nayù ngámin nga kukuâ sù ira pobare. Á yù sinuítì ku, taliák ku ta taggiappâ yù taggitádday,” kun na.

9 Á pakaginná ni Apu Kesu sù kinagi ni Sakio, nga italákkuruk na, á kinagi ni Apu Kesu kuna, “Sakio, kunangane ta ággawo meyígù kayin ánná yù ira kábbalem! Á ari kayu mekanakanâ sù pamagikáru ni Namarò ta tolay, gapu ta negittá yù ángngikatalà mu kâ Namarò sù ángngikatalà ni Abrakam. Yáyù nga mepasingan ta kuruk nga ginaká na ka ni Abrakam.

10 Á yáyù nga minayà saw, sikán nga Kaká na ngámin na tatolay, ta ek ku agálán ánná iyígù yù ira tatolay nga nagawawán megapu sù liwâ da, tapè umay ira makiyápu kâ Namarò ánná mesipà ira kuna.”

*Yù Pamalabálà ni Apu sù ira Mekatalà
Mattiu 25:14-30*

11 Á pallakák di Apu Kesu ta dálan, maddaggun ira nga makáddè ta Jerusalem. Á yù ira tatolay, gininná ra ta napiá yù kinagi ni Apu Kesu, ta kagiad da ta sangaw nu makalabbè ira ta Jerusalem, yáyù pamegapu nayù pammagure ni Namarò ta dabbuno. Á yáyù nga nagángngarigán si Apu Kesu nira.

12 Á kinagi ni Apu Kesu nira, “Ajjan yù tolay nga ginaká na patul nga nágalán ta umay ta arayyu nga páppatulán, tapè málâ na yù pakáwayyá na nga mappatul, á tapè manoli nga mammaguray sù gián na.

13 Á lage na mánaw sù gián na, inagálán na yù ira mapulu nga aripan na, á iniyawâ na nira nga katággitádday yù pirâ nga buláwán, á kinagi na nira, ‘Sù káwák ku, pagaruan naw yawe kuártu,’ kun na. Á nánaw.

14 “Á yù ira káruán nga tatolay nga maggián sù lugár na, malussaw ira kuna. Á yáyù nga jinok da yù ira tumuttul kuna nga makkagi ta panakitád da nga mappatul nira.

15 Á mássiki nu manakì ira kuna, ngam nálâ na yù pakáwayyá na nga mappatul, á nanoli sù gián na. Á inipágál na yù ira aripan na nga iniddán ta pirâ, tapè ammu na nu pígiá yù naganánsiá ra.

16 Á minay yù tádday nga aripan, á kinagi na, ‘Apu Patul, nabbalin ta mapulu yù tádday nga pirâ nga iniyawâ mu nikán,’ kun na.

17 ‘Á napiá yù kingnguám,’ kun nayù patul kuna. ‘Á sikaw yù napiá nga aripan. Á gapu ta pangikatalakán ka ta baddì nga inikatala ku nikaw, á iyawâ ku nikaw yù pakáwayyám sù mapulu nga ili,’ kun nayù patul kuna.

18 “Á manganánnuán, minay yù mekaruá nga aripan, á kinagi na, ‘Apu Patul, pinabbalik ku ta límá yù tádday nga iniyawâ mu nikán,’ kun na.

19 ‘Á sikaw gapay, mammaguray ka laguk ta límánga ili,’ kun nayù patul kuna.

20 “Á minay yù tádday nga aripan ta arubáng nayù patul, á kinagi na, ‘Apu Patul, ajjan saw yù pirâ mu nga nabungun, nga pinakappiák ku,

21 gapu ta maganássingà nikaw. Ta ammù ta mapporay ka nga maríku megapu sù bannák nayù

ira káruán nga tatolay, ta apam mu ta kukuám yù arám mu pabbannagán,’ kun na.

22 Á kinagi nayù patul kuna, ‘Mapanunnután ka megapu sù kinagim, sikaw nga narákè nga aripan! Ta kinagim ta ammum ta sikán yù mapporay nga mangâ sù arák ku pabbannagán.

23 Á nu ammum yian, ngattá ta arám mu inibángku yù kuártù, tapè málâ ku yù baddì nga ganánsiá na sù panoli!

24 “Á kinagi na laguk nayù patul sù ira nanáddak tán, ‘Apan naw yù kuártu na, á iyawâ naw sù tolay nga eggá kuna yù mapulu,’ kun na.

25 Ngam kinagi ra, ‘Á wan, Apu, ngam ajjanin gemma yù mapulu kuna!’ kud da.

26 Á kinagi nayù patul nira, ‘Wan, á kuruk yawe nga kagiak ku nikayu. Yù tolay nga mekatalà, nga napiá yù ángngiyusá na sù eggá kuna, malannapán yù eggá kuna. Ngam yù tolay nga ari napiá yù ángngiyusá na sù nekatalà kuna, mári kuna mássiki yù baddì nga nekatalà kuna.

27 Á yù ira nga malussaw nikán, nga nanakì ta sikán yù mammaguray nira, iyánge naw ira saw, tapè papatáyan naw ira ta arubáng ku.’ ”

Yù Tallung di Apu Kesu ta Jerusalem

Mattiū 21:1-11; Markus 11:1-11; Kuan 12:12-19

28 Kabalin na nagángngarigán ni Apu Kesu nira, á minay napolu nga mappángè ta Jerusalem.

29 Á pakarakki da sù ira ili na Bepagi ánnna Bitania, naginnà ira sù puddul nga mangngágán ta Olibo. Á inagálán ni Apu Kesu yù duá nga makituddu kuna, á kinagi na nira,

30 “Mapolu kayu sù ili, á sù tallung naw, marángnganán naw yù kígaw nga kabáyu nga ari paga nattakayán. Ubbarán naw, á iyángé naw saw.

31 Á nu ajjan yù mangiyabbû ta anni má ta ubbarán naw, á kagian naw lâ kuna, ‘Máwák ni Apu,’ kun naw kuna.”

32 Á minay yù ira jinok ni Apu Kesu, á nálek da ngámin yù kunnay sù kinagi na.

33 Á pagubbák da sù kaddang nayù kígaw, iniyabbû na nira nayù makákkuá, “Anni má ta ubbarán naw?”

34 Á kinagi ra, “Máwák ni Apu.”

35 Á iniyángé ra yù kígaw kâ Apu Kesu. Á ininánnâ da yù gámì da sù barâ na, á pinakkabáyu ra si Apu Kesu kuna.

36 Á pakkabáyu na nga mappángè ta Jerusalem, ininánnâ nayù ira káruán nga tatolay yù gámì da ta dálân.

37 Á maddaggun nga makáddè di Apu Kesu ta ili na Jerusalem. Á kitáru yù ira nga mepulù kuna. Á utù da sù puddul na Olibo, namegapu ira ngámin nga ikatakatol da yù áddáyo ra kâ Namarò, gapu ta pagayáyâ da sù ngámin nga pinagaddátu na nga nasingad da.

38 Á kinagi ra,
“Dayáwat tam yù Patul nga jinok ni Namarò, nga umay mammaguray nittam!
Meparáyaw ta lángì si Namarò nga Kotunán, áンna napiá áンna magimammà yù gián na!”

39 Á yù ira káruán nga Parisio nga nepulù nira, gapu ta kagiad da ta tolay lâ si Apu Kesu, kinagi

ra kuna, “Mesturu, gammám mu yù paddáyo nayù ira tatolay, ta malliwâ ira!” kud da.

40 Á simibbák si Apu Kesu, á kinagi na nira, “Kuruk yù kagiak ku nikayu, ta nu magimammà ira nakuan, á yù ira batu ta dálan yù makkatol nga maddáyaw kâ Namarò.”

Yù Pakkulè ni Apu Kesu sù ira taga Jerusalem

41 Á pakáranni ra ta ili na Jerusalem, nasingan ni Apu Kesu yù ili, á nakalò yù pangikállà na sù ira tatolay nga taga Jesusalem, á nakkulè si Apu Kesu megapu nira.

42 Á kinagi na, “Sikayu nga taga Jerusalem, parè bì nakuan ta kánnámmuán naw yù paggapuán nayù ággimammà naw. Parè bì ta kánnámmuán naw yù máwák naw nga makipakomá kâ Namarò kunangane ta ággawo, tapè mapiá nakuan yù áaggián naw kuna! Ngam awánin ta awayyá naw nga mánnámmuán, ta nelímak nikayu.

43 Á kábbi kayu, ta duttál yù ággaw nga umay yù ira malussaw nga makigerrá nikayu. Á alikúbungad da kayu, tapè ari kayu makalawán.

44 Á papatáyad da kayu áンna yù ira ánâ naw. Á bugayad da yù ngámin nga babále naw, á iwarawarâ da yù batu nga napadday ta balay, gapu ta panaki naw sù ánge ni Namarò nga mangiyígú nikayu!”

Yù Ánge ni Apu Kesu sù Mangilin nga Kapilliá ta Jerusalem

Mattiu 21:12-17; Markus 11:15-19; Kuan 2:13-22

45 Á pakatunù di Apu Kesu ta Jerusalem, dagarágâ nga minay sù mangilin nga bale ni Namarò, á pinaturiák na yù ira nga malláku tán.

46 Á pamaturiák na nira, kinagi na nira, “Ajjan yù netúrâ nga kinagi ni Namarò, ‘Yù mangilin nga balè yù ákkimállatán nayù ira tatolay.’ Ngam sikayu, pabbalinan naw ta pallakuán nayù ira minángngilogò!”

47 Á ta kággággaw minay si Apu Kesu nga mangituddu sù mangilin nga bale ni Namarò. Á yù ira kátannangán nga pári áンna yù ira mangituddu sù tunung ni Moyses áンna yù ira tatolay nga makáwayyá, inigagánge ra ipapátay.

48 Ngam arád da bulubugá paga makuá, gapu ta makkaragâ yù ira tatolay nga magginná sù ngámín nga kagian na.

20

Iyabbû da yù Naggapuán nayù Pakáwayyá ni Apu Kesu

Mattiu 21:23-27; Markus 11:27-33

1 Á tádday ággaw nga pangituddu ni Apu Kesu sù ira tatolay sù mangilin nga kapilliá, inilayalayâ na yù napiá nga dámak nga meyannung sù ángngiyígù ni Namarò. Á minay sù gián na yù ira kátannangán nga pári áンna yù ira mangituddu sù tunung ni Moyses áンna yù ira giriámán na Kudio.

2 Á kinagi ra kuna, “Asinni yù nangiyawâ nikaw sù pakáwayyám nga akkuám mu nga kunniaw? Asinni naddok nikaw?” kud da.

3 Á kinagi ni Apu Kesu nira, “Ajjan bì mapolu iyabbû ku nikayu nga tabbagan naw.

4 Isaw naggapuán nayù pakáwayyá ni Kuan nga Minánnigù? Jinok ni Namarò, onu tolay yù naddok kuna?” kun na.

5 Á nallillì ira laguk nga nakkaká-ubobuk nu anni yù itabbák da. Á kinagi ra, “Nu kagiat tam nakuan ta si Namarò yù naddok kâ Kuan, á iyabbû na sangaw nu anni má ta arát tam kurugan yù kinagi ni Kuan nga meyannung kâ Namarò?

6 Ngam máyâ panò nu kagiat tam ta tolay yù paggapuán nayù pakáwayyá na, marakè payangan nayù tatolay ittam? Ta kurugan nayù ira tatolay ta ábbilinán ni Namarò si Kuan,” kud da.

7 Á kabalid da nakkaká-ubobuk, kinagi ra galâ kâ Apu Kesu, “Arám mi garè ammu nu asinni yù naddok kâ Kuan.”

8 Á kinagi ni Apu Kesu nira, “Arák ku gapay kagian nikayu yù naggapuán nayù pakáwayyâ.”

*Yù Pagángngarigán ni Apu Kesu nga Meyannung
sù ira Manakì kuna*

Mattiū 21:33-46; Markus 12:1-12

9 Á nagángngarigán si Apu Kesu mángin sù ira tatolay, á kinagi na, “Ajjan yù tolay nga namulá ta úbas. Á inipataron na yù kamulán na sù ira makirabbun, gapu ta ajjan yù angayán na ta arayyu nga lugár, á ammu na ta mabayák tán.

10 “Á dattál na kapusik nayù bungá na úbas, jinok nayù makáddabbun yù tádday nga aripan na ta umay mangâ ta balle na. Á labbè na sù ira makirabbun, pinalapalù da, á pinapáno ra nga awán bulubugá ta iniyawâ da kuna.

¹¹ Á jinok na yù mekaruá nga aripan na, ngam kunnay sù napolu, pinalapalù da má nga ini-pasiránad da, á pinapáno ra gapay nga awán bulubugá ta inâ na.

¹² Á jinok na má yù mekatallu gapay. Á bini-garád da ánnna pinapáno ra má.

¹³ “Á ninonò na laguk nayù makákkuá ta dabbun nu anni yù akkuán na. Á kinagi na, ‘Yawe yù akkuák ku. Dobak ku yù anâ ku nga iddukak ku, abernu pakimorayád da.’

¹⁴ Ngam ta pakasingan nayù ira makirabbun sù anâ na, nakkaká-ubobuk ira, á kinagi ra, ‘Yawe yù pangiyawatán na sangaw nayù makákkuá sawe dabbun. Papatáyat tam laguk tapè kukuá tam yù dabbun na.’

¹⁵ Á ginápù da, á inilawád da sù kamulán, á pinapáte ra.

“Á gapu ta kunnian kingnguá ra, á anni panò yù akkuán nayù makákkuá ta kamulán sù ira makirabbun?

¹⁶ Á aggina laguk yù umay, á papatáyan na ira. Á ipataron na sangaw yù kamulán na sù ira tanakuán,” kun ni Apu Kesu. Á pakaginná nayù ira tatolay sù kinagi na, napállâ ira, á kinagi ra, “Ari lâ nakuan mesimmu!” kud da.

¹⁷ Ngam inni-innan ni Apu Kesu ira, á kinagi na nira, “Nu ari nakuan kunnian yù mesimmu, á anni panò yù kebalinán nayù dán nga inipetúrâ ni Namarò?

‘Yù batu nga inipuerá nayù ira mabbalay, aggina yù sinullà ni Namarò nga panáddagán nayù balay.’

18 Á yù ira tatolay nga mangipuerá sù sinullà ni Namarò nga meyárik ta batu, á kunnay ira ta napannâ nga makattakattu ta batu. Á yù ira nga kunnay ta napannátán nayù batu, kunnay ira ta marappì nga maburâ.” Á yá kebalinán na, si Apu Kesu yù awayyá ra nga pakiyígután. Á nu lonád da yù awayyá ra, ari ira makipakomá kâ Namarò, á maggián ira lâ nga ari napakomá yù liwâ da, á mekanakanâ ira sù pore ni Namarò.

Pangiyabbû da ta Meyannung ta Pappagá ra ta Buwì

Mattiu 22:15-22; Markus 12:13-17

19 Á yù ira mangituddu sù tunung ni Moyses áンna yù ira kátannangán nga pári, ammu ra ta aggira yù inubobuk ni Apu Kesu sù ángngarigán na, á nappanà yù lusso ra kuna. Á gaputad da nakuan, ngam arád da pinalurò gapu ta maganássing ira sù ira tatolay.

20 Á yáyù nga sinissimmurád da. Á inagálád da yù ira nga jinok da ta umay ira manukuk kuna. Á áppè pípiá ira nga magiyabbû kuna, tapè málek da yù awayyá ra nga mangikeká kuna ta arubáng nayù guginador.

21 Á jimikkì ira laguk kâ Apu Kesu, á kinagi ra kuna, “Mesturu, ammu mi ta matunung yù ngámin nga ituddum áンna ngámin nga kagiam mu, á arám mu irumá yù ira tatolay, ta ituddum yù napiá nga ure ni Namarò nga ipatuppál na nittam.

22 Á yáyù nga iyabbû mi nikaw, ari panò mekon-tará sù tunung ni Moyses nu mappagá ittam ta buwì kâ Patul Sisar ta Roma?” kud da.

23 Á natákál ni Apu Kesu yù ángngilogò nayù ira nagiyabbû, á yáyù nga kinagi na nira,

24 “Ipasingan naw bì nikán yù pirâ nga ipappagá naw nakuan ta buwì.” Á pakasingan ni Apu Kesu sù pirâ, iniyabbû na nira, “Asinni yù makámmammang ánnna makángngágan nga nemárká sawe pirâ?” kun na. “Si Patul Sisar,” kud da.

25 Á kinagi ni Apu Kesu nira, “Wan gemma! Á yáyù nga mappagá kayu ta buwì sù patul, ta kukuá na gemma. Á kunnian gapay sù kukuá ni Namarò, ta iyawâ naw gapay kuna yù kukuá na,” kun na.

26 Á awán ta málek da nga liwâ na sù kinagi na ta arubáng nayù ira tatolay. Á nerallà yù kapállâ da sù napiá nga initabbák na nira, á ari ira nakkituk.

Yù Meyannung ta Paginnanolay nayù ira Námmatay

Mattiū 22:23-33; Markus 12:18-27

27 Á ajjan gapay tán yù ira Sadusio. Aggira yù makkagi ta ari maginnanolay yù ira námmatay. Á minay ira gapay kâ Apu Kesu, á kinagi ra kuna,

28 “Mesturu, ajjan yù initúrâ na ngaw ni Moyses nga kagian na, ‘Nu matay yù laláki nga natayán na yù atáwa na nga awán ta anâ da, atawán nayù wagi na yù atáwa na, tapè nu maganâ ira, á ajjan yù mebiláng ta anâ nayù natay.’

29 Á ajjan ngaw yù pitu nga lálláki nga mawwawági, á nangatáwa yù kaká, á natayán na yù atáwa na nga awán ta anâ da.

30 Á yù mekaruá nga wagi na, inatáwa na yù atáwa nayù kaká na, á natayán na má, nga awán ta anâ da.

31 Á kunnian má gapay sù mekatallu nga wagi na, áddè sù mekapitu. Natay ira ngámin nga awán ta anâ da.

32 Á naporíán nga natay gapay yù babay.

33 Á nu kuruk ta maginnanolay yù ira námmatay noka, asinni laguk yù kukurugán nga atáwa na, ta inatáwa ra ngámin nga pitu?” kud da.

34 Á kinagi ni Apu Kesu nira, “Mangatáwa yù ira tatolay ta dabbuno.

35 Ngam sangaw nu duttál yù paginnanole nayù ira nga ibiláng ni Namarò ta mepángngà nga mepaginnanolay nga mesipà kuna ta lángì, ari ira maggagáttáwa tán nga ággaw.

36 Á ari ira matamatay, ngam kunnay ira sù ira daroban ni Namarò, ta ánâ na ira ni Namarò nga paginnolanayan na.

37 “Á mássiki si Kákay Moyses, inituddu na ngaw yù paginnanole nayù ira námmatay. Ta nabibbik tam yù pangistoriá na sù dakkì na sù maggata-gatang nga káyu, sù pakiubobuk ni Namarò kuna. Á kinagi ni Moyses ta si Namarò yù pakimorayád di Abrakam kári Isak kâ Akup.

38 Á yáyù nga ammu tam ta matolay paga di Abrakam, gapu ta yù ira lâ nga matolay yù makapaddáyaw kâ Namarò, ngam ari gemma yù ira námmatay. Á ta ánniganán ni Namarò, matolay paga yù ira ngámin, mássiki yù ira nga natayin yù baggi ra.”

39 Á yù ira káruán nga mangituddu sù tunung ni Moyses, kinagi ra lâ kâ Apu Kesu, “Mesturu, napiá yù initabbák mu!” kud da.

40 Á napállâ ira ngámin, á yáyù nga awán bulubugá ta tolay nga magiyabbû kuna.

*Asinni yù Sinullà ni Namarò ta Mammaguray?
Mattiu 22:41-46; Markus 12:35-37*

41 Á kinagi na laguk ni Apu Kesu nira, “Ajjan bì yù iyabbû ku nikayu. Ngattá ta ituddu ra ta ginaká ni Patul Dabid yù MakKiristu nga patul nga sinullà ni Namarò ta umay mammaguray?

42 Ta ajjan yù initúrâ na ngaw ni Dabid sù libru nga Salmo*, nga kunniaw:
 ‘Si Apu Namarò, kinagi na sù Yápù,
 “E ka bì magitubang ta jiwanák ku,
 sù ággitubangán nayù Kotunán nga Patul,
43 áddè ta arák ku appútan yù ira malussaw nikaw.”

Yáyù yù ubobuk ni Namarò nga initúrâ ni Dabid.

44 Á gapu ta kinagi ni Dabid ta Yápù na yù Patul nga sinullà ni Namarò, á kunnasi laguk ta kagiad da ta ginaká na galâ ni Dabid?”

Yù Liwâ nayù ira Mangituddu sù Tunung ni Moyses

Mattiu 23:1-36; Markus 12:38-40

45 Á ta pakaginná nayù ira ngámin nga tatolay, sinabarangán ni Apu Kesu yù ira makituddu kuna. Á kinagi na nira,

46 “Mappalán kayu, tapè arán naw párigán yù ira mangituddu sù tunung ni Moyses. Ta gustu ra lâ mabbarawási ta apaddu nga nakástá, nga

* **20:42** Yù kebalinán na Salmo yù libru nga netúratán ta aru nga Kansion nga pidde nayù ira ngaw tatole ni Namarò, nga pakimállà da áンna paddáyo ra kuna.

mappassapassiár, tapè makialimánu yù ira tatalay nira. Á ánge ra ta kapilliá, magitubang ira sù kapiánán nga ággitubangán. Á nu umay ira mepallálláng, gustu ra magitubang sù ággitubangán nayù meparáyaw.

⁴⁷ Á ilogò da yù ira bábbay nga nabálu, áんな gubatad da yù ngámin nga kukuá ra. Á ta pakimállà da, umay ira mappasingan nga makimállà ta mabayák, nga kunnay ta napiá. Ngam agippípiá ira, á aru yù ikáru ra sangaw nu pagikaruan ni Namarò ira.”

21

*Yù Inilimù nayù Bálú
Markus 12:41-44*

¹ Á ta keggá ra paga ta mangilin nga kapilliá, nallipay si Apu Kesu, á nasingan na yù ira maríku nga mangipay ta kuártu sù ággipayyán ta melimù.

² Á nasingan na gapay yù babay nga nabálu nga pobare nga minay nangipay ta duá lâ nga sintábu.

³ Á kinagi ni Apu Kesu sù ira makituddu kuna, “Kuruk yawe nga kagiak ku nikayu, ta masingan naw yane babay nga bálu, á ta ánnigan ni Namarò, aru yù inilimù na ánnè sù ira ngámin.

⁴ Á yù ira maríku, inilimù da yù baddì lâ nga naggapu sù soberá ra nga arád da igátáng. Ngam yù babay nga nabálu, inilimù na yù ngámin nga kuártu na, nga ipangâ na nakuan ta máwák na,” kun na.

*Kagian ni Apu Kesu yù Kabuge na noka nayù
Mangilin nga Kapilliá ta Jerusalem*

Mattiu 24:1-2; Markus 13:1-2

⁵ Á ajjan yù ira makkaká-ubobuk ta meyannung sù kapiá nayù mangilin nga kapilliá, gapu ta nakástá yù jijiing na nga batu áンna yù aru nga makkakerumá nga aruátan na nga neyawâ kâ Namarò. Á pakaginná ni Apu Kesu sù kinagi ra, á kinagi na nira,

⁶ “Á danniaw ira nga masingan naw, duttál sangaw yù ággaw nga kabugubuge na, á awán ta batu nga ari mabugay,” kun na.

*Yù Karigirigâ na Tolay ta Dattál nayù
Pagáddekan na Ággaw*

Mattiu 24:3-14; Markus 13:3-13

⁷ Á iniyabbû da kuna, “Mesturu, sangaw nu anni yù kesimmu nayù kinagim? Á anni yù panákkilalám mi ta dattál na?”

⁸ Á kinagi na nira, “Mappalán kayu, tapè ari kayu melogò, ta aru yù umay nga makkagi ta aggira si Apu Kesu Kiristu. Á kagiad da gapay ta duttálín yù pagáddekan na ággaw. Mappalán kayu laguk, á arán naw ira tuttulan.

⁹ Á mássiki nu marámak naw sangaw ta ajjan yù ira makigerrá áンna yù ira makiramá sù ira mammaguray nira, ngam ari kayu mabbagal, gapu ta kunniúrin yù mapolu nga mesimmu, ngam ari paga yù pagáddekan na ággaw,” kun na.

¹⁰ Á kinagi na laguk ni Apu Kesu nira, “Á yù tádday nga ili, makigerrá ira sù ira tanakuán nga

ili. Á yù ira makkakerumá nga páppatulán ta dabbuno, makigerrá ira.

11 Á aru yù lunik nga masikan. Á duttál yù bisin áンna makkakerumá nga tulágan ta káruán nga lugár. Á aru yù mesimmu ta lángì nga makapállâ áンna makánnanássing.

12 “Ngam lage na kesimmu na, mapolu nga gaputad da kayu nayù ira malussaw nikayu, á jigirigátad da kayu. Á ikeká ra kayu sù ira makáwayyá ta kapilliá na Kudio, tapè ikarsel da kayu. Á iyángé ra kayu gapay ta arubáng nayù ira patul áンna yù ira gubinador megapu sù ángnguruk naw nikán.

13 Á yáyù sangaw yù awayyá naw nga ipakánnámmu nira yù napiá nga dámak nga meyannung nikán.

14 “Á lage na kesimmu na, ipe naw yù urà naw laguk ta arán naw ikaburung yù itabbák naw nira.

15 Ta nu bestigarád da kayu, sikán yù mangipakánnámmu nikayu sù kagian naw nira. Á arád da matabbák yù kagian naw, gapu ta ipakánnámmù nikayu yù napiá nga itabbák naw sù ira malussaw nikayu. Á ari ira makatubáng nikayu.

16 Á mássiki yù ira kanakanáyun naw, yù ira darakal naw áンna wáwwagi naw, á yù ira kákkopun naw gapay, aggira yù mangikeká nikayu, á papatáyad da yù ira káruán nikayu.

17 Á yù ira ngámin nga tatolay, malussaw ira nikayu megapu sù ángnguruk naw nikán.

18 “Ngam si Namarò, arán na kayu bulubugá tájjián. Ari kayu mabburung!

19 Magattam kayu laguk. Ta mepattolay kayu kâ Namarò ta áddè ta áddè megapu sù napasigaggà nga ángngikatalà naw nikán.”

Yù Katalamán nayù Ili na Jerusalem

Mattiu 24:15-21; Markus 13:14-19

20 Á kinagi na gapay ni Apu Kesu nira, “Á nu masingan naw yù aru nga suddálu nga lepuanád da yù ili na Jerusalem, yáyù nga kánnámmuán naw ta maddaggunin yù katalamán na.

21 Á yù ira tatolay nga maggián ta purubinsia na Judiya, mattálaw ira nga umay ta puddul. Á nepatalugáring sù ira nga maggián ta ili na Jerusalem, mabbakkui ira. Á yù ira nga ajjan ta ákkomanád da ta lawán na ili, ari iren mattoli sù ili.

22 Ta yáyù pamagikáru ni Namarò sù ira tatolay nga nangipuerá kuna, tapè mapalurò yù ngámin nga inipetúrâ na sù ira ngaw ábbilinán na.

23 Á kábbi yù ira mabussì áンna yù ira mappasusu, ta mepallà yù karigirigâ nayù ira ngámin nga tatolay megapu sù ámmagikáru ni Namarò nira.

24 Á mapapátay ta bayunetá yù ira káruán. Á yù káruán nga ari matay, gaputad da ira nayù ira ari Kudio, á iyángé ra ira nga mebáluk ta arayyu ta makkakerumá nga páppatulán. Á ta ili na Jerusalem, mammaguray yù ira ari Kudio, á maguray lâ yù akkuád da áddè ta pamatukkâ ni Namarò nira.”

*Yù Mesimmu Lage nayù Pattoli nayù Kaká na Ngámin na Tatolay
Mattiu 24:29-31; Markus 13:24-27*

²⁵ Á kinagi na gapay ni Apu Kesu, “Á ta lage na pagáddekán na ággaw, aijan gapay yù mesimmu sù bilák, bulán áンna bituan. Á kunnay gapay sù bebay, nga makánnanássing yù gurù na áンna palung na. Á yù ira tatolay ta ngámin nga lugár, merallà yù assing da, á mabagabagal ira megapu sù mesimmu.

²⁶ Á maganássing yù ira tatolay áンna malupulupuk ira nga magiddak sù mesimmu ta ngámin nga dabbuno, nepatalugáring nu masingad da yù panguli nayù áaggián nayù bilák, bulán, áンna bituan ta lángì, ta mapagalì yù ngámin nga aijan ta lángì.

²⁷ Á umayà laguk nga mappasingan sù kunam ta lángì, nga mattoli sawe dabbuno, sikán nga Kaká na ngámin na tatolay, nga makáwayyá áンna maddalingárang.

²⁸ Á nu mamegapu dannian nga ikássing, patattaman naw yù nonò naw áンna magiddi-iddak kayu, ta duttálín yù kapalubbáng naw sù jigâ naw.”

Yù Keyarigán nayù Pattoli ni Apu Kesu ta Dabbuno

Mattiu 24:32-35; Markus 13:28-31

²⁹ Á nagángngarigán si Apu Kesu ta meyannung sù panoli na ta dabbuno, á kinagi na nira, “Inni-innan naw yù káyu nga igò áンna yù ira ngámin nga káruán nga káyu gapay.

³⁰ Nu masingan naw ta massungngì yù don na, á ammu naw ta maddaggunin yù dagun.

31 Á ta kunnian gapay, nu masingan naw danniaw nga mamegapu nga mesimmu ta kunnay sù kinagì, yáyù pakánnámmuán naw ta duttálín yù pammagure ni Namarò ta dabbuno.

32 Á kuruk yù kagiak ku nikayu, ajjan yù ira tatolay nga ari paga natay lage na kesimmu na ngámin.

33 Á mássiki nu mappasá noka yù ngámin nga ajjan ta lángì áンna yawe dabbuno, ngam ari bulubugá mapatalián yù kinagì nikayu, gapu ta mapalurò ngámin.”

Mapparán kayu tapè Dán nga Naparán kayin

34 Á kinagi na nira paga ni Apu Kesu, “Magimuguk kayu, marakè melingúnán naw sangaw yù kinagì nikayu, nu yá lâ tángngagan naw yù pabbúyá naw, pappissán naw, áンna pajjigirigâ naw sawe dabbuno. Ta nu máttamán naw, makaráring kayu sangaw nga kunnay ta masikuatán, nu duttál yù pagáddekan na ággaw.

35 Ta ikáddagâ lâ duttál yù ággaw nga pamanunnù ni Namarò sù ira ngámin nga tatolay ta ngámin nga dabbuno, á makaráring ira.

36 Á yáyù nga napiá nu mapparán kayu, á makimállà kayu kâ Namarò ta abbágán na kayu, tapè mapasigaggà yù ángnguruk naw kuna. Ta nu dán nga naparán kayu, á ajjan yù awayyá naw nga magattam ta jigâ nga kinagì nikayu nga mesimmu sangaw, áンna mappelò kayu nu umay kayu ta arubáng ku, sikán nga Kaká na ngámin na tatolay,” kun ni Apu Kesu.

37 Á naggián si Apu Kesu sù mangilin nga kapilliá ta kággággaw, nga mangituddu sù ira tatolay. Á ta kádagabi minay nagammâ sù puddul na Olibo.

38 Á yáyù nga minay yù ira ngámin nga tatolay ta káda alippánnawák sù mangilin nga kapilliá nga magginná sù ituddu na.

22

Yù Pangigagángē ra nga Mamapátay kâ Apu Kesu

*Mattiu 26:1-5, 14-16; Markus 14:1-2, 10-11;
Kuan 11:45-53*

1 Á maddaggunin yù piestá nga pakkákán nayù ira Kudio ta pán nga awán ta áppalappák na, nga mangngágan ta Panaddamád da sù Pattalebák nayù Daroban ni Namarò sù ira ngaw ginaká ni Israel túrin ta Egipto.

2 Á yù ira kátannangán nga pári áンna yù ira mangituddu sù tunung ni Moyses, inigagángē ra nga ipapátay si Apu Kesu, ngam inilímak da yù akkuád da, gapu ta assing da sù ira tatolay nga tumututtul kâ Apu Kesu.

3 Á si Satanas, nagunagán na si Kudas Iskariote, nga tádday sù ira mapulu duá nga sinudduán ni Apu Kesu.

4 Á minay laguk si Kudas nakiubobuk sù ira kátannangán nga pári áンna yù ira kapitán nayù ira magguárdiá sù mangilin nga kapilliá, nu kunnasi sangaw yù pangipagápù na kâ Apu Kesu.

5 Á nagayáyâ ira, á kinagi ra kuna ta táddanád da.

6 Á pattatarátu ra, namegapu si Kudas nga massísim kâ Apu Kesu, tapè málek na yù awayyá

na nga mangipagápù kuna sangaw nu awán ta tolay nga magaru nga mepulù kuna.

Papparád da ta Kanad da sù Piestá nga Panaddamád da

Mattiu 26:17-25; Markus 14:12-21; Kuan 13:21-30

⁷ Á ta piestá, jimittál yù ággaw nga pakkákád da ta pán nga awán ta áppalappák na, nga pangiyátáng da gapay sù kígaw na karneru kâ Namarò, nga kanad da ta panaddamád da.

⁸ Á jinok ni Apu Kesu di Eduru kâ Kuan, á kinagi na nira, “Umay kayu mapparán ta kanat tam ta panaddamát tam sù pattalebák nayù daroban ni Namarò sù ira ngaw naggaká nittam,” kun na.

⁹ Á kinagi ra kuna, “Á isaw em mi papparánán?” kud da.

¹⁰ Á kinagi na nira, “Umay kayu ta ili. Á labbè naw sangaw, marápun naw yù tolay nga namuttung ta ammutu. Tuttulan naw, ta yù balay nga tallungán na, yáyù gapay tallungán naw.

¹¹ Á kagian naw sù makábbalay, ‘Yù Mesturu, ipeyabbû na nikami nu isaw gián nayù pakkákanám mi ta panaddamám mi sù pattalebák nayù daroban, aggina ánnna sikami nga makituddu kuna,’ kun naw.

¹² Á ituluk na kayu ta utun, sù dakal nga lágum nga ajjan kuna yù ngámin nga máwák tam. Yáyù papparánán naw,” kun na.

¹³ Á minay di Eduru, á nálek da yù ngámin nga kunnay sù kinagi na, á pinarád da yù kanad da.

*Yù Naporíán nga Pakkákád di Apu Kesu áンna yù
ira Sinuddúan na
Mattiū 26:26-30; Markus 14:22-26; 1 Korinto
11:23-25*

¹⁴ Á ta pamúgák da, nallalálláng di Apu Kesu áンna yù ira mapulu duá nga sinuddúan na.

¹⁵ Á kinagi na nira, “Napiá ta ajjan ittam saw, ta karagaták ku nga kuruk nga mepallalálláng nikayu kunangan sù panaddamát tam sù pat-talebák nayù daroban ni Namarò, pángè ku mari-girigâ.

¹⁶ Ta kagiak ku nikayu ta yawe lâ yù pakkákák ku sù panaddamát tam, ta áddè ta kapalurò nayù ngámin nga kebalinán nayù piestá, sangaw nu ajjan ittam ta pammagurayán ni Namarò.” kun na.

¹⁷ Á inâ na yù passuelu nga ajjan kuna yù inumad da, á nabbalabálà kâ Namarò, á iniyawâ na nira. Á kinagi na nira, “Pattutubbátán naw nga inuman ta ággibaddì.

¹⁸ Á aringakin makenum ta tabbuk na úbas, áddè ta dattál nayù pammagure ni Namarò ta dabbuno, á yáyù pakenum ku má,” kun na.

¹⁹ Á inâ na laguk ni Apu Kesu yù pán, á nabbalabálà kâ Namarò. Á giddigiddúá na, á inisinek na nira. Á kinagi na nira, “Alawatan naw yù baggi nga metapil megapu nikayu. Mapiá nu kunniaw yù akkuán naw ta panaddamán naw nikán,” kun na.

²⁰ Á kabalid da nga namúgák, inâ na má ni Apu Kesu yù inumad da nga tabbuk na úbas, á iniyawâ na nira, á kinagi na nira, “Yawe yù panákkilalán naw sù bagu nga tarátu ni Namarò nikayu, nga

mapalurò megapu sù dágà sangaw nu matayà nga metapil megapu nikayu.

21 “Á ajjan saw nga nepallalálláng nittam yù mappagápù nikán.

22 Á sikán, nga Kaká na ngámin na tatolay, matayà sangaw gapu ta yáyù netúrâ nga sinalákkuruk na ngaw ni Namarò. Ngam kábbi yù tolay nga mappagápù nikán,” kun na.

23 Á pakaginná ra karannian, naburuburung ira, á nakkaká-abbû ira nga kinagi, “Asinni panò nittam yù mangnguá ta kunnian?” kud da.

Yù Pakkakápereperang da ta Ubobuk nu Asinniyù Kotunán

24 Á yù ira sinudduán ni Apu Kesu, nakkakápereperang ira ta ubobuk nu asinni yù kotunán nira.

25 Á yáyù nga kinagi ni Apu Kesu nira, “Yù ira mammaguray sawe dabbuno, darobad da yù ira tatolay, ngam iparámak da ta aggira yù mangabbák nira.

26 Ngam sikayu, ari kunnian yù áaggián naw. Ta napiá nu yù kotunán nikayu yù kunnay sù urián nga tumulù nga masserbi. Á yù mangituddu nikayu, napiá nu aggina yù masserbi nikayu nga kunnay sù makiaripan.

27 Á asinni panò yù ibiláng na tolay ta kotunán? Á ta ángngarigán, yù tolay nga magitubang nga kumán? Onu yù doban na nga masserbi kuna? Á ibiláng da gemma ta kotunán yù magitubang nga kumán. Ngam sikán, ajjanà nikayu nga kunnay ta masserbi.

28 “Á sikayu yù ira nga maggián nikán nga mangabbák nikán ta jigâ ku.

29 Á yáyù nga sikayu yù sinullà ku ta mepam-maguray nikán, ta kunnay ta panullà nayù Yámà nikán ta mammaguray.

30 Á mepallalálláng kayu nikán áンna mesipà kayu sù pammagurè, á magitubang kayu nga mammaguray áンna mamanunnù sù ira ginaká nayù mapulu duá nga ánâ ni Akup, nga mangngágân ta Israel.”

*Pakkagi ni Apu Kesu sù Panájji ni Eduru kuna
Mattiū 26:31-35; Markus 14:27-31; Kuan 13:36-*

38

31 Á kinagi ni Apu Kesu kâ Eduru, “Simon, nga kopuk ku, tángngagam mu yù kagiak ku nikaw. Inanugù ni Namarò si Satanas nga mamarubá nikayu nga katággítádday, nga kunnay ta mangisâ ta aggì, tapè mári yù kupì.

32 Á nepatalugáring nikaw, Simon. Ngam ini-pakimállà taka, tapè ari mári yù ángnguruk mu nikán. Á sangaw nu mabbabáwi ka ta liwâ mu, áンna mattoli ka nikán, tabarangám mu laguk yù ira kábulum mu, tapè mapasigaggà yù ángngikatalà da nikán,” kun na.

33 Ngam kinagi ni Eduru kuna, “Apu, naparánakin nga mepulù nikaw, mássiki nu mekársel itta, mássiki nu matay itta!” kun na.

34 Á kinagi ni Apu Kesu, “Kuruk yù kagiak ku nikaw, Eduru, ta pilluam mu nga kagian ta arám mà ammu, lage na pagittarákkò na manù sangaw nu gabi.”

Kagian ni Apu Kesu yù Dattál nayù Nepallà nga Jigâ

35 Á iniyabbû ni Apu Kesu sù ira sinudduán na, nga kun na, “Á ta paddok ku ngaw nikayu, nga ari nangipulù ta kuártu, bungun, onu sapátù naw, á nakúráng panò yù awágan naw?” kun na. “Ari, Apu!” kud da.

36 Á kinagi na nira, “Ngam dumá yù áaggián naw kunangane, ta nu eggá yù kuártu naw onu bungun, napiá nu ipulù naw yù eggá. Á nu ajjan yù tolay nga awán ta badáng na, á iláku na yù barawási na, tapè ajjan yù ipangâ na ta badáng na.

37 Ta máwák nga mapatuppál yawe dán nga inipetúrâ ni Namarò nga kinagi na sù ngaw ábbilinán na nga meyannung nikán:

‘Yù sinullà ku ta mammaguray,
ibiláng nayù ira tatolay ta tulisán, á
pagikaruad da.’

Á duttálín yù kapalurò nayù ngámin nga netúrâ nga meyannung nikán,” kun na.

38 Á kinagi nayù ira sinudduán na kuna, “Apu, innam mè. Ajjan duá nga badáng saw,” kud da. Á kinagi na, “Kustu nen!”

Yù Pakimállà ni Apu Kesu ta Keggá na sù Puddul na Olibo

Matti 26:36-46; Markus 14:32-42

39 Á nánaw si Apu Kesu sù balay, á minay sù puddul na Olibo, ta yáyù kustombare na. Á nepulù kuna yù ira sinudduán na.

40 Á labbè da tán, kinagi ni Apu Kesu nira, “Makimállà kayu kâ Namarò ta melillì kayu sù narákè nga mamarubá nikayu,” kun na.

41 Á bittáng na ira ni Apu Kesu, á minárayyu nira ta baddì, nga namalittúkak nga nakimállà kâ Namarò. Á kinagi na,

42 “Ammò, nu urem nakuan ta melillikà sù jigâ nga umay nikán, á ilillì mà. Ngam ari yù urè yù matuppál, nu ari galâ yù urem,” kun na.

43 Á nappasingan kuna yù daroban ni Namarò nga naggapu ta lángì, á en na pinassikan yù baggi na áンna nonò na.

44 Á gapu ta nepallà yù karigirigâ na áンna yù daddam na, pine na má nakimállà, nga naguggág, á kun na dága yù uggág na nga massísínâ ta dabbun.

45 Á kabalin na nakimállà, gimikkág nga nattoli sù gián nayù ira sinudduán na, á narángnganán na ira nga nakkaturuk gapu ta nappunaw ira sù nerallà nga daddam da.

46 Á kinagi na nira, “Anni má ta nakkaturuk kayu? Gumikkág kayu nga makimállà, tapè melillì kayu sù narákè nga mamarubá nikayu,” kun na.

Yù Paggápù da kâ Apu Kesu

Mattiū 26:47-56; Markus 14:43-50; Kuan 18:3-11

47 Á ta arán na paga kabalin ni Apu Kesu nga nagubobuk, limibbè yù ira tatolay nga magaru, nga nepulù kâ Kudas nga tádday sù ira mapulu duá nga sinudduán na. Á jimikkì si Kudas, á

inummatán na yù paringil ni Apu Kesu ta kunnay ta kustombare ra.

48 Ngam kinagi ni Apu Kesu kuna, “Kudas, napiá panò yù akkuám mu? Ta iyummà mu yù panájjim nikán, sikán nga Kaká na ngámin na tatolay!” kun na.

49 Á ta pakasingan nayù ira sinudduán na ta aijan yù akkuán nayù ira tatolay kuna, kinagi ra, “Apu, magibadáng kami nira?” kud da.

50 Á yù táddy nga kabbulun ni Apu Kesu, á dagarágâ na kittak yù aripan nayù kátannangán nga pári, á nappingaráń yù jiwanán nga talingá na.

51 Ngam kinagi ni Apu Kesu, “Kustu nen!” Á sinámmì ni Apu Kesu yù talingá nayù tolay, á nammapiá ngin.

52 Á yù ira nga minay naggápù kâ Apu Kesu yù ira kátannangán nga pári, yù ira suddálu nga magguárdiá sù mangilin nga kapilliá, áンna yù ira giriámán. Á kinagi ni Apu Kesu nira, “Kunnayà panò ta tulisán? Ta nattagibadáng áンna nattagipalù kayu nga umay maggápù nikán!

53 Á mássiki nu nepulupulukà nikayu ta kággággaw sù mangilin nga kapilliá, á arán nawà ginápù! Ngam jimittálin yù awayyá naw nga mangnguá nikán, áンna yù pakapangnguá ni Satanas, nga meyárik ta kallà.”

Yù Panájjí ni Eduru kâ Apu Kesu

*Mattiu 26:57-58, 69-75; Markus 14:53-54, 66-72;
Kuan 19:12-18, 25-27*

54 Á gapu ta paggápù da kâ Apu Kesu, inituluk da sù bale nayù kátannangán nga pári. Á sinuttul na ira ni Eduru, ngam arayyu lâ nira.

55 Á nappagaddul ira ta námmuák na balay. Á nepaggirínu si Eduru nira.

56 Á ajjan tán yù babay nga masserbi ta balay. Á nasingan na si Eduru nga nanawagán ta dalingárang na api, á inni-innan na ta napiá, á kinagi na, “Yane paga yù kabbulun ni Kesu,” kun na.

57 Ngam nallímak si Eduru, á kinagi na, “Ammaammù panò yù tolay?” kun na.

58 Á manganánnuán, ajjan gapay yù tádday nga tolay nga nakasingan kâ Eduru, á kinagi na kuna, “Sikaw pá gemma yù sigídá nga kabbulud da!” Ngam kinagi ni Eduru, “Ari gemma sikán!” kun na.

59 Á pappasá na tangoras, á kinagi nayù tádday nga tolay, “Kuruk gemma ta mepulupulù yawe tolay kuna, ta taga Galilia gemma gapay!” kun na.

60 Ngam kinagi ni Eduru, “Arák ku ammu yù kakágiam mu!” kun na. Á pagubobuk ni Eduru karannian, dagarágâ nagittarakkò yù manù.

61 Á nilipe ni Apu Kesu si Eduru, á nanonò ni Eduru yù kinagi ni Apu Kesu kuna, nga “Pilluam mu nga kagian nga arám mà ammu, lage na pagitarákkò na manù sangaw nu gabi.”

62 Á nánaw si Eduru, nga makkulè, nga nepallà yù kulè na ta pakanonò na sù kingnguá na.

Yù Panguyoyung da áンna Pamalapalù da kâ Apu Kesu

Mattiu 26:67-68; Markus 14:65

63 Á yù ira tatolay nga nagguárdiá kâ Apu Kesu, inuyoyungád da áンna pinalapalù da.

64 Á binabbarád da yù matá na, á lippilippák da, á kinagi ra kuna, “Asinni yù nallappák nikaw? Abbúnam mu yù ngágad da nu ammum!” kud da.

65 Á aru gapay yù pamasapasirád da kuna.

*Yù Keyarubáng ni Apu Kesu sù ira
Minámmannunnù
Mattiū 26:59-66; Markus 14:55-64; Kuan 18:19-24*

66 Á ta pannawák, naggagammung mángin yù ira giriámán, yù ira kátannangán nga pári, áンna yù ira mesturu sù tunung ni Moyses. Á inipágál da si Apu Kesu ta mepagarubáng nira.

67 Á kinagi ra kuna, “Nu kuruk ta sikaw yù MakKiristu nga sinullà ni Namarò ta mammaguray, á kagiam mu laguk!” kud da. Á simibbák, á kinagi na nira, “Á nu kagiak ku nakuan, arán nawà gemma kurugan.

68 Á kunnian gapay nu ajjan yù iyabbû ku nikayu, arán nawà tabbagan.

69 “Ngam kagiak ku galâ nikayu, ta sangaw nu mappasá yaw, á sikán nga Kaká na ngámin na tatolay, mepagitubangà sù jiwanán ni Namarò nga Kotunán nga makáwayyá ta lángì,” kun na.

70 Á naggigiddán ira nga nagubobuk, á kinagi ra, “Sikaw yù Anâ na laguk ni Namarò?” kud da. Á kinagi na nira, “Wan, kuruk yù kagian naw. Sikán,” kun ni Apu Kesu nira.

71 Á kinagi ra, “Ye, arát tam máwák yù tanakuán nga massistígu, ta aggina yù nakkagi, á naginná tam yù kinagi na,” kud da.

23

Yù Keyarubáng ni Apu Kesu kâ Gubinador Pilatto

Mattiu 27:1-2, 11-14; Markus 15:1-5; Kuan 18:28-38

¹ Á yù ira ngámin nga minámmannunñù, ed da laguk inituluk si Apu Kesu kâ Gubinador Pilatto.

² Á nassirisiri ira nga nangikeká kuna, á kinagi ra kâ Gubinador, “Ginápù mi yawe laláki, ta buruburionan na yù ira tatolay, ta ipakontará na nira si Patul Sisar ta Roma, á ipugik na yù pappagá ra ta buwì kâ Patul Sisar. Á kagian na gapay ta aggina yù patul nga sinullà ni Namarò ta mammaguray,” kud da.

³ Á iniyabbû na laguk ni Pilatto kâ Apu Kesu, “Á kuruk nga sikaw yù patul nayù ira Kudio?” kun na. Á kinagi ni Apu Kesu, “Ammán, kuruk yù kagiam mu,” kun na.

⁴ Á kinagi ni Pilatto sù ira kátannangán nga pári áンna yù ira tatolay, “Awán ta ammù nga liwâ na yawe tolay,” kun na.

⁵ Á inipappanà da nga kinagi kâ Pilatto, “Á buruburionan na yù ira ngámin nga tatolay ta Judiya megapu sù ituddu na, ta pinegapuanán nen nga binuruburion ira túrin ta Galilia, áddè saw,” kud da.

Keyarubáng ni Apu Kesu kâ Gubinador Eodo

⁶ Á pakaginná ni Gubinador Pilatto ta yù purubinsia na Galilia yù namegapuanán na, iniyabbû na nira, “Taga Galilia lagugam?” kun na.

7 “Wan,” kud da. Á pakánnámmu ni Pilatto ta taga Galilia si Apu Kesu, inipeyángé na kâ Gubinador Erodo, nga mammaguray ta Galilia, ta aijjanin ta Jerusalem sù kesimmu na yaw.

8 Á nagayáyâ si Erodo ta pakasingan na kâ Apu Kesu, gapu ta nabayágín nga narámak na, áんな yù kingngi-kingnguá na, á gustu na masingan yù pamagaddátu na.

9 Á yáyù nga aru yù iniyabbû na kâ Apu Kesu. Ngam ari bulubugá simibbák si Apu Kesu.

10 Á aru yù ipamaliwâ da kuna nayù ira kátannangán nga pári áんな yù ira mangituddu sù tunung ni Moyses.

11 Á di Erodo gapay áんな yù ira suddálu na, iniluddè da áんな inuyu-uyo ra, á binarawasiád da ta barawási na patul lage ra initoli kâ Pilatto.

12 Á yáyù namegapuanád da nga makkákopun di Erodo kâ Pilatto, mássiki nu dán nga makkálussaw ira.

Yù Pamagikáru ni Pilatto kâ Apu Kesu

Mattiu 27:15-26; Markus 15:6-15; Kuan 18:39-19:16

13 Á pangitoli ra kâ Apu Kesu kâ Pilatto, inipágál ni Pilatto yù ira kátannangán nga pári, yù ira giriámán, áんな yù ira káruán nga tatolay.

14 Á kinagi na nira, “Iniyángé naw yawe tolay ta arubáng ku nga kagian naw ta aggina yù minámmuruburion sù ira tatolay, á binestigá kin ta arubáng naw, á ammu naw ta awán ta nánnámmuák ku nga liwâ na nga kunnay sù kinagi naw nga akkuán na.

15 Á si Erodo gapay, awán ta nánnámmuán na nga liwâ na, ta initoli na gemma nittam. Á ammu nawin laguk ta awán bulubugá ta kingnguá na nga ipamapáte tam kuna.

16 Á yáyù nga ipabaddû ku lâ, á palubbángak ku sangaw,” kun ni Pilatto.

17 Á yáyù kinagi na gapu ta ajjan yù kustombare na nga mamalubbáng ta táddy nga nabáluk nu mappiestá yù ira Kudio ta kádaragun.

18 Ngam nagaragiák yù ira tatolay nga nakkagi, “Papatáyam mu, ta si Barabas yù palubbángam mu,” kud da.

19 Á nabáluk si Barabas negapu sù pakikontará na ta gubermente áンna yù pamapáte na.

20 Á gapu ta gustu ni Pilatto nga palubbángan si Apu Kesú, pinidduá na nga kinagi nira.

21 Ngam nagaragiák ira lállaguk nga nakkagi, “Ipepátà mu ta kurù tapè matay!” kud da.

22 Á gapu ta manakì yù ira tatolay nga matabarangán, pinillu na laguk ni Pilatto nga kinagi nira, “Anni má? Anni yù liwâ na? Awán gemma ta ammù nga liwâ na nga ipamapátè kuna. Ipabaddû ku lâ, á palubbángak ku!” kun na.

23 Ngam nerallà yù káragiák da. Á inikalli ra, “Ipepátà mu ta kurù tapè matay,” kud da. Á napuersá si Pilatto sù ikáyâ da.

24 Á kinagi na yù anugù na sù gustu ra, nga matay si Apu Kesu.

25 Á pinalubbáng na laguk yù piníli ra nga tolay nga nabáluk negapu sù pakikontará na ta guber-

mente áンna pamapáte na. Ngam si Apu Kesu, initulù na nira tapè matuppál yù ure ra kuna.

Yù Pangipátà da kâ Apu Kesu ta Kurù

Mattiu 27:32-44; Markus 15:21-32; Kuan 19:17-

27

²⁶ Á ta pangipáno ra kâ Apu Kesu, nerapunád da si Simon nga taga Sirine nga lubbè ta îli, á pinuersá ra nga inipakáttu kuna yù kurù nga ituttul na kâ Apu Kesu.

²⁷ Á aru yù ira tatolay gapay nga siminuttul kuna. Á ajjan gapay yù ira bábbay nga gikuletán megapu kuna.

²⁸ Ngam nilipe ni Apu Kesu ira, á kinagi na nira, “Sikayu nga bábbay nga taga Jerusalem, arán nawà kuletán, ngam kuletán naw lâ nakuan yù baggi naw áンna yù ira ánâ naw!

²⁹ Ta nu duttál sangaw yù ággaw na jigâ, á kagian nayù ira tatolay, nga kud da, ‘Magayáyâ yù ira bábbay nga awán ta anâ da, nga ari nakaparubá nga maganâ, nga ari nappasu,’ kud da.

³⁰ Á pegapuanád da gapay nga kagian, ‘Maddagay ngillâ nakuan yù puddul, tapè matábbunán kami,’ kud da.

³¹ Á gapu ta kunniaw yù akkuád da nikán nga awán gemma ta liwâ ku, á pappanganâ lâ sangaw nikayu nga minálliwâ!” kun na.

³² Á ajjan gapay yù duá nga tulisán nga iniyânge ra, tapè megiddán ira nga matay kâ Apu Kesu.

³³ Á pakáddè da sù gián nga mangngágân ta Balakábâ, inipátà da si Apu Kesu ta kurù tán. Á inipátà

da yù ira duá nga tulisán, yù tádday sù jiwanán na,
á yù tádday sù jimigi na.

³⁴ Á nakimállà si Apu Kesu, á kinagi na, “Ammò, pakomám mu ira, ta arád da garè ammu yù akkuád da,” kun na.

Á kabalist da nga nangipátà nira nayù ira suddálu, á nabbubúnù ira, tapè pabbaballáyád da yù barawási ni Apu Kesu.

³⁵ Á aru yù ira tatolay nga naggíraw. Á yù ira kamotungán nga Kudio, inuyoyungád da, á kinagi ra, “Ye! Niyígù na yù ira tatolay! Ngam yù baggi na, arán na meyígù! Á nu aggina yù kuruk nga Mangiyígù nga sinullà ni Namarò, iyígù na gapay nakuan yù baggi na!” kud da.

³⁶ Á yù ira suddálu, inuyoyungád da gapay. Á jimikki ira kuna ta iyalawâ da kuna yù silam.

³⁷ Á kinagi ra kuna, “Nu kuruk nga sikaw yù patul nayù ira Kudio, iyígù mu laguk yù baggim!” kud da.

³⁸ Á ajjan gapay yù netúrâ nga inipátà da ta utun na kurù, nga kunniaw, “Yawe yù Patul nayù ira Kudio.”

³⁹ Á yù tádday nga tulisán nga nepátà tán, inuyo na gapay si Apu Kesu, á kinagi na, “Sikaw panò yù kuruk nga Mangiyígù nga sinullà ni Namarò? Arà! Iyígù mu ittam laguk!” kun na.

⁴⁰ Á gimmá nayù kabbulun na nga tulisán, á kinagi na, “Ngattá, ta ari ka maganássing kâ Namarò, nepatalugáring ta naggigittá ittam nga matay?

⁴¹ Á sitta, magikáru itta ta liwâ ta. Á yawe tolay, awán ta liwâ na!” kun na.

42 Á kinagi na laguk kâ Apu Kesu, “Apu, nonopam mà lággapay nu duttál yù ággaw nga pattolim nga umay mammaguray!” kun na.

43 Á kinagi ni Apu Kesu kuna, “Kuruk yù kagiak ku nikaw, ta mepulù ka nikán ta ággawo ta lángì,” kun na.

Yù Pate ni Apu Kesu

Mattiu 27:45-56; Markus 15:33-41; Kuan 19:28-30

44 Á ta tangngá na ággaw, iddâ na lâ nakkallà yù ngámin nga dabbun áddè ta alas tares ta púgák.

45 Á pakkallà na bilák, iddâ na lâ naggaduá yù nakannak nga kortíná nga nelippak sù kangilinán nga lágum sù mangilin nga kapilliá ta Jerusalem.

46 Á nakkatol si Apu Kesu ta nasikan, á kinagi na, “Ammò, ikatalà ku yù ikararuâ nikaw!” kun na. Á kabalin na nakkagi ta kunnian, á nagattâ yù inángà na.

47 Á ta pakasingan nayù kapitán nayù ira suddálu sù nesimmu, jináyo na si Namarò, á kinagi na, “Kuruk nga napiá lâ yawe tolay nga awán ta liwâ na!” kun na.

48 Á yù ira tatolay nga naggíraw tán, pakasingad da sù nesimmu, á limibbè ira ta bale ra, nga nepallà yù daddam da.

49 Á yù ira ngámin nga kákkopun na áンna yù ira bábbay nga nepulupulù kuna sù paggapu ra ta Galilia, naggián ira ta arayyu ta baddì nga maningan sù ngámin nga nesimmu kuna.

Yù Ketanam ni Apu Kesu

Mattiu 27:57-61; Markus 15:42-47; Kuan 19:38-42

50 Á ajjan si Kusè nga taga Arimatia, nga tádday nga ili sù purubinsia na Judiya. Á napiá nga tolay si Kusè, nga matunung yù ngámin nga akkuán na.

51 Á aggina gapay yù tádday sù ira kamotungán nga Kudio, ngam ari netádday yù nonò na ta nonò da, ta arán na inikáyâ yù kingnguá ra kâ Apu Kesu, á iddanamán na gapay yù dattál nayù pammagure ni Namarò.

52 Á minay si Kusè kâ Gubinador Pilatto, ta en na kiddawan yù baggi ni Apu Kesu, tapè en na itanam.

53 Á iniyanganugù ni Pilatto kuna. Á minay si Kusè sù gián nayù baggi ni Apu Kesu. Á iniyutták na, á binungun na ta puraw nga gámì. Á initanam na sù nakokkobán nga batu nga awán paga ta netanam kuna.

54 Á púgák na Biernes yù pate ni Apu Kesu, á inikukkuttù ni Kusè nga initanam, gapu ta lammak na bilák yù pamegapu nayù ággaw na ággibannák.

55 Á yù ira bábbay nga nepulupulù kâ Apu Kesu sù paggapu na ta Galilia, sinuttul da si Kusè, á nasingad da yù pangitanamán na ta baggi ni Apu Kesu ánnna kunnasi yù ángngitanam na kuna.

56 Á limibbè ira laguk, tapè paránad da yù makkakerumá nga bábbanguk nga ipe ra sù baggi nayù natay. Á sù tádday ággaw, nga ággaw na Sabadu, naggián ira ta bale ra nga magibannák, ta kunnay sù ituddu nayù tunung ni Moyses.

24

Yù Paginnanole ni Apu Kesu

Mattiu 28:1-10; Markus 16:1-8; Kuan 20:1-10

¹ Á ta alippánnawák na Liggu, minay yù ira bábbay ta tanam, ta ed da iyángay yù makkakerumá nga bábbanguk nga pinarád da.

² Á labbè da ta tanam, narángnganád da nga nabukatán, nga nakarebu yù batu nga nelippak kuna.

³ Á simillung ira laguk ta unak. Ngam tallung da, á nasingad da ta awánin yù baggi ni Apu Kesu tán.

⁴ Á pakasingan nayù ira bábbay ta awán, nanáddak ira tán nga namáyyang. Á inikáddagâ da lâ nga limittuák yù duá nga lálláki nga nepanáddak nira, nga naddalingáráng yù barawási ra.

⁵ Á naganássing yù ira bábbay, á nalipay ira nga nakkummak. Á kinagi nayù ira lálláki nira, “Anni má ta aleran naw yù matolay sù gián nayù ira námmatay?

⁶ Awánin saw, ta naginnanolayin! Nonopan naw yù kinagi na ngaw nikayu sù arán na paga pánav ta Galilia.

⁷ Ta kinagi na ta metulù yù Kaká na ngámin na tatolay sù ira minálliwâ, á mepátà ta kurù tapè matay, á maginnanolay sù mekatallu nga ággaw,” kud da.

⁸ Á pakaginná nayù ira bábbay sù kinagi ra, á nanonò da.

⁹ Á nánawád da yù tanam, ta ed da kagian sù ira mapulu tádday áンna yù ira káruán nga kábulud da.

¹⁰ Á yù ira bábbay nga nakkagi sù ira mapulu tádday nga minángngilayalayâ, aggira di Maria

Maddala, si Juana, si Maria nga yená ni Ime, ánná yù ira káruán nga bábbay gapay nga nepulù nira.

¹¹ Ngam yù ira lálláki, arád da kinuruk yù kinagi nayù ira bábbay, ta kagiad da ta gaggátung da lâ yù kagiad da.

¹² Ngam si Eduru lâ, pine na nakkarerá nga minay sù gián na tanam, ta en na pasikkálan nu kuruk. Á sinígik na yù unak na tanam, á yá lâ nasingan na yù nakabungunán na. Á limibbè nga napállâ sù nesimmu.

Nappasingan si Apu Kesu sù ira Duá nga Umaya ta Emmos

Markus 16:12-13

¹³ Á ajjan yù duá ira nga nakituddu kâ Apu Kesu, nga yane yù ággaw nga páno ra nga umay ta babálay nga mangngágán ta Emmos. Á mapulu tádday nga kilometro yù kárayyu na ta Jerusalem.

¹⁴ Á pallakalakák da, nakká-ubobugad da yù ngámin nga nesimmu.

¹⁵ Á pakká-ubu-ubobuk da, á narángnganán ni Apu Kesu ira, á nepappapulukin laguk nira.

¹⁶ Ngam arád da natákkilalán.

¹⁷ Á kinagi ni Apu Kesu nira, “Anni yù pakká-ubobugan naw?” kun na. Á nagginnà ira, nga melásin yù daddam da.

¹⁸ Á yù tádday nga mangngágán ta Kalopas, gapu ta arán na paga matákkilalán si Apu Kesu, á kinagi na kuna, “Á makiálliuk ka támma ta Jerusalem, á sikaw lâ yù táttádday nga arán na ammu yù ngámin nga nesimmu tán nga ili gangù!” kun na.

19 Á iniyabbû ni Apu Kesu kuna, á kinagi na, “Á anni panò laguk yù nesimmu?” kun na. Á kinagi ra kuna, “Yù kingngikingnguá ra kâ Apu Kesu nga taga Nasaret. Aggina yù kukurugán nga ábbilinán ni Namarò. Ta inipasingan na yù pakáwayyá na nga makapállâ megapu sù aru nga pinagaddátu na ta arubáng na ngámin nga tatolay, áンna makáwayyá yù ággubobuk na gapay.

20 Ngam yù ira kátannangán nga pári áンna yù ira káruán nga karakalám mi nga Kudio, narákè yù nonò da kuna, á ginápù da, á nassirisiri ira nga nangikeká kâ Gubinador Pilatto, tapè aggina yù mamagikáru kuna. Á initepátà na ta kurù tapè matay, ta yáyù ámmagikáru na kuna.

21 Á sikami, á kinagi mi ta aggina yù iddanamám mi nga maddaggunin nga mangiyígù nikami nga ginaká ni Israel. Á mekatallungin ta ággawo áddè sù pate na.

22 “Á napállâ kami gapay sù kinagi nayù ira bábbay nga kábulum mi. Ta minay ira ta alippánnawák ta katanamán,

23 ngam awán yù baggi na. Á labbè da, kinagi ra nikami ta nasingad da yù ira daroban ni Namarò nga nakkagi nira ta naginnanolayin.

24 “Á pakarámak mi, á minay yù ira káruán nga kábulum mi, ta ed da innan nu kuruk yù kinagi nayù ira bábbay. Á naratang da nga kunnay sù kinagi ra, ngam arád da gapay nasingan si Apu Kesu.”

25 Á kinagi na laguk ni Apu Kesu nira, “Ngattá, ta nakúráng paga yù ángnguruk naw sù ngámin nga

kinagi nayù ira ngaw ábbilinán ni Namarò!

26 Arán naw panò ammu ta ajjan yù netúrâ, nga marigirigâ yù MakKiristu nga sinullà ni Namarò, lage na mepotun nga meparáyaw?" kun na.

27 Á inibukalán na laguk ni Apu Kesu nira yù ngámin nga meyannung sù baggi na nga netúrâ sù libru ni Namarò, nga namegapu sù initúrâ ni Moyses áンna yù ira ngámin nga initúrâ nayù ira káruán nga ábbilinán ni Namarò.

28 Á manganánnuán ta pakáranni ra ta ili nga angayán nayù ira duá, á nekáttuay si Apu Kesu nira nga kunnay ta arayyu paga yù angayán na.

29 Ngam inigaggak da, á kinagi ra kuna, "Ari ka lákin mánaw, ta púgágìn. Mepagammâ ka nikami," kud da. Á nepulù nira laguk nga nepaddulò.

30 Á nepallalálláng si Apu Kesu laguk nira nga nakkákán. Á inâ ni Apu Kesu yù pán, á nabbal-abálà kâ Namarò. Á gidduá na yù pán, á iniyawâ na nira.

31 Á ikáddagâ da lâ natákkilalán si Apu Kesu. Á dagarágâ limimmà.

32 Á nakkaká-ubobuk ira, á kinagi ra, "Á yáyù ga nga nalunnáyán yù nonò ta, sù pappatale tam ta dálan, sù pangibukalán na sù kebalinán nayù initúrâ ni Moyses áンna yù ira ngaw ábbilinán ni Namarò," kud da.

33 Á dagarágâ nga nánaw yù ira duá nga nattoli ta Jerusalem. Á labbè da, narángnganád da nga naggagammung yù ira mapulu tádday áンna yù ira káruán nga kábulud da.

34 Á kinagi nayù ira naggagammung, “Kuruk nga naginnanolay si Apu, ta nappasingan kâ Simon Eduru!” kud da.

35 Á inistoriá ra laguk nayù ira duá yù pakesimmu ni Apu Kesu nira ta dálan ánná yù pakatákkilála ra kuna sù paggadduá na ta pán.

Yù Pappasingan ni Apu Kesu sù ira Makituddu kuna

Mattiu 28:16-20; Markus 16:14-18; Kuan 20:19-23; Kinguguá 1:6-8

36 Á pakkaká-ubobuk da, ikáddagâ lâ limittuák si Apu Kesu nga nepanáddak nira. Á kinagi na nira, “Á napiá ta ajjan kayu ngámin saw,” kun na.

37 Á nakaddák ira ánná nepallà yù assing da, ta kagiad da ta annáni.

38 Á kinagi na nira, “Anni má ta maganássing kayu? Anni má ta arán naw kurugan ta sikán yaw?

39 Innan naw yù limâ ánná takkì, tapè ammu naw ta sikán yaw. Tangngalán nawà, tapè kuru-gan naw nga aringà annáni. Ta yù annáni, awán ta pattak na ánná tuláng na. Ngam sikán, masingan naw ta ajjan yù tuláng ku ánná pattak ku,” kun na.

40 Á pakkagi ni Apu Kesu karannian, inipasin-gan na nira yù limá na ánná takki na.

41 Ngam napállâ ira nga nabbábáng paga, gapu ta nerallà yù ayâ da. Á yáyù nga kinagi na nira, “Egga panò kanan saw nikayu?” kun na.

42 “Ajjan!” kud da. Á iniyawâ da yù sirá nga nesuppá.

43 Á kinán na ta arubáng da ngámin.

Yù Naporíán nga Panabarang ni Apu Kesu sù ira Makituddú kuna

44 Á kinagi na gapay ni Apu Kesu sù ira mapulu tádday ánná yù ira káruán nga kábulud da, “Á yù ngámin nga nesímmu nikán, nakagì ngaw nikayu ta keggâ lâ paga nikayu. Ta kinagì ta máwák nga mapatuppál yù ngámin nga meyannung nikán nga netúrâ sù libru nga tunung ni Moyses ánná yù libru nayù ira káruán nga ábbilinán ni Namarò, ánná yù netúrâ sù libru nga Salmo, nga kansion nga áddáyo ra kâ Namarò,” kun na.

45 Á pagubobuk ni Apu Kesu karannian, pinan-nawák na yù nonò da, tapè mánnámmuád da yù inipetúrâ na ngaw ni Namarò sù ira ábbilinán na.

46 Á kinagi na nira, “Ajjan yù dán nga netúrâ, nga maparigâ nga matay yù Mammaguray nga sinullà ni Namarò, á maginnanolay sù mekatallu nga ággaw.

47 “Á ajjan gapay yù dán nga netúrâ, nga máwák nga melayalayâ yù bilin ni Namarò ta ngámin nga lugár, ta mabbabáwi yù ira ngámin makkakerumá nga tatolay sù liwiliwâ da, ánná mangikatalà ira nikán, tapè pakomán ni Namarò ira. Á sawe Jerusalem yù pangigapuád da nga mangilayalayâ.

48 Á sikayu yù umay mangipakánnámmu nikán, gapu ta nasingan naw yù ngámin nga nesímmu nikán.

49 Ngam ari kayu lábbì mónav sawe ili, ta dobak ku sangaw nga umay nikayu yù Mangilin nga Ikararuá nga initabbá na ngaw nayù Yámà. Á iddagán naw yù tappì na, nga maggapu ta lángì, ta iyawâ na nikayu yù pakáwayyá naw.”

*Pattoli ni Apu Kesu ta Lángì
Markus 16:19-20; Kingnguá 1:9-11*

50 Á sù dattál nayù oras nga páno ni Apu Kesu nga umay ta lángì, á iniyángé na yù ira siminuttul kuna ta lawán na Jerusalem áddè ta babálay na Bitania. Á labbè da tán, á sinonnâ ni Apu Kesu yù limá na, á kinagi na yù pangikállà ni Namarò nira, nga pamindision na nira.

51 Á pakkagi na karannian, nánawán na ira, á neyángay ta lángì.

52 Á yù ira ngámin nga siminuttul kuna, jináyo ra si Apu. Á nanoli ira laguk ta Jerusalem nga nerallà yù ayâ da.

53 Á yáyù nga kággággaw manotoli ira sù mangilin nga kapilliá, nga maddáyaw kê Namarò.

**Yù bilin ni Namarò nga meyannung kâ Apu
Kesu Kiristu: Yù bagu nga tarátu ni Namarò
sù ira nga mangikatalà kâ Apu Kesu Kiristu
New Testament in Atta, Pamplona**

copyright © 1996 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Pamplona Atta (Atta, Pamplona)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 1996, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Atta, Pamplona

© 1996, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,

please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files

dated 29 Jan 2022

b48ec929-782f-5e43-b9b5-5ce8e5d5989a